

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης

- Υπόθεση 41/74 - Yvonne Van Duyn κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 67/74 - Carmelio Angelo Bonsignore κατά Γερμανίας
Υπόθεση 36/75 - Rutili κατά Υπουργού Εσωτερικών Γαλλίας
Υπόθεση 48/75 - Jean Noël Royer κατά Βελγίου
Υπόθεση 30/77 - Bouchereau κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 370/90 - Surinder Singh κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 175/94 - Gallagher J. κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 357/98 - Nana Yaa Konadu Yiadom κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 459/99 - Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie ASBL (MRAX) κατά Βελγίου
Υπόθεση 100/01 - Aitor Oteiza Olazabal κατά Γαλλίας
Υπόθεση 230/97 - Ibiyinka Awoyemi κατά Βελγίου
Υπόθεση 356/98 - Arben Kaba κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 424/98 - Επιτροπή ΕΚ κατά Ιταλικής Δημοκρατίας
Υπόθεση 413/99 - R. και Baumbast κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 60/00 - Mary Carpenter κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 257/00 - Nani Givane κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 466/00 - Arben Kaba κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 157/03 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου της Ισπανίας
Υπόθεση C-408/03 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου του Βελγίου
Υπόθεση C-291/05 - Ολλανδία κατά R. N. G. Eind
Υπόθεση 50/06 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών
Υπόθεση 499/06 - Halina Nerkowska κατά Πολωνίας
Υπόθεση 33/07 - Ministerul Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte București κατά Gheorghe Jipa
Υπόθεση C-127/08 - Blaise Baheten Metock κλπ κατά Ιρλανδίας
Υπόθεση C-551/07 - Deniz Sahin κατά Αυστρίας
Υπόθεση C-310/08 - London Borough of Harrow κατά Nimco Hassan Ibrahim, Secretary of State for the Home Department
Υπόθεση C-145/09 - Land Baden-Württemberg κατά Παναγιώτη Τσακουρίδη
Υπόθεση C-400/10 PPU - J. McB κατά L. E
Υποθέσεις C – 424/10 και C – 425/10 - Tomasz Ziolkowski και Barbara Szeja, Maria-Magdalena Szeja, Marlon Szeja κατά Land Berlin
Υπόθεση C – 434/09 - Shirley McCarthy κατά Secretary of State for the Home Department
Υπόθεση C – 430/10 - Hristo Gaydarov κατά Direktor na Glavna direksia «Ohranitelna politsia» pri Ministerstvo na vatrešnite raboti
Υπόθεση C – 348/09 - P. I. κατά Oberbürgermeisterin der Stadt Remscheid
Υποθέσεις C – 611/10 και C – 612/10 - Waldemar Hudzinski κατά Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse & Jaroslaw Wawrzyniak κατά Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse
Υπόθεση C-542/09 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών
Υπόθεση C – 83/11 - Secretary of State for the Home Department κατά Muhammad Sazzadur Rahman, Fazly Rabby Islam, Mohibullah Rahman
Υπόθεση C – 364/10 - Ουγγαρία κατά Σλοβακικής Δημοκρατίας
Υπόθεση C- 300/11 - ZZ κατά Secretary of State for the Home Department

Απαγόρευση διακρίσεων και Ιθαγένεια της Ένωσης

- Υπόθεση 168/91 - Κωνσταντινίδης κατά Γερμανίας
Υπόθεση 148/02 - Yvonne Carlos Garcia Avello κατά Βελγίου
Υπόθεση 32/75 - Anita Cristini κατά SNCF
Υπόθεση 185/96 - Επιτροπή ΕΚ κατά Ελληνικής Δημοκρατίας
Υπόθεση 212/05 - Gertraud Hartmann κατά Γερμανίας
Υπόθεση 213/05 - Wendy Geven κατά Γερμανίας
Υπόθεση C-562/07 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου της Ισπανίας
Υπόθεση C – 123/08 - Dominic Wolzenburg κατά Ολλανδίας
Υπόθεση C-135/08 - Janko Rottmann κατά Freistaat Bayern
Υπόθεση C – 34/09 - Gerardo Ruiz Zambrano κατά Office national de l'emploi (ONEm)
Υπόθεση C – 256/11 - Murat Dereci, Vishaka Heiml, Alban Kokollari, Izunna Emmanuel Maduiké, Dragica Stevic κατά Bundesministerium für Inneres
Υπόθεση C – 391/09 - Malgožata Runevič-Vardyn και Łukasz Paweł Wardyn κατά Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Valstybinė lietuvių kalbos komisija, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius
Υπόθεση C – 155/09 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας
Υπόθεση C-40/11 - Yoshikazu Iida κατά Stadt Ulm
Υπόθεση C- 542/09 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών

Κοινοτικό δίκαιο ασύλουΟδηγία για Συνθήκες Υποδοχής

- Υπόθεση C-179/11 - CIMADE, Groupe d'information et de soutien des immigrés (GISTI) κατά του Υπουργού Εσωτερικών, Υπερπόντιων Εδαφών, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μετανάστευσης
Υπόθεση C-79/13 - Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers κατά Selver Saciri και λοιπών

Οδηγία για το Χαρακτηρισμό του Πρόσφυγα

- Υποθέσεις 95/99 – 98/99 & 180/99 - Mervett Khalil κλπ Mohamed Nasser & Meriem Ad-dou κατά Γερμανίας
Υπόθεση C – 465/07 - Meki και Noor Elgafaji κατά Κάτω Χωρών
Υποθέσεις C – 175/08, 176/08, 178/08 και 179/08 - Aydin Salahadin Abdulla, Kamil Hasan, Ahmed Adem και Hamrin Mosa Rashi, Dler Jamal κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας
Υπόθεση C – 31/09 - Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας
Υποθέσεις C – 57/09 & 101/09 - B. και D. κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας
Υπόθεση C-71/11 και C-99/11 – Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Y και Z
Υπόθεση C-364/11 Mostafa Abed El Karem El Kott, Chadi Amin A Radi και Hazem Kamel Ismail κατά Bevéndorlási és Állampolgársági Hivatal παρισταμένης της ENSZ Menekültügyi Főbiztossága
Υποθέσεις C-199/12 έως C-201/12 - Minister voor Immigratie en Asiel κατά X. (C-199/12), Y. (C-200/12) και Z. κατά Minister voor Immigratie en Asiel (C-201/12)
Υπόθεση C-285/12 - Aboubacar Diakité κατά Commissaire Général aux Réfugiés et aux Apatrides

Υποθέσεις C-148/13 έως C-150/13 - A, B, C κατά Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Υπόθεση C-542/13 - Mohamed M'Bodj κατά Βελγικού Δημοσίου

Οικογενειακή επανένωση μεταναστών και προσφύγων

Υπόθεση C-540/03 - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου της ΕΕ
Υπόθεση C-578/08 - Rhimou Chakroun κατά Minister van Buitenlandse Zaken
Υποθέσεις C- 356/11 και 357/11 - O., S. κατά Maahanmuuttovirasto και
Maahanmuuttovirasto κατά L.
Υπόθεση C-338/13 - Marjan Noorzia κατά Bundesministerin für Inneres

Οδηγία για τις Διαδικασίες κατά τον Καθορισμό του Καθεστώτος του Πρόσφυγα

Υπόθεση C – 69/10 - Brahim Samba Diouf κατά Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration
Υπόθεση C- 277/11 - M. κατά Minister for Justice, Equality and Law Reform της Ιρλανδίας και του Attorney General
Υπόθεση C-175/11 - H. I. D., B. A. κατά Refugee Applications Commissioner, Refugee Appeals Tribunal, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland Attorney General
Υπόθεση C-604/12 - H. N. κατά Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General

Προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού

Υπόθεση C – 403/09 PPU - Jasna Detiček κατά Maurizio Sgueglia
Υπόθεση C – 648/11 - M.A., B.T., D.A. κατά Secretary of State for the Home Department

Επί μακρό διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών

Υπόθεση C-571/10 - Servet Kamberaj κατά Istituto per l'Edilizia sociale della Provincia autonoma di Bolzano (IPES), Giunta della Provincia autonoma di Bolzano, Provincia autonoma di Bolzano
Υπόθεση C-508/10 – Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών

Δουβλίνο (Κανονισμός 343/2003)

Υπόθεση C – 19/08 - Migrationsverket κατά Petrosian
Υποθέσεις C – 411/10 και 493/10 - N.S. κατά Secretary of State for the Home Department και M.E., A.S.M., M.T., K.P., E.H. κατά Refugee Applications Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform
Υπόθεση 620/10 - Migrationsverket κατά Nuriye Kastrati, Valdrina Kastrati, Valdrin Kastrati
Υπόθεση 245/11 - K κατά Bundesasylamt
Υπόθεση C-528/11 - Zuheyr Frayeh Halaf κατά Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet
Υπόθεση C – 648/11 - M.A., B.T., D.A. κατά Secretary of State for the Home Department
Υπόθεση C-4/11 - Bundesrepublik Deutschland κατά Kaveh Puid
Υπόθεση C – 394/12 - Shamso Abdullahi κατά Bundesasylamt

Απομάκρυνση και επιστροφή πολιτών τρίτων χωρών

Υπόθεση C-357/09 - Said Shamilovich Kadzoev (Huchbarov) κατά Βουλγαρίας
Υπόθεση C-61/11 PPU - Hassen El Dridi ή Soufi Karim κατά Ιταλίας
Υπόθεση C-329/11 - Alexandre Achughbabian κατά Préfet du Val-de-Marne

Υπόθεση C-430/11 - Δημοκρατία της Ιταλίας κατά Md Sagor
Υπόθεση C-534/11 - Mehmet Arslan κατά Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie
Υπόθεση C-383/13 PPU - M. G., N. R. κατά Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Υπόθεση C-297/12 - Gjoko Filev και Adnan Osmani
Υπόθεση C-146/14 PPU - Bashir Mohamed Ali Mahdi
Υποθέσεις C-473/13 και C-514/13 - Adala Bero κατά Regierungspräsidium Kassel και Ettayebi Bouzalmate κατά Kreisverwaltung Kleve
Υπόθεση C-166/13 - Sophie Mukarubega κατά Préfet de police και Préfet de la Seine-Saint-Denis
Υπόθεση C-249/13 - Khaled Boudjlida κατά Préfet des Pyrénées-Atlantiques
Υπόθεση C-562/13 - Centre Public d'Action Sociale d' Ottignies-Louvain-la-Neuve κατά Moussa Abdida

Σύμβαση Εφαρμογής Σένγκεν

Υποθέσεις 187/2001 και 385/2001 - Huseyin Gozutok κατά Γερμανίας & Klaus Brugge κατά Βελγίου
Υποθέσεις C-261/08 και C-348/08 - María Julia Zurita García και Aurelio Choque Cabrera κατά Βασιλείου της Ισπανίας

Κώδικας Συνόρων Σένγκεν

Υποθέσεις C-188/10 και C-189/10 - Aziz Melki (C-188/10) & Sélim Abdeli (C-189/10) κατά Γαλλίας

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Υποθέσεις C-402/05 P και C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου ΕΕ και Επιτροπής ΕΚ
Υπόθεση C-550/09 - E. και F. κατά Γερμανίας

Συμφωνία Σύνδεσης ΕΟΚ – Τουρκίας

Υπόθεση 340/97 - Nazli και άλλοι κατά Γερμανίας
Υπόθεση C-16/05 - Veli Tum και Mehmet Dari κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση 294/06 - Ezgi Payir, Burhan Akyuz, Birol Ozturk κατά Ηνωμένου Βασιλείου
Υπόθεση C-337/07 - Ibrahim Altun κατά Αυστρίας
Υπόθεση C – 228/06 - Mehmet Soysal και Ibrahim Savatli κατά Γερμανίας
Υπόθεση C – 256/11 - Murat Dereci, Vishaka Heiml, Alban Kokollari, Izunna Emmanuel Maduiké, Dragica Stevic κατά Bundesministerium für Inneres

Συμφωνία ΕΟΚ – Αλγερίας

Υπόθεση 113/97 - Henia Babahenini κατά Βελγίου

Συμφωνία ΕΟΚ – Μαρόκου

Υπόθεση 416/1996 - Nour Eddline El-Yassini κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης

Υπόθεση 41/74 - Yvonne Van Duyn κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Άσκηση δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας για λόγους μισθωτής εργασίας – Απαγόρευση εισόδου σε άλλο κράτος μέλος για λόγους δημόσιας τάξης – Η έννοια της δημόσιας τάξης στο κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται στενά, ειδικά όταν με αυτήν δικαιολογούνται παρεκκλίσεις από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων – Ένα κράτος μέλος, επικαλούμενο τους περιορισμούς που δικαιολογούνται από τη δημόσια τάξη, μπορεί να λάβει υπόψη ως αφορών την προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου το γεγονός ότι αυτός ανήκει σε ομάδα ή οργάνωση οι δραστηριότητες της οποίας θεωρούνται από το κράτος μέλος ότι συνιστούν κοινωνικό κίνδυνο χωρίς όμως να είναι απαγορευμένες, ακόμα και όταν δεν επιβάλλεται κανένας περιορισμός στους υπηκόους του. (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 67/74 - Carmelio Angelo Bonsignore κατά Γερμανίας

Απέλαση ιταλού πολίτη καταδικασθέντος για παράβαση της νομοθεσίας περί όπλων και για ανθρωποκτονία εξ αμελείας – Η προσωπική συμπεριφορά του πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ ως λόγος απέλασης – Απαγόρευση απέλασης κοινοτικού υπηκόου για λόγους «γενικής πρόληψης». (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 36/75 - Rutili κατά Υπουργού Εσωτερικών Γαλλίας

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης εργαζόμενων υπηκόων κρατών μελών της ΕΟΚ – Αρχή της μη διάκρισης λόγω ιθαγένειας – Παρέκκλιση από την αρχή για λόγους δημόσιας τάξης, οι οποίοι θα πρέπει να ερμηνεύονται στενώς – Θεμελίωση των λόγων δημόσιας τάξης στην ατομική συμπεριφορά του προσώπου – Η άσκηση συνδικαλιστικών δικαιωμάτων δεν μπορεί να στηρίξει παρέκκλιση για λόγους δημόσιας τάξης – Κάθε περιοριστικό της ελεύθερης κυκλοφορίας μέτρο θα πρέπει να συνοδεύεται από τη γνωστοποίηση της αιτιολογίας στο θιγόμενο πρόσωπο και τη δυνατότητα άσκησης ένδικης προσφυγής – Ο περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός του εθνικού εδάφους μπορεί να επιβάλλεται μόνο υπό τις προϋποθέσεις που επιβάλλεται και στους υπηκόους του κράτους μέλους υποδοχής. (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 48/75 - Jean Noël Royer κατά Βελγίου

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης εργαζόμενων υπηκόων κρατών μελών της ΕΟΚ – Η χορήγηση άδειας διαμονής υπηκόου Κράτους μέλους έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα και δεν είναι συστατική δικαιωμάτων, τα οποία απορρέουν απευθείας από τη Συνθήκη – Η παράλειψη εκπλήρωσης των νόμιμων διατυπώσεων για την είσοδο και διαμονή σε έδαφος Κράτους μέλους δεν μπορεί να αποτελέσει καθεαυτή προσβολή της δημόσιας τάξης – Μέτρο απομάκρυνσης, πολλώ μάλλον μέτρο στερητικό της προσωπικής ελευθερίας, δεν μπορεί να επιβληθεί σε υπήκοο Κράτους μέλους μόνο λόγω παράλειψης εκπλήρωσης των ως άνω διατυπώσεων – Μέτρο απομάκρυνσης δεν μπορεί να εκτελεσθεί, εκτός επείγουσας ανάγκης, εάν δεν έχει δοθεί η δυνατότητα στον θιγόμενο να εξαντλήσει τα ένδικα βοηθήματα κατά του επιβαλλόμενου μέτρου. (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 30/77 - Bouchereau κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης εργαζόμενων υπηκόων κρατών μελών της ΕΟΚ – Μέτρο που λαμβάνεται για τη διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και περιορίζει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας μπορεί να είναι και η πρόταση άλλου οργάνου προς το αποφασίζον όργανο, η οποία είναι αναγκαία για την έκδοση της απόφασης – Παρελθούσες ποινικές καταδίκες δεν μπορούν καθεαυτές

να στηρίξουν λόγο δημόσιας τάξης για περιορισμό της ελευθερίας εισόδου και εγκατάστασης παρά μόνο αν από αυτές προκύπτει η ύπαρξη προσωπικής συμπεριφοράς η οποία συνιστά ενεστώσα απειλή – Η χρήση του λόγου δημόσιας τάξης προϋποθέτει την ύπαρξη πραγματικής και αρκούντως σοβαρής απειλής θίγουσας θεμελιώδεις κοινωνικό συμφέρον.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 370/90 - Surinder Singh κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης εργαζόμενων υπηκόων κρατών μελών της ΕΟΚ – Επανείσοδος και επανεγκατάσταση στο Κράτος μέλος της ιθαγένειάς του, κοινοτικού υπηκόου έχοντος ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε άλλο Κράτος μέλος – και Δικαίωμα του συζύγου του εν λόγω υπηκόου να του επιτραπεί η είσοδος και διαμονή στο Κράτος μέλος της επανεγκατάστασης, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 175/94 - Gallagher J. κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Είναι θεμελιώδης η αρχή του δικαίου των αλλοδαπών, σύμφωνα με την οποία, όσο περισσότερο έχει διαρκέσει η διαμονή, τόσο μεγαλύτερη πρέπει να είναι η προστασία σε περίπτωση που θίγεται το σχετικό δικαίωμα – Διαδικαστικές εγγυήσεις στα πλαίσια της απέλασης κοινοτικών πολιτών – Απαραίτητη, εκτός επειγουσών περιπτώσεων, η γνωμοδότηση της αρμόδιας αρχής του άρθρου 9 παρ. 1 της οδηγίας 64/221, πριν την έκδοση της απόφασης απέλασης – Δυνατός ο διορισμός της αρμόδιας αρχής από τη διοικητική αρχή που καλείται να λάβει τα προβλεπόμενα από την οδηγία μέτρα με την προϋπόθεση ότι μπορεί να ασκεί ανεξάρτητα τα καθήκοντά της και να μην υπόκειται στον έλεγχό της.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 357/98 - Nana Yaa Konadu Yiadom κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων – Δικαστικές εγγυήσεις στη διαδικασία άσκησης και εξέτασης των προσφυγών – Δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προστασία – Αποφάσεις για τον έλεγχο εισόδου αλλοδαπών, κοινοτικών υπηκόων – Προσωρινή άδεια εισόδου – Ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 459/99 - Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie ASBL (MRAX) κατά Βελγίου

Νομικό καθεστώς υπηκόων τρίτων κρατών, που είναι σύζυγοι πολιτών της Ένωσης – Το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών δεν ρυθμίζεται από το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, αλλά αποκλειστικώς από το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο – Προστασία της οικογενειακής ζωής – Επαναπροώθηση στα σύνορα – Άρνηση χορήγησης άδειας διαμονής συνιστά μέτρο δημόσιας τάξης – Λήψη μέτρων απομάκρυνσης από την επικράτεια – Μέσα ένδικης προστασίας – Οι διαδικασίες διασφάλισης δικαιωμάτων τα οποία παρέχει στους πολίτες η κοινοτική έννομη τάξη δεν πρέπει να καθιστούν την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών εξαιρετικά δυσχερή ή αδύνατη στην πράξη.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 100/01 - Aitor Oteiza Olazabal κατά Γαλλίας

Ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης εργαζομένων σε έδαφος Κράτους μέλους της Κοινότητας – Επιβολή διοικητικού μέτρου περιορίζοντος την ισχύ της άδειας διαμονής υπηκόου Κράτους μέλους σε ορισμένο τμήμα του εδάφους του Κράτους μέλους διαμονής – Επιβολή του περιορισμού για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας σε συνέχεια καταδίκης του εργαζόμενου για συμμετοχή του σε οργάνωση κακοποιών με σκοπό τη διατάραξη της δημόσιας τάξης δι' εκφοβισμού ή τρομοκρατίας – Το

ως άνω περιοριστικό μέτρο είναι καταρχήν επιτρεπτό ενόψει του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΚ, υπό την προϋπόθεση ότι ερείδεται στην ατομική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου, ότι εναλλακτικώς θα μπορούσε να επιβληθεί μόνο το μέτρο της απέλασης και ότι ανάλογη συμπεριφορά από υπήκοο του Κράτους μέλους υποδοχής θα οδηγούσε στη λήψη συγκεκριμένων κατασταλτικών της εν λόγω συμπεριφοράς μέτρων.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 230/97 - Ibiyinka Awoyemi κατά Βελγίου

Κοινοτική άδεια οδήγησης εκδοθείσα σε υπήκοο τρίτης χώρας από κράτος μέλος της Ε.Ε. – Οι οδηγίες 80/1263/ΕΟΚ και 91/439/ΕΟΚ για την άδεια οδήγησης έχουν εφαρμογή όχι μόνον επί των υπηκόων των κρατών μελών, αλλά ανεξαρτήτως ιθαγενείας, επί των κατόχων άδειας οδήγησης εκδοθείσας από κράτος μέλος – Ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν μπορεί να επικαλεστεί λυσιτελώς τους κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων οι οποίοι, σύμφωνα με πάγια νομολογία έχουν εφαρμογή μόνον επί των υπηκόων κράτους μέλους της Κοινότητας που θέλουν να εγκατασταθούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή επί των υπηκόων του ίδιου αυτού κράτους που βρίσκονται σε κατάσταση που συνδέεται με οποιαδήποτε από τις καταστάσεις που ρυθμίζει το κοινοτικό δίκαιο – Το κοινοτικό δίκαιο δεν αποκλείει τη δυνατότητα να λάβει το αιτούν δικαστήριο υπόψη, σύμφωνα με αρχή του ποινικού δικαίου, τις ευνοϊκότερες διατάξεις της Οδηγίας 91/439/ΕΟΚ κατά την εφαρμογή του εσωτερικού δικαίου, έστω και αν το κοινοτικό δίκαιο δεν συνεπάγεται τέτοια υποχρέωση – Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμά τόσο την ανάγκη έκδοσης προδικαστικής απόφασης για να μπορέσει να εκδώσει την απόφασή του όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 356/98 - Arben Kaba κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Η άδεια διαμονής αορίστου διαρκείας ως κοινωνικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 7 παρ. 2 του Κανονισμού 1612/68 – Το άρθρο 7 παρ. 2 του Κανονισμού 1612/68 θέτοντας την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων όσον αφορά όλα τα κοινωνικά πλεονεκτήματα των οποίων απολαύουν οι εργαζόμενοι (και τα μέλη της οικογένειάς τους) που είναι υπήκοοι του κράτους μέλους υποδοχής, συνιστά κατ' ουσίαν, «ανοικτή» διάταξη, η οποία παραπέμπει στις εθνικές έννομες τάξεις και στα δικαιώματα που αυτές προβλέπουν – Ο Κανονισμός 1612/68 σκοπεί να κατοχυρώσει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, η οποία απαιτεί, για να μπορεί να ασκηθεί υπό συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας, άριστες συνθήκες ενσωματώσεως της οικογένειας του κοινοτικού εργαζομένου στο κράτος μέλος υποδοχής – Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου η έννοια του κοινωνικού πλεονεκτήματος καλύπτει (...) τους εργαζομένους που έχουν την ιθαγένεια άλλων κρατών μελών μέχρι του σημείου να περιλαμβάνει όλα τα πλεονεκτήματα τα οποία, είτε συνδέονται είτε όχι με μια σύμβαση εργασίας, αναγνωρίζονται γενικώς στους ημεδαπούς εργαζομένους, κυρίως λόγω της αντικειμενικής τους ιδιότητας ως εργαζομένων ή του απλού γεγονότος της κατοικίας τους στο εθνικό έδαφος και των οποίων η επέκταση στους εργαζομένους που έχουν την ιθαγένεια άλλων κρατών μελών κρίνεται ικανή να διευκολύνει την κινητικότητά τους στο εσωτερικό της Κοινότητας – Από το σύνολο των διατάξεων του Κανονισμού προκύπτει η ευρύτερη σημασία που ενέχει η ενσωμάτωση του υπηκόου κράτους μέλους και της οικογένειάς του στο κράτος μέλος υποδοχής, χωρίς καμιά διαφορά ως προς τη μεταχείριση σε σχέση με τους ημεδαπούς – Η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων στο κοινοτικό δίκαιο όσον αφορά στην ελευθερία κυκλοφορίας των προσώπων – Τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να λάβουν υπόψη την αντικειμενική διαφορά που υπάρχει μεταξύ των ιδίων υπηκόων και των υπηκόων των άλλων κρατών μελών, όταν καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χορηγείται άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας στους συζύγους των προσώπων αυτών.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 424/98 - Επιτροπή ΕΚ κατά Ιταλικής Δημοκρατίας

Από τη διατύπωση του άρθρου 1 της Οδηγίας 93/96 προκύπτει ότι, μεταξύ των προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη χορήγηση του δικαιώματος διαμονής, δεν περιλαμβάνεται καμιά προϋπόθεση σχετικά με τη διάθεση πόρων συγκεκριμένου ύψους που πρέπει, επιπλέον, να δικαιολογούνται με συγκεκριμένα έγγραφα – Τα κράτη μέλη οφείλουν εντούτοις να ασκούν τις εξουσίες τους στον τομέα της υγειονομικής ασφάλισης και της διαθέσεως πόρων διασφαλίζοντας τόσο τις θεμελιώδεις ελευθερίες τις οποίες εγγυώνται τα άρθρα 52 και 59 της Συνθήκης ΕΚ όσο και την πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων οδηγίας που περιέχει μέτρα για να εξαλείψουν, μεταξύ τους, τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, προκειμένου να διευκολύνουν την άσκηση του δικαιώματος διαμονής των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους στο έδαφος κάθε κράτους μέλους.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 413/99 - R. και Baumbast κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Δικαίωμα εισόδου, ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των υπηκόων των κρατών μελών και των μελών των οικογενειών τους στα κράτη μέλη της ΕΕ – Ο όρος σύζυγος ερμηνεύεται από το Δικαστήριο κατά γράμμα. Έτσι, έκρινε ότι εξακολουθεί να πρόκειται για σύζυγο όσο ο γάμος δεν έχει ακόμη λυθεί τυπικώς, έστω και αν οι σύζυγοι έχουν χωριστεί από τραπέζης και κοίτης – Δικαιώματα των τέκνων των διακινούμενων εργαζομένων – Το άρθρο 12 του Κανονισμού 1612/68 έχει ειδικότερα ως σκοπό να εξασφαλίσει ότι τα τέκνα κοινοτικού εργαζόμενου μπορούν, ακόμα και αν αυτός δεν ασκεί πλέον μισθωτή δραστηριότητα στο κράτος μέλος υποδοχής, να αρχίσουν και, εν ανάγκη, να ολοκληρώσουν τη σχολική τους εκπαίδευση στο εν λόγω κράτος μέλος – Ευρωπαϊκή ιθαγένεια – Ένας πολίτης της ΕΕ ο οποίος είναι νομίμως εγκατεστημένος στο έδαφος άλλου κράτους μέλους δύναται να επικαλεστεί την αρχή της απαγόρευσης διακρίσεων λόγω ιθαγένειας σε όλες τις καταστάσεις που εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου – Η διαδικασία του άρθρου 234 ΕΚ είναι ένα μέσο για τη συνεργασία μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, χάρη στο οποίο το Δικαστήριο παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που τους είναι αναγκαία για τη λύση των διαφορών επί των οποίων καλούνται να αποφανθούν – Για την επίτευξη της ενσωμάτωσης της οικογένειας του κοινοτικού εργαζόμενου στο περιβάλλον του κράτους μέλους υποδοχής είναι απαραίτητο το τέκνο του να έχει τη δυνατότητα να αρχίσει τη σχολική του εκπαίδευση και τις σπουδές του στο κράτος μέλος υποδοχής για να τις ολοκληρώσει με επιτυχία – Σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού 1612/68, το οποίο ορίζει για το δικαίωμα εγκατάστασης μέλους της οικογένειας του διακινούμενου εργαζόμενου στο κράτος υποδοχής δεν απαιτείται να διαβιώνει μονίμως εκεί το ενδιαφερόμενο μέλος της οικογένειάς του αλλά μόνο να μπορεί το οίκημα του εργαζόμενου να θεωρηθεί κανονικό για την υποδοχή της οικογένειάς του – Από το σύνολο των διατάξεων του Κανονισμού 1612/68 προκύπτει ότι, για να διευκολύνει τη διακίνηση των μελών της οικογένειας των εργαζομένων, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη, αφενός, τη σημασία που από άποψη ανθρωπίνων σχέσεων έχει για τον εργαζόμενο το να είναι δίπλα του η οικογένειά του και, αφετέρου, τη σημασία που από κάθε άποψη έχει η ενσωμάτωση του εργαζόμενου και της οικογένειάς του στο κράτος μέλος υποδοχής, χωρίς καμιά διαφορετική μεταχείριση σε σχέση με τους ημεδαπούς.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 60/00 - Mary Carpenter κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Η παροχή υπηρεσιών σε αποδέκτες που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη εμπίπτουν στην έννοια της παροχής υπηρεσιών κατά το άρθρο 49 ΕΚ, καθόσον ο παρέχων υπηρεσίες μετακινείται, για τον σκοπό αυτό, στο κράτος μέλος του αποδέκτη και καθόσον παρέχει διασυννοριακές υπηρεσίες χωρίς να μετακινηθεί από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος – Η Οδηγία 73/148/ΕΟΚ σκοπεί στην κατάργηση των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών

εντός της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών – Ένα κράτος μέλος μπορεί να επικαλεστεί λόγους γενικού συμφέροντος για να δικαιολογήσει εθνική ρύθμιση που μπορεί να παρεμποδίσει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών μόνον όταν η ρύθμιση αυτή συνάδει προς τα θεμελιώδη δικαιώματα, για τον σεβασμό των οποίων μεριμνά το Δικαστήριο – Απέλαση πολίτη τρίτης χώρας, πρώην συζύγου κοινοτικού υπηκόου – Προστασία της οικογενειακής ζωής.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 257/00 - Nani Givane κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, το άρθρο 39, παράγραφος 3, στοιχείο δ, της Συνθήκης ΕΚ παρέχει στους υπηκόους των κρατών μελών το δικαίωμα παραμονής, κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο κανονισμών εφαρμογής που θα εκδώσει η Επιτροπή, στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και μετά την άσκηση ορισμένης εργασίας – Οι διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 3, στοιχείο δ' της Συνθήκης ΕΚ και του Κανονισμού 1251/70 σκοπούν να εξασφαλίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων δίνοντάς τους τη δυνατότητα να έχουν μαζί τους τα μέλη της οικογένειάς τους – Κατά τον Κανονισμό 1251/70 ο θάνατος του εργαζομένου μετατρέπει το δικαίωμα παραμονής των μελών της οικογένειάς του σε ίδιο δικαίωμα – Αναγνωρίζοντας τη σημασία που έχει η κατοχύρωση της προστασίας της οικογενειακής ζωής των υπηκόων των κρατών μελών και του δικαιώματος διαμονής των μελών της οικογένειάς τους ο κοινοτικός νομοθέτης προβλέπει ότι είναι προς το συμφέρον του εργαζομένου και της οικογένειάς του, σε περίπτωση πρόωρου θανάτου του εργαζομένου, να έχουν κατ' αρχήν τα μέλη της οικογένειας το δικαίωμα να παραμένουν στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής – Ως προς τη διατήρηση του δικαιώματος διαμονής των μελών της οικογένειας του εργαζομένου η προϋπόθεση που θέτει ο Κανονισμός 1251/70 να έχει διαμείνει ο εργαζόμενος που αποβιώνει κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού του βίου κατά το χρόνο του θανάτου του συνεχώς στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής τουλάχιστον επί δύο έτη σκοπεί να δημιουργήσει ουσιαστική σχέση αφενός μεταξύ του κράτους αυτού και αφετέρου του εργαζομένου και της οικογένειάς του καθώς επίσης και να επιτύχει ορισμένο επίπεδο εντάξεως των τελευταίων στην οικεία κοινωνία – Σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις των κοινοτικών κειμένων πρέπει καταρχήν να αναγνωριστεί η ίδια αξία, η οποία δεν μπορεί να παραλλάσσει σε συνάρτηση με το μέγεθος του πληθυσμού των κρατών μελών όπου ομιλείται η εν λόγω γλώσσα.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 466/00 - Arben Kaba κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Η θέση και ο ρόλος του Γενικού Εισαγγελέα στην εκδίκαση υποθέσεων ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων – Το κύρος με το οποίο περιβάλλεται η απόφαση που εκδίδεται σε προδικαστική υπόθεση δεν εμποδίζει το εθνικό δικαστήριο που είναι αποδέκτης της αποφάσεως αυτής, αν κρίνει αναγκαίο, να απευθυνθεί εκ νέου στο Δικαστήριο πριν κρίνει τη διαφορά στην κύρια δίκη – Το δικαίωμα διαμονής που χορηγούν οι διατάξεις του πρωτογενούς και δευτερογενούς κοινοτικού δικαίου περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων στους υπηκόους άλλων κρατών μελών δεν προσομοιάζει καθόλα με το δικαίωμα που απολαύει το πρόσωπο «το οποίο βρίσκεται και είναι εγκατεστημένο» στο Ηνωμένο Βασίλειο δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους – «Κοινωνικά πλεονεκτήματα» νοούνται όλα εκείνα τα πλεονεκτήματα τα οποία, ανεξαρτήτως του αν συνδέονται ή όχι με σύμβαση εργασίας, αναγνωρίζονται γενικά στους ημεδαπούς εργαζομένους, λόγω κυρίως της αντικειμενικής ιδιότητας των τελευταίων ως εργαζομένων ή λόγω του ότι έχουν απλώς την κατοικία τους στο εθνικό έδαφος, και των οποίων η χορήγηση κατ' επέκταση και στους εργαζομένους, υπηκόους άλλων κρατών μελών, εμφανίζεται επομένως ικανή να διευκολύνει την κινητικότητά τους εντός της Κοινότητας.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 157/03 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου της Ισπανίας

Αντιβαίνει στο κοινοτικό δίκαιο η ρύθμιση της ισπανικής νομοθεσίας σύμφωνα με την οποία η χορήγηση άδειας διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών, μελών οικογένειας υπηκόου κράτους μέλους εξαρτάται από την προηγούμενη της εισόδου τους στο ισπανικό έδαφος χορήγηση βίζας για οικογενειακή συνένωση – Προστασία της οικογενειακής ζωής των υπηκόων των κρατών μελών προκειμένου να εξαλειφθούν τα εμπόδια για την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη – Η χορήγηση άδειας διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, σύζυγο υπηκόου κράτους μέλους, δεν δημιουργεί δικαιώματα: πρόκειται για διαπίστωση της ατομικής κατάστασης ενός υπηκόου τρίτης χώρας με γνώμονα τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου – Η τασσόμενη από την ισπανική ρύθμιση απαίτηση βίζας διαμονής για να ληφθεί άδεια διαμονής και, επομένως, η άρνηση χορηγήσεως της άδειας αυτής στον υπήκοο τρίτης χώρας και μέλος της οικογένειας κοινοτικού υπηκόου, με την αιτιολογία ότι έπρεπε προηγουμένως να ζητήσει στο ισπανικό προξενείο της τελευταίας κατοικίας του βίζα διαμονής, αποτελούν μέτρο αντίθετο προς τις διατάξεις των Οδηγιών 68/360, 73/148 και 90/365.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-408/03 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου του Βελγίου

Παράβαση κράτους μέλους – Βέλγιο – Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ενώσεως – Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Δικαίωμα διαμονής – Προϋπόθεση κατοχής επαρκών πόρων – Οι διατάξεις που καθιερώνουν θεμελιώδεις αρχές, όπως αυτή της ελευθερίας κυκλοφορίας των προσώπων πρέπει να τυγχάνουν ευρείας ερμηνείας – Πορτογαλίδα υπήκοος μεταβαίνουσα στο Βέλγιο για να συζήσει με τον σύντροφό της ο οποίος δεσμεύεται να καλύπτει τις ανάγκες της – Άρνηση του δικαιώματος διαμονής διότι οι πόροι πρέπει να είναι «προσωπικοί» – Κάρτα διαμονής – Διαδικασία χορηγήσεως – Μη εμπρόθεσμη προσκόμιση των απαιτούμενων εγγράφων – Αυτόματη έκδοση διαταγής απελάσεως: είναι άνευ σημασίας ότι στην πράξη δεν εκτελούνται άμεσα οι αποφάσεις απελάσεως – Αρχή της αναλογικότητας: ο υποτιθέμενος σχετικός χαρακτήρας των αποφάσεων απέλασης ουδόλως μειώνει το γεγονός ότι τα μέτρα αυτά είναι δυσανάλογα με τη σοβαρότητα της παραβάσεως και ενδέχεται να αποτρέψουν τους πολίτες της Ενώσεως από το να ασκήσουν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2006](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-291/05 - Ολλανδία κατά R. N. G. Eind

Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση παραγώγου δικαίου στον τομέα της διακινήσεως και της διαμονής δεν μπορεί να ερμηνεύεται στενώς – Η χορήγηση εγγράφου διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, μέλος της οικογένειας υπηκόου κράτους μέλους, δεν πρέπει να θεωρείται ως πράξη η οποία δημιουργεί δικαιώματα, αλλά πράξη με την οποία ένα κράτος μέλος διαπίστωσε την ατομική κατάσταση ενός υπηκόου τρίτης χώρας με γνώμονα τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου – Σκοπός του δικαιώματος διαμονής που αναγνωρίζει το κοινοτικό δίκαιο στα μέλη της οικογένειας προσώπου το οποίο κάνει χρήση της ελευθερίας κυκλοφορίας των προσώπων είναι η άρση του εμποδίου που θέτει στην άσκηση αυτής της ελευθερίας από το πρόσωπο αυτό η αδυναμία των μελών της οικογένειάς του να το συνοδεύσουν ή να επανενωθούν μαζί του στο κράτος μέλος υποδοχής και ο εντεύθεν κλονισμός της οικογενειακής ζωής – Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μολονότι οι σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων διατάξεις της Συνθήκης και οι πράξεις που έχουν εκδοθεί για την εκτέλεσή τους δεν εφαρμόζονται στις δραστηριότητες οι οποίες δεν έχουν κατέναντα συνδετικό στοιχείο με οποιαδήποτε από τις καταστάσεις που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο και των οποίων όλα τα στοιχεία περιορίζονται στο εσωτερικό μόνον ενός κράτους μέλους, είναι εντούτοις αληθές ότι οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται σε κάθε κοινοτικό υπήκοο, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας και της ιθαγενείας του, ο οποίος έκανε χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και ο οποίος άσκησε μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος – Οι εργαζόμενοι μπορούν να επικαλούνται το άρθρο 39 ΕΚ και το άρθρο 7 του Κανονισμού 1612/68 ακόμη και κατά

του κράτους μέλους του οποίου έχουν την ιθαγένεια, εφόσον είχαν την κατοικία τους και παρείχαν μισθωτές υπηρεσίες εντός άλλου κράτους μέλους – Η έννοια του «εργαζομένου», στο άρθρο 39 ΕΚ και στον Κανονισμό 1612/68, έχει κοινοτικό περιεχόμενο και δεν πρέπει να ερμηνεύεται στενά – Από τους κανονισμούς και τις οδηγίες του Συμβουλίου σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών και των μη μισθωτών εντός της Κοινότητας, συνάγεται μεταξύ άλλων ότι ο κοινοτικός νομοθέτης αναγνώρισε τη σημασία της διασφάλισης της προστασίας της οικογενειακής ζωής των υπηκόων των κρατών μελών προκειμένου να απαλειφθούν τα εμπόδια για την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζει η Συνθήκη – Τα εμπόδια για την οικογενειακή επανένωση είναι επομένως ικανά να θίξουν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας το οποίο οι υπήκοοι των κρατών μελών αντλούν από το κοινοτικό δίκαιο, δεδομένου ότι η επιστροφή ενός κοινοτικού εργαζομένου στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια δεν μπορεί να θεωρηθεί ως καθαρά εσωτερική κατάσταση – Ο Κανονισμός 1612/68 πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της προβλεπόμενης στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ απαιτήσεως σεβασμού της οικογενειακής ζωής – Το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει με την απόφασή του Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού δεσμεύει όλα τα κράτη μέλη και περιλαμβάνεται μεταξύ των διεθνών πράξεων περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τις οποίες το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη για την εφαρμογή των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου – Η επιστροφή κοινοτικού εργαζομένου από το κράτος μέλος υποδοχής στο κράτος μέλος καταγωγής του, έστω και αν δεν πραγματοποιείται με σκοπό την αναζήτηση ή την άσκηση εργασίας σε αυτό, αποτελεί επομένως μία κατάσταση η οποία, μακράν του να έχει αμιγώς εσωτερικό χαρακτήρα, διέπεται και διασφαλίζεται από το κοινοτικό δίκαιο, και ειδικότερα από το άρθρο 39 ΕΚ και από το άρθρο 1 του Κανονισμού 1612/68 – Το παράδοξο της ευρωπαϊκής ιθαγένειας σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων είναι ότι εξαγγέλλει πολλά χωρίς να επιτρέπει τίποτα παραπάνω από αυτά που ήδη υφίστανται – Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται σαφώς, ότι το δικαίωμα του πολίτη της Ένωσης να κυκλοφορεί και να διαμένει στο έδαφος των κρατών μελών, βάσει του άρθρου 18 ΕΚ δεν είναι απαλλαγμένο προϋποθέσεων, αλλά ότι αναγνωρίζεται μόνον υπό την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπουν η Συνθήκη ΕΚ καθώς και οι διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της, και ως εκ τούτου στους πολίτες της Ένωσης εναπόκειται να αποδείξουν ότι πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτουν προς τούτο οι σχετικές κοινοτικές διατάξεις.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 50/06 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών

Ολλανδική γενική νομοθετική ρύθμιση περί αλλοδαπών, εφαρμοζόμενη επί των υπηκόων των κρατών μελών της ΕΕ, που επιτρέπει τη συστηματική και αυτόματη σύνδεση της ποινικής καταδίκης με το μέτρο της απομάκρυνσης από την επικράτεια του κράτους μέλους στις περιπτώσεις που ο κοινοτικός πολίτης δεν απολαμβάνει το δικαίωμα νόμιμης διαμονής στη χώρα βάσει των κοινοτικών διατάξεων – Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 18 ΕΚ προβλέπει ότι η αναγνώριση του δικαιώματος διαμονής των υπηκόων των κρατών μελών χωρεί υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και των προϋποθέσεων που προβλέπει η Συνθήκη και οι θεσπιζόμενες για την εφαρμογή της διατάξεις – Δυνατότητα των κρατών μελών να απελαύνουν υπηκόους των άλλων κρατών μελών από το έδαφός τους για λόγους δημόσιας τάξης ή ασφάλειας τηρώντας τις προβλεπόμενες από την Οδηγία 64/221/ΕΟΚ και τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου ουσιαστικές και δικονομικές εγγυήσεις – Δεν συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις της Οδηγίας 64/221 εφαρμόζονται αποκλειστικά όταν πρόκειται για τους πολίτες της Ένωσης που διαμένουν νομίμως στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής – Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου η εξαίρεση της δημόσιας τάξης συνιστά παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, που πρέπει να ερμηνεύεται στενώς και το περιεχόμενό της δεν μπορεί να καθορίζεται μονομερώς από τα κράτη μέλη

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 499/06 - Halina Nerkowska κατά Πολωνίας

Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών της ΕΕ στο έδαφος των κρατών μελών – Στο παρόν στάδιο εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου η παροχή της αναπηρικής σύνταξης που χορηγείται σε αμάχους θύματα πολέμου ή καταστολής εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών – Προϋπόθεση για τη χορήγηση της παροχής η κατοικία στο εθνικό έδαφος – Δεν αμφισβητείται ότι η ιθαγένεια της Ένωσης, που προβλέπει το άρθρο 17 ΕΚ, δεν σκοπεί στην επέκταση του πεδίου ουσιαστικής εφαρμογής της Συνθήκης επί εσωτερικών καταστάσεων που δεν έχουν κανένα σύνδεσμο με το κοινοτικό δίκαιο – Εφόσον η άσκηση δικαιώματος αναγνωριζόμενου από την κοινοτική έννομη τάξη επηρεάζει το δικαίωμα για παροχή προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία, η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως καθαρώς εσωτερικού χαρακτήρα και ως μη έχουσα κανένα σύνδεσμο με το κοινοτικό δίκαιο – Εθνική κανονιστική ρύθμιση που περιάγει σε δυσμενή θέση ορισμένους πολίτες του οικείου κράτους μέλους για το λόγο και μόνον ότι άσκησαν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σε άλλο κράτος μέλος συνιστά περιορισμό των ελευθεριών που αναγνωρίζει σε κάθε πολίτη της Ένωσης η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 18 ΕΚ: παρόμοιος περιορισμός μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει του κοινοτικού δικαίου μόνον αν στηρίζεται σε επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος ανεξάρτητους από την ιθαγένεια των ενδιαφερομένων και εφόσον είναι ανάλογος προς τον σκοπό που επιδιώκει θεμιτώς το εθνικό δίκαιο

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 33/07 - Ministerul Administrației și Internelor – Direcția Generală de Pașapoarte București κατά Gheorghe Jipa

Περιορισμός του δικαιώματος πολίτη κράτους μέλους να μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος, με την αιτιολογία ότι είχε επαναπατριστεί προηγουμένως λόγω της «παράνομη διαμονής» του στο κράτος αυτό – Ιθαγένεια της ΕΕ – Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας – Δικαίωμα των πολιτών της Ενώσεως και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών – Οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να επικαλούνται, ακόμη και έναντι του κράτους μέλους καταγωγής τους, τα απορρέοντα από την ιδιότητα του πολίτη της ΕΕ δικαιώματα, μεταξύ δε άλλων το δικαίωμα να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 18 ΕΚ – Η έννοια της δημόσιας τάξης προϋποθέτει, εκτός της κοινωνικής διαταραχής που συνιστά κάθε παράβαση του νόμου, την ύπαρξη πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής σε βάρος θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας: για να δικαιολογούνται τα σχετικά μέτρα δημόσιας τάξης ή ασφάλειας, πρέπει να στηρίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου, αποκλεισμένων των λόγων που δεν συνδέονται άμεσα με την οικεία περίπτωση ή των λόγων γενικής πρόληψης – Αρχή της αναλογικότητας – Η «παράνομη παραμονή» δεν αποτελεί επαρκή λόγο για τον περιορισμό του δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ να κυκλοφορούν ελεύθερα και να διαμένουν στα κράτη μέλη

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-127/08 - Blaise Baheten Metock κλπ κατά Ιρλανδίας

Οδηγία 2004/38/ΕΚ: σκοπός της Οδηγίας είναι διευκολυνθεί η άσκηση του πρωτογενούς δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής εντός των κρατών μελών, το οποίο αντλούν οι πολίτες της Ένωσης απευθείας από τη Συνθήκη – Δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος κράτους μέλους: η αποστέρηση των πολιτών της Ένωσης από τη δυνατότητα να έχουν ομαλή οικογενειακή ζωή στο κράτος μέλος υποδοχής αποτελεί σοβαρό κώλυμα στην άσκηση των ελευθεριών που τους εγγυάται η Συνθήκη – Πολίτες τρίτων χωρών εισελθόντες στο κράτος μέλος υποδοχής προτού καταστούν σύζυγοι πολίτη της Ένωσης – Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του τίτλου IV της Οδηγίας 2004/38 δεν είναι τα κράτη μέλη αποκλειστικώς αρμόδια να ρυθμίζουν τα της πρώτης πρόσβασης στο κοινοτικό έδαφος των μελών της

οικογένειας πολίτη της Ένωσης, που είναι πολίτες τρίτων χωρών – Με την Οδηγία 2004/38 ο κοινοτικός νομοθέτης δέχθηκε το ενδεχόμενο ο πολίτης της Ένωσης να δημιουργήσει οικογένεια αφού ασκήσει το δικαίωμα του ελεύθερης κυκλοφορίας – Αναθεώρηση της νομολογίας Akrich στο πλαίσιο ερμηνείας του Κανονισμού 1612/68 – Έννοια της φράσης «μέλη των οικογενειών [πολιτών της Ένωσης] που τους συνοδεύουν» της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 3 της Οδηγίας 2004/38 – Καμία διάταξη της Οδηγίας 2004/38 δεν θέτει προϋποθέσεις όσον αφορά στον τόπο σύναψης του γάμου πολίτη της Ένωσης με πολίτη τρίτης χώρας

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-551/07 - Deniz Sahin κατά Αυστρίας

Οδηγία 2004/38/ΕΚ: δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της ΕΕ και των μελών των οικογενειών τους – Δικαίωμα για σεβασμό της οικογενειακής ζωής – Άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας – Άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ – Δικαίωμα διαμονής πολίτη τρίτης χώρας, που εισήλθε στο έδαφος κράτους μέλους ως αιτών άσυλο και, ακολούθως, νυμφεύθηκε πολίτη άλλου κράτους μέλους – Δικαίωμα του πολίτη της Ένωσης να δημιουργήσει οικογένεια αφού ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας. Ως δελτίο διαμονής κατά την έννοια της Οδηγίας 2004/38/ΕΚ νοείται το έγγραφο που πιστοποιεί το δικαίωμα των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που δεν έχουν τη ιθαγένεια κράτους μέλους να διαμείνουν στο κράτος μέλος υποδοχής για περισσότερο από τρεις μήνες – Περιοριστική ή απαρίθμηση των εγγράφων που υποχρεούνται να προσκομίζουν στις αρχές του κράτους μέλους υποδοχής οι πολίτες τρίτων χωρών, μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, προκειμένου να τους χορηγηθεί δελτίο διαμονής

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-310/08 - London Borough of Harrow κατά Nimco Hassan Ibrahim, Secretary of State for the Home Department

Φοίτηση τέκνων πολίτη ΕΕ και πολίτη τρίτης χώρας σε εκπαιδευτικό ίδρυμα κράτους μέλους της ΕΕ – Καθεστώς του πολίτη της ΕΕ ως διακινούμενου εργαζόμενου – Έλλειψη μέσων διαβίωσης – Σκοπός του Κανονισμού 1612/68, δηλαδή η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζόμενων, επιτάσσει να υφίστανται οι καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις για την ενσωμάτωση της οικογένειας του εργαζόμενου στο κράτος μέλος υποδοχής: σε αυτό το πλαίσιο, αν δεν αναγνωριστεί στους γονείς που έχουν την επιμέλεια των τέκνων η δυνατότητα να παραμείνουν στο κράτος μέλος υποδοχής κατά τη διάρκεια της σχολικής εκπαίδευσης των τέκνων τους, αυτά ενδέχεται να στερηθούν δικαίωμα αναγνωριζόμενο από τον νομοθέτη της Ένωσης – Το δικαίωμα που αντλεί από το άρθρο 12 του Κανονισμού 1612/68 το τέκνο διακινούμενου εργαζόμενου να συνεχίσει, υπό τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις, τη σχολική του εκπαίδευση στο κράτος μέλος υποδοχής συνεπάγεται οπωσδήποτε ότι το τέκνο αυτό έχει το δικαίωμα να συνοδεύεται από εκείνον που όντως έχει την επιμέλειά του και, κατά συνέπεια, ότι ο έχων την επιμέλεια πρέπει να διαμένει με το τέκνο στο εν λόγω κράτος μέλος ενόσω αυτό σπουδάζει – Το δικαίωμα που αντλούν τα τέκνα από το άρθρο 12 του Κανονισμού 1612/68 δεν εξαρτάται από το δικαίωμα διαμονής των γονέων τους στο κράτος μέλος υποδοχής: κατά πάγια νομολογία, η μόνη προϋπόθεση είναι τα τέκνα να έχουν ζήσει με τους γονείς τους ή με τον έναν από αυτούς σε ένα κράτος μέλος, ενόσω ένας τουλάχιστον από τους γονείς του διέμενε εκεί ως εργαζόμενος – Η αναγνώριση της ιδιότητας του τέκνου κοινοτικού εργαζομένου, κατά την έννοια του Κανονισμού 1612/68, σημαίνει κυρίως ότι το δίκαιο της Ένωσης αναγνωρίζει την ανάγκη χορήγησης των κρατικών σπουδαστικών επιδομάτων, με σκοπό την ένταξη των εν λόγω τέκνων στην κοινωνική ζωή του κράτους μέλους υποδοχής, η ανάγκη δε αυτή καθίσταται επιτακτικότερη στις περιπτώσεις που οι ωφελούμενοι από τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού είναι σπουδαστές που έφθασαν στο κράτος αυτό σε προσχολική ακόμη ηλικία

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-145/09 - Land Baden-Württemberg κατά Παναγιώτη Τσακουρίδη

Κατά την Οδηγία 2004/38, η απέλαση πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους για λόγους δημόσιας τάξης ή ασφάλειας μπορεί να βλάψει σοβαρά αυτούς που, αφού άσκησαν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που απονέμονται από τη Συνθήκη, έχουν ενταχθεί ουσιαστικά στο κράτος μέλος υποδοχής – Το Δικαστήριο, προκειμένου να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρησιμική απάντηση για την επίλυση της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς, μπορεί να χρειαστεί να λάβει υπόψη κανόνες του δικαίου της Ένωσης τους οποίους δεν ανέφερε το εθνικό δικαστήριο στα προδικαστικά του ερωτήματα – Απέλαση πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω καταδίκης του σε φυλάκιση για παράνομη διακίνηση ναρκωτικών στο πλαίσιο συμμορίας: προκειμένου για πολίτη της Ένωσης που έχει διαμείνει νόμιμα καθ' όλη τη διάρκεια της παιδικής του και της νεανικής του ηλικίας, ή έστω κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, στο κράτος μέλος υποδοχής, θα πρέπει να προβληθούν πολύ βάσιμοι λόγοι για τη δικαιολόγηση του μέτρου απέλασης – Η επίκληση λόγων γενικού συμφέροντος ως δικαιολογητικών λόγων για τη λήψη εθνικών μέτρων που είναι ικανά να εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων επιτρέπεται μόνο όταν το σχετικό μέτρο λαμβάνει υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματα, και ειδικότερα το δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής – Εξατομικευμένη εξέταση κάθε υπόθεσης απέλασης: η ποινική καταδίκη πρέπει να συνεκτιμάται αλλά δεν επιτρέπεται αφεαυτής να συνεπάγεται τη λήψη απόφασης απέλασης – Το μέτρο της απέλασης δεν δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους δημόσιας ασφάλειας, κατά την έννοια του άρθρου 28, παράγραφος 3, της Οδηγίας 2004/38, παρά μόνον αν είναι αναγκαίο, λόγω της εξαιρετικής σοβαρότητας της απειλής, για την προστασία των συμφερόντων που επιδιώκει να διασφαλίσει, υπό την προϋπόθεση ότι ο στόχος αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο αυστηρά μέτρα, αν ληφθούν υπόψη η διάρκεια της διαμονής του πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος υποδοχής και ιδιαίτερα οι σοβαρές συνέπειες που μπορεί να έχει ένα τέτοιο μέτρο για τους πολίτες της Ένωσης που έχουν ενταχθεί ουσιαστικά στο κράτος μέλος υποδοχής – Η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών από συμμορίες συνιστά μια διαδεδομένη μορφή εγκληματικότητας, η οποία διαθέτει εντυπωσιακούς οικονομικούς πόρους και εντυπωσιακά μέσα δράσης και έχει πολύ συχνά διεθνείς διασυνδέσεις: δεδομένου ότι η τοξικομανία αποτελεί μάλιστα για το άτομο και οικονομική και κοινωνική απειλή για την ανθρωπότητα η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών από συμμορίες ενδέχεται να είναι τόσο εντατική, ώστε να απειλεί άμεσα την ηρεμία και τη σωματική ασφάλεια ολόκληρου του πληθυσμού ή ενός μεγάλου μέρους του – Έννοια της δημόσιας τάξης και της δημόσιας ασφάλειας στην κοινοτική έννομη τάξη – Η έννοια «επιτακτικοί λόγοι δημόσιας ασφάλειας» του άρθρου 28 παράγραφος 3 της Οδηγίας προϋποθέτει όχι μόνο ότι υπάρχει προσβολή της δημόσιας ασφάλειας, αλλά και ότι η προσβολή αυτή είναι ιδιαίτερα σοβαρή, πράγμα που εκφράζεται με τη χρήση του όρου «επιτακτικοί λόγοι»

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-400/10 PPU - J. McB κατά L. E

Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας – Αρχή του υπέρτατου συμφέροντος παιδιού γεννημένου εκτός γάμου των γονέων του – Οι απαγωγές παιδιών μεταξύ κρατών μελών εμπίπτουν σε σύνολο κανόνων αποτελούμενο από τις διατάξεις της Σύμβασης της Χάγης του 1980, όπως αυτές συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις του Κανονισμού 2201/2003, εξυπακουσμένου ότι, όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής του τελευταίου, υπερέχουν οι διατάξεις αυτού – Ο Κανονισμός 2201/2003 δεν ορίζει ποιο πρόσωπο πρέπει να έχει το δικαίωμα επιμέλειας, αλλά παραπέμπει, ως προς τον καθορισμό του προσώπου που έχει αυτό το δικαίωμα, στο δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του το παιδί αμέσως πριν από τη μετακίνησή του ή την κατακράτησή του – Εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας η γονική μέριμνα του τέκνου ανατίθεται αυτοδικαίως μόνο στη μητέρα του δεν αντίκειται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της Σύμβασης της Χάγης του 1980, υπό τον όρο ότι επιτρέπει στον πατέρα του τέκνου, ο οποίος δεν έχει αποκτήσει τη γονική μέριμνα, να ζητήσει από το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο να τροποποιήσει το σχετικό καθεστώς – Η ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της

Ένωσης και η αρχή της ισότητας επιτάσσουν την αυτοτελή και ομοιόμορφη ερμηνεία διάταξης κοινοτικού δικαίου, που δεν παραπέμπει στο δίκαιο των κρατών μελών, για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της – Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνεται υπόψη μόνο προς το σκοπό ερμηνείας του Κανονισμού 2201/2003 και όχι για την αξιολόγηση αυτού καθαυτού του εθνικού δικαίου – Το άρθρο 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να συσχετισθεί με την υποχρέωση συνεκτίμησης του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού, που επιβάλλεται από το άρθρο 24, παράγραφος 2, του εν λόγω Χάρτη, καθώς και με την αναγκαιότητα, που εκφράζεται στο άρθρο 24, παράγραφος 3, του Χάρτη, να διατηρεί κάθε παιδί τακτικές προσωπικές σχέσεις με τους δύο γονείς του – Στο πλαίσιο της εφαρμογής του Κανονισμού 2201/2003, το άρθρο 24 του Χάρτη πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αποκλείει ρύθμιση δυνάμει της οποίας το δικαίωμα επιμέλειας παρέχεται κατ' αρχήν αποκλειστικώς στη μητέρα, ο δε φυσικός πατέρας μπορεί να αποκτήσει δικαίωμα επιμέλειας μόνο δυνάμει δικαστικής απόφασης – Εναπόκειται αποκλειστικώς στα εθνικά δικαστήρια που έχουν επιληφθεί της διαφοράς και φέρουν την ευθύνη της δικαστικής απόφασης που πρόκειται να εκδοθεί να εκτιμήσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής απόφασης για την έκδοση της δικής τους απόφασης όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο: εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να εκδώσει απόφαση

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C – 424/10 και C – 425/10 - Tomasz Ziolkowski και Barbara Szeja, Maria-Magdalena Szeja, Marlon Szeja κατά Land Berlin

Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας: το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, δεδομένου ότι η πράξη περί των όρων προσχώρησης κράτους μέλους δεν περιέχει καμία μεταβατική διάταξη σε σχέση με την εφαρμογή των άρθρων 12, 39 και 42 ΕΚ, αυτά πρέπει να θεωρηθούν ότι εφαρμόζονταν αμέσως και ήταν δεσμευτικά έναντι του ενδιαφερόμενου κράτους από την ημερομηνία προσχώρησής του στην Ένωση, οπότε, από την ημερομηνία αυτή, μπορούν να τα επικαλούνται οι πολίτες οιοδήποτε κράτους μέλους και να εφαρμόζονται στα ενεστώτα και μελλοντικά αποτελέσματα καταστάσεων που επήλθαν πριν την προσχώρηση του εν λόγω κράτους στην Ένωση – Έννοια και περιεχόμενο του όρου «νόμιμη διαμονή» στο πλαίσιο της Οδηγίας 2004/38: αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης, χρήζουσα ενιαίας ερμηνείας σε όλα τα κράτη μέλη – Το δικαίωμα μόνιμης διαμονής, άπαξ αποκτηθεί, δεν υπόκειται σε όρους, προκειμένου να αποτελεί ένα πραγματικό μέσο ενσωμάτωσης στην κοινωνία του κράτους υποδοχής – Δεν μπορεί να θεωρηθεί «νόμιμη» διαμονή, κατά την έννοια της Οδηγίας η διαμονή που είναι σύμφωνη με το δίκαιο κράτους μέλους αλλά δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπει ειδικότερα το άρθρο 7 παράγραφος 1 αυτής – Περίοδος διαμονής που προηγείται της προσχώρησης του κράτους καταγωγής του ενδιαφερόμενου Ευρωπαίου πολίτη στην ΕΕ

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 434/09 - Shirley McCarthy κατά Secretary of State for the Home Department

Η Οδηγία 2004/38 αποσκοπεί στη διευκόλυνση της άσκησης του πρωτογενούς και ατομικού δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, που παρέχεται απευθείας στους πολίτες της Ένωσης από τη Συνθήκη, και στην ενίσχυση του εν λόγω δικαιώματος – Απαγορεύεται στα κράτη μέλη να απελαύνουν τους πολίτες τους, να μην επιτρέπουν τη διαμονή τους στην επικράτειά τους ή ακόμα να εξαρτούν από προϋποθέσεις τη χορήγηση άδειας διαμονής σε αυτούς – Δεδομένου ότι η διαμονή ενός προσώπου που είναι εγκατεστημένο στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του δεν μπορεί να εξαρτηθεί από προϋποθέσεις, η Οδηγία 2004/38, που αφορά στους όρους άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στην επικράτεια των κρατών μελών,

δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σε πολίτη της Ένωσης που έχει άνευ όρων δικαίωμα διαμονής καθόσον διαμένει στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του – Η εκ μέρους πολίτη της Ένωσης κατοχή της ιθαγένειας περισσοτέρων του ενός κρατών μελών δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι ο εν λόγω πολίτης έκανε χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας – Η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης τείνει να αποτελέσει τη θεμελιώδη ιδιότητα των πολιτών των κρατών μελών: το άρθρο 20 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει εθνικά μέτρα που έχουν ως αποτέλεσμα να στερούν από τους πολίτες της Ένωσης την πραγματική δυνατότητα να ασκούν, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που αποκτούν από την ιδιότητά τους του πολίτη της Ένωσης – Όροι και προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε πολίτη της Ένωσης ο οποίος ουδέποτε άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, διαμένει ανέκαθεν στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του και, επιπλέον, έχει και την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 430/10 - Hristo Gaydarov κατά Direktor na Glavna direksia «Ohranitelna politisia» pri Ministerstvo na vatreshnite raboti

Το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας περιλαμβάνει τόσο το δικαίωμα των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εισέρχονται σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος καταγωγής τους όσο και το δικαίωμα να εξέρχονται των συνόρων του κράτους αυτού – Από τη διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 6 του Κανονισμού 562/2006 προκύπτει ότι οι έλεγχοι των προσώπων που έχουν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, το οποίο έχει κατοχυρωθεί με τη νομοθεσία της Ένωσης, διενεργούνται σύμφωνα με την Οδηγία 2004/38 – Περιορισμός στην άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας πολίτη της Ένωσης – Απαγόρευση εξόδου από την εθνική επικράτεια λόγω καταδίκης για ναρκωτικά από δικαστήριο τρίτης χώρας – Μέτρο για το οποίο ενδέχεται να ισχύει ως δικαιολογητικός λόγος η προστασία της δημόσιας τάξης προκειμένου για γενική και ειδική πρόληψη: ένα μέτρο που περιορίζει το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν μπορεί να θεωρείται δικαιολογημένο παρά μόνον αν είναι σύμφωνο προς την αρχή της αναλογικότητας – Ερμηνεία του άρθρου 27 παράγραφοι 1 και 2 της Οδηγίας 2004/38 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών: συστατική η ερμηνεία των απαιτήσεων της δημόσιας τάξης και της δημόσιας ασφάλειας όταν σκοπούν στην παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων – Η έννοια της δημόσιας τάξης προϋποθέτει, εκτός της διασάλευσης της κοινωνικής τάξης, που συνιστά κάθε παράβαση του νόμου, την ύπαρξη πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας – Οι προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν αποτελούν αφ' εαυτών λόγους για την αυτόματη λήψη μέτρων περιορισμού της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας – Περιεχόμενο του δικαιώματος της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας – Ερμηνεία του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν και της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα: οι διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν εφαρμόζονται μόνον εάν και στο βαθμό που συμβιβάζονται με το δίκαιο της Ένωσης – Η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα καμία παρέκκλιση από τους κανόνες της Συνθήκης ή της Οδηγίας 2004/38 που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 348/09 - P. I. κατά Oberbürgermeisterin der Stadt Remscheid

Απέλαση ιταλού από τη Γερμανία για επιτακτικούς λόγους δημόσιας ασφάλειας που συνίστανται στην καταδίκη για σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκου, σεξουαλικό εξαναγκασμό και βιασμό – Η σεξουαλική κακοποίηση και η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών συνιστούν σοβαρές προσβολές θεμελιωδών δι-

καιωμάτων κατά την έννοια του άρθρου 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Η έννοια των «επιτακτικών λόγων» δημόσιας ασφάλειας είναι στενότερη από εκείνη των «σοβαρών λόγων» – Η δημόσια ασφάλεια, καλύπτει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική ασφάλεια κράτους μέλους – Οι απαιτήσεις δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας τάξης που καθορίζουν ελεύθερα τα κράτη μέλη ανάλογα με τις ανάγκες τους πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά, με αποτέλεσμα το περιεχόμενό τους να μην μπορεί να καθορίζεται μονομερώς από κάθε κράτος μέλος χωριστά χωρίς έλεγχο εκ μέρους των οργάνων της ΕΕ – Όταν τα κράτη μέλη εκτελούν την απόφαση απέλασης που διατάχθηκε ως ποινή ή ως παρεπόμενο μέτρο της κράτησης δύο και πλέον έτη από την έκδοσή της οφείλουν να βεβαιώνουν ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εξακολουθεί να αποτελεί υπαρκτή και πραγματική απειλή για τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη και να εξετάζουν κατά πόσον έχει επέλθει αλλαγή των περιστάσεων από την έκδοσή της

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C – 611/10 και C – 612/10 - Waldemar Hudzinski κατά Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse & Jaroslaw Wawrzyniak κατά Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse

Δικαίωμα εργαζόμενου που απασχολείται προσωρινά σε κράτος μέλος άλλο από αυτό του κράτους μέλους της μόνιμης κατοικίας του σε οικογενειακές παροχές όταν ούτε ο ίδιος ούτε τα παιδιά του έχουν την κατοικία τους ή τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος – Δυνατότητα του κράτους μέλους στο οποίο αποσπάται ο εργαζόμενος και δεν είναι αυτό της κατοικίας των τέκνων του να του χορηγεί οικογενειακές παροχές όταν δεν περιέρχεται σε δυσμενέστερη θέση λόγω της απόσπασής του – Δυνατότητα του κράτους μέλους όπου αποσπάται ο εργαζόμενος να χορηγεί οικογενειακές παροχές μόνον μετά τη διαπίστωση ότι δεν υφίσταται δικαίωμα για τη συγκεκριμένη παροχή στο άλλο κράτος μέλος – Συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης εθνικής διάταξης που αποκλείει το δικαίωμα σε οικογενειακή παροχή όταν είναι καταβλητέα στην αλλοδαπή συγκρίσιμη παροχή ή θα ήταν καταβλητέα στην περίπτωση υποβολής της σχετικής αίτησης – Ο Κανονισμός 1408/71, σκοπεύει ιδίως την καταρχήν υπαγωγή των ενδιαφερομένων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ενός μόνον κράτους μέλους, ώστε να αποτρέπονται η σώρευση εφαρμοστέων εθνικών νομοθεσιών και οι περιπλοκές που μπορούν να ανακύψουν από αυτήν – Το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης δεν εξασφαλίζει στον ασφαλισμένο ότι η μετακίνησή του προς άλλο κράτος μέλος δεν θα έχει επιπτώσεις στην κοινωνική ασφάλισή του – Κατ' αρχήν, δυνάμει του Κανονισμού 1408/71 οι διακινούμενοι εργαζόμενοι, που μετακινούνται λόγω της απόσπασής τους σε άλλο κράτος μέλος, έχουν δικαίωμα στις οικογενειακές παροχές που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους μέλους από το οποίο μετακινούνται ακόμα και όταν οι παροχές αυτές είναι λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι οι ίδιες φύσης παροχές που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους στο οποίο μετακινούνται – Δυνατότητα χορήγησης οικογενειακής παροχής από το κράτος μέλος στο οποίο αποσπάται να εργαστεί ο διακινούμενος εργαζόμενος όταν δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας του κράτους αυτού ο ενδιαφερόμενος υπόκειται πλήρως ή θεωρείται ότι υπόκειται πλήρως στο φόρο εισοδήματος – Οι κανόνες συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπει ο Κανονισμός 1408/71 εντάσσονται στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και οφείλουν να συμβάλλουν στη βελτίωση του επιπέδου της ζωής τους και των συνθηκών της απασχόλησής τους – Τα άρθρα 45 έως 48 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και ο Κανονισμός 1408/71, που έχει εκδοθεί για την εφαρμογή τους, έχουν ως σκοπό, μεταξύ άλλων, την αποφυγή του ενδεχομένου να υφίσταται ο εργαζόμενος που άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας δυσμενέστερη μεταχείριση, χωρίς να υπάρχει αντικειμενικός δικαιολογητικός λόγος, έναντι του εργαζόμενου που έχει διανύσει όλο τον εργασιακό του βίο σε ένα μόνο κράτος μέλος – Ο κανόνας του εθνικού δικαίου περί αποφυγής της σωρευτικής εφαρμογής των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφάλισης που συνεπάγεται τον αποκλεισμό παροχής, ακόμα και αν μπορεί να εξηγηθεί από τις διαφορές μεταξύ των διαφορών κοινωνικής ασφάλισης που εξακολουθούν να υφίστανται

παρά την ύπαρξη κανόνων συντονισμού που προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης, είναι αντίθετος με τις απαιτήσεις του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων – Σκοπός του Κανονισμού 1408/71 είναι η προώθηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών με τρόπο ώστε να αποφεύγεται επιχείρηση που είναι εγκατεστημένη στο έδαφος κράτους μέλους να υποχρεούται να ασφαλίζει τους εργαζόμενους της, που υπόκεινται κατά κανόνα στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης αυτού του κράτους μέλους, στο αντίστοιχο σύστημα άλλου κράτους μέλους, όπου ενδεχομένως έχουν αποσπαστεί για περιορισμένης διάρκειας εκτέλεση εργασιών, γιατί θα ήταν περιπλοκότερη η εκ μέρους της ενδιαφερόμενης επιχείρησης άσκηση της θεμελιώδους αυτής ελευθερίας

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-542/09 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών

Ελεύθερη κυκλοφορία και απαγόρευση των διακρίσεων – Αρχή της ίσης μεταχείρισης: δεν απαγορεύει μόνον τις εμφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, αλλά και κάθε μορφή συγκαλυμμένης διάκρισης, η οποία, κατ' εφαρμογήν άλλων συναφών κριτηρίων, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα – Για να μπορεί ένα μέτρο να χαρακτηριστεί ως μέτρο που δημιουργεί διακρίσεις, δεν χρειάζεται να έχει ως αποτέλεσμα την ευνοϊκή μεταχείριση του συνόλου των ημεδαπών ή να περιάγει σε δυσμενή θέση αποκλειστικώς και μόνον τους υπηκόους άλλων κρατών μελών χωρίς να θίγει τους ημεδαπούς – Προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση των σπουδών ανωτάτης εκπαίδευσης από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών: νόμιμη συνήθης διαμονή του σπουδαστή στις Κάτω Χώρες επί τρία τουλάχιστον έτη κατά τη διάρκεια των έξι ετών που προηγούνται της εγγραφής του σε πρόγραμμα ανώτατων σπουδών – Η προϋπόθεση διαμονής που προβλέπει η ολλανδική νομοθεσία εισάγει άνιση μεταχείριση μεταξύ των Ολλανδών εργαζομένων και των διακινούμενων εργαζομένων που διαμένουν στις Κάτω Χώρες ή ασκούν την έμμισθη δραστηριότητά τους εντός του εν λόγω κράτους μέλους ως μεθοριακοί εργαζόμενοι – Ενίσχυση που χορηγείται για τη διαβίωση και την εκπαίδευση με σκοπό την εξακολούθηση πανεπιστημιακών σπουδών για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων αποτελεί κοινωνικό πλεονέκτημα υπέρ του διακινούμενου εργαζομένου εφόσον αυτός συντηρεί τον κατιόντα του – Πλήρες δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση των τέκνων των διακινούμενων εργαζομένων, που δεν εξαρτάται ούτε από την ιδιότητα του συντηρούμενου τέκνου ούτε από το δικαίωμα παραμονής των γονέων στο κράτος μέλος υποδοχής – Η είσοδος των διακινούμενων και μεθοριακών εργαζομένων στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής δημιουργεί επαρκή δεσμό ένταξης που τους παρέχει τη δυνατότητα να εμπίπτουν, ως προς το καθεστώς τους, στην αρχή της ίσης μεταχείρισης σε σχέση με τους ημεδαπούς εργαζόμενους, αρχή που καλύπτει και όλα τα πλεονεκτήματα τα οποία, ανεξαρτήτως του αν συνδέονται με σύμβαση εργασίας, αναγνωρίζονται εν γένει στους ημεδαπούς εργαζομένους, κυρίως λόγω της αντικειμενικής ιδιότητάς τους ως εργαζομένων ή απλώς και μόνο λόγω του ότι έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο εθνικό έδαφος – Η έννοια του «εργαζομένου» κατά το άρθρο 45 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αυτοτελές περιεχόμενο στο δίκαιο της Ένωσης και δεν πρέπει να ερμηνεύεται συστατικώς – Η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού στην Ένωση πρέπει να αποτελεί για τον εργαζόμενο ένα από τα μέσα που του εξασφαλίζουν τη δυνατότητα να βελτιώσει τους όρους διαβίωσης και εργασίας του και να διευκολύνει την κοινωνική του προαγωγή, και ταυτόχρονα πρέπει να συμβάλλει στην ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας των κρατών μελών – Η κινητικότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και συνιστά έναν από τους κύριους τομείς δράσης της Ένωσης – Δυνατότητα του κράτους μέλους υποδοχής να περιορίζει τη χορήγηση ενισχύσεων διαβίωσης υπό μορφή υποτροφιών ή δανείων στους σπουδαστές που δεν έχουν αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής – Υποχρέωση των εθνικών αρχών να αποδείξουν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι το μέτρο που λαμβάνουν κατά παρέκκλιση αρχής που εγγυάται το δίκαιο της Ένωσης είναι κατάλληλο για την επίτευξη του προβαλλόμενου σκοπού και ότι δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προβάλλοντας λόγους ου συνοδεύονται

από την ανάλυση της καταλληλότητας και της αναλογικότητας του περιοριστικού μέτρου και των συγκεκριμένων στοιχείων που μπορούν να στηρίξουν την επιχειρηματολογία τους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 83/11 - Secretary of State for the Home Department κατά Muhammad Sazzadur Rahman, Fazly Rabby Islam, Mohibullah Rahman

Η υποχρέωση των κρατών μελών να διευκολύνουν την είσοδο και διαμονή των πολιτών τρίτων χωρών που είναι συντηρούμενα μέλη οικογένειας πολίτη της Ένωσης λόγω ορισμένης σχέσης εξάρτησης σημαίνει ότι οφείλουν να τους επιφυλάσσουν πλεονεκτικότερη μεταχείριση σε σύγκριση με τα αιτήματα άλλων πολιτών τρίτων χωρών – Διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίζουν στην εθνική τους νομοθεσία τα κριτήρια που εξετάζονται για τη διευκόλυνση της εισόδου και διαμονής των συντηρούμενων από πολίτη της ΕΕ μελών της οικογένειάς του που είναι πολίτες τρίτων χωρών – Δικαίωμα του αιτούντα τη διευκόλυνση της εισόδου και διαμονής του να προσφύγει ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου για να αποφανθεί εάν η εθνική νομοθεσία και η εφαρμογή της κείνται εντός των ορίων της διακριτικής ευχέρειας που προβλέπει η Οδηγία 2004/38 – Στην περίπτωση πολίτη τρίτου κράτους που είναι συντηρούμενος από πολίτη της Ένωσης η χώρα προέλευσης είναι το κράτος διαμονής κατά την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος να συνοδεύσει ή να εγκατασταθεί με τον πολίτη της Ένωσης – Η σχέση εξάρτησης του πολίτη τρίτης χώρας που είναι μέλος οικογένειας πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ πρέπει να υπάρχει στη χώρα προέλευσης του ενδιαφερόμενου μέλους της οικογένειας, κατά το χρόνο που καταθέτει την αίτηση να εγκατασταθεί μαζί με τον πολίτη της Ένωσης από τον οποίο συντηρείται – Η Οδηγία 2004/38 δεν ρυθμίζει τη δυνατότητα απόρριψης του αιτήματος χορήγησης δελτίου διαμονής στους πολίτες τρίτων χωρών, που συντηρεί ως μέλη οικογένειας ο πολίτης της Ένωσης, με την αιτιολογία ότι έπαψαν να εξαρτώνται από τον πολίτη της Ένωσης μετά την είσοδό τους στο κράτος μέλος υποδοχής (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 364/10 - Ουγγαρία κατά Σλοβακικής Δημοκρατίας

Απαγόρευση εισόδου στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ σε αρχηγό άλλου κράτους μέλους της ΕΕ – Η ιθαγένεια της Ένωσης παρέχει σε κάθε πολίτη της Ένωσης το θεμελιώδες και ατομικό δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, με την επιφύλαξη των περιορισμών και των όρων που ορίζονται στις Συνθήκες και των μέτρων που θεσπίζονται για την εφαρμογή του εν λόγω δικαιώματος – Το γεγονός ότι ένας πολίτης της Ένωσης ασκεί τα καθήκοντα αρχηγού κράτους είναι δυνατό να δικαιολογήσει έναν περιορισμό, βάσει του διεθνούς δικαίου, της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας που του παρέχει το άρθρο 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Βάσει του διεθνούς δικαίου η παρουσία ενός αρχηγού κράτους στο έδαφος άλλου κράτους επιβάλλει στο τελευταίο την υποχρέωση να διασφαλίζει την προστασία του προσώπου που φέρει το αξίωμα αυτό, τούτο δε ανεξαρτήτως του λόγου της διαμονής του – Ούτε το άρθρο 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτε, κατά μείζονα λόγο, η Οδηγία 2004/38 επιβάλλουν σε κράτος μέλος της ΕΕ να διασφαλίζει την πρόσβαση στην επικράτειά του σε αρχηγό κράτους άλλου κράτους μέλους – Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος στην έννομη τάξη της ΕΕ – Απαράδεκτη η προσφυγή που ασκείται βάσει του άρθρου 259 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορά μέλλους και ενδεχόμενες παραβάσεις ή περιορίζεται σε αίτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C 300/11

ZZ κατά Secretary of State for the Home Department

Απαγόρευση εισόδου σε πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ σε άλλο κράτος μέλος όπου είναι εγκατεστημένος με την οικογένειά του, που αποτελείται από πολίτες κράτους μέλους της ΕΕ – Παράλειψη γνωστοποίησης στο διοικούμενο της ακριβούς και πλήρους αιτιολογίας της απόφασης που διατάσσει το μέτρο της απαγόρευσης εισόδου, το οποίο στηρίζεται σε απόρρητα στοιχεία – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου: η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 52 του Χάρτη που επιτρέπει περιορισμούς κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει, απαιτεί κάθε περιορισμός να σέβεται, ιδίως, το βασικό περιεχόμενο του επίμαχου θεμελιώδους δικαιώματος και επιτάσσει, επιπλέον, οποιοσδήποτε περιορισμός να επιβάλλεται τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, εφόσον είναι αναγκαίος και εξυπηρετεί πραγματικά σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση – Εξαίρεση από την αρχή της αναλογικότητας στις περιπτώσεις όπου η κοινοποίηση των απόρρητων αποδεικτικών στοιχείων ενδέχεται να θίγει κατά τρόπο άμεσο και ιδιαίτερο την ασφάλεια του κράτους, καθόσον μπορεί, μεταξύ άλλων, να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την ελευθερία πολιτών ή να αποκαλύψει τις ειδικές μεθόδους έρευνας που μετέρχονται οι εθνικές αρχές ασφάλειας και συνεπώς να παρακωλύσει σοβαρά ή ακόμη και να εμποδίσει τη μελλοντική άσκηση των καθηκόντων των εν λόγω αρχών – Αποτελεσματικότητα δικαστικού ελέγχου στο πλαίσιο του άρθρου 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης και προστασία του δικαιώματος ακρόασης – Το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους οφείλει να έχει στη διάθεσή του και να εφαρμόσει μεθόδους και δικονομικούς κανόνες που να συμβιβάζουν, αφενός, την εύλογη ανάγκη ασφάλειας των πηγών πληροφόρησης που ελήφθησαν υπόψη κατά την έκδοση απόφασης που στηρίζεται σε απόρρητα στοιχεία και, αφετέρου, την ανάγκη διασφάλισης επαρκούς προστασίας των διαδικαστικών δικαιωμάτων του διαδίκου, όπως είναι το δικαίωμα ακρόασης καθώς και η αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης – Δεδομένου ότι πρέπει να μπορεί ο δικαστής να εξακριβώσει τους λόγους που αποκλείουν την κοινοποίηση της ακριβούς και πλήρους αιτιολογίας απόφασης που λαμβάνεται για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, η αρμόδια αρχή οφείλει να αποδείξει, σύμφωνα με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες, ότι θα διέτρεχε πραγματικό κίνδυνο η ασφάλεια του κράτους από την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο, πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ, της πλήρους και ακριβούς αιτιολογίας της απόφασης που τον αφορά και των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων – Η ανάγκη κατοχύρωσης της ασφάλειας του κράτους δεν μπορεί να στερήσει από το διοικούμενο την άσκηση του δικαιώματος ακρόασης – Αν η αρμόδια εθνική αρχή αρνηθεί να συμμορφωθεί με απόφαση του δικαστηρίου που διατάσσει να κοινοποιηθούν στο διοικούμενο στοιχεία απόρρητης φύσης στα οποία στηρίχτηκε το δυσμενές γι' αυτόν διοικητικό μέτρο, το δικαστήριο εξετάζει τη νομιμότητα της επίμαχης απόφασης με βάση τους λόγους και τα αποδεικτικά στοιχεία που του κοινοποιήθηκαν. Αντίθετα, αν αποδειχθεί ότι η ασφάλεια του κράτους αποκλείει πράγματι την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο των συγκεκριμένων λόγων, ο δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας της απόφασης πρέπει να διενεργείται στο πλαίσιο διαδικασίας που να σταθμίζει προσηκόντως τις απαιτήσεις που απορρέουν, αφενός, από την ασφάλεια του κράτους και, αφετέρου, από το δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προστασία, περιορίζοντας στον απολύτως αναγκαίο βαθμό τις ενδεχόμενες παρεμβάσεις κατά την άσκηση του δικαιώματος αυτού (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Απαγόρευση διακρίσεων και Ιθαγένεια της Ένωσης

Υπόθεση 168/91 - Κωνσταντινίδης κατά Γερμανίας

Κατά τη Συνθήκη, ουδόλως απαγορεύεται η με λατινικούς χαρακτήρες γραφή ελληνικού ονοματεπώνυμου στα ληξιαρχικά βιβλία κράτους μέλους, το οποίο χρησιμοποιεί το λατινικό αλφάβητο – Οι κανόνες που προβλέπονται από τις διεθνείς συμβάσεις που έχει συνάψει στον τομέα των ληξιαρχικών πράξεων πρέπει να θεωρούνται ως ασυμβίβαστοι προς το άρθρο 52 της Συνθήκης μόνον κατά το

μέτρο που η εφαρμογή τους δημιουργεί τέτοια αμηχανία για τον Έλληνα υπήκοο ώστε να βλάπτει, πράγματι, την ελεύθερη άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως που το άρθρο αυτό του διασφαλίζει – Το άρθρο 52 της Συνθήκης έχει την έννοια ότι απαγορεύει η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία να υποχρεώνει τον Έλληνα υπήκοο να χρησιμοποιεί, κατά την άσκηση του επαγγέλματός του, τοιαύτη γραφή του ονοματεπωνύμου του, ώστε η προφορά του να αλλοιώνεται, η δε παραμόρφωση που προκύπτει από αυτήν να τον εκθέτει στον κίνδυνο οι ενδεχόμενοι πελάτες του να πάθουν σύγχυση περί τα πρόσωπα.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 148/02 - Yvonne Carlos Garcia Avello κατά Βελγίου

Η ιθαγένεια της Ενώσεως, που προβλέπεται από το άρθρο 17 ΕΚ, δεν έχει ως σκοπό την επέκταση του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης και σε εσωτερικές καταστάσεις οι οποίες δεν έχουν κανένα συνδυαστικό στοιχείο με το κοινοτικό δίκαιο – Μεταβολή επωνύμου τέκνων υπηκόων κρατών μελών με διπλή ιθαγένεια – Μολονότι στο ισχύον κοινοτικό δίκαιο οι κανόνες που διέπουν το επώνυμο των προσώπων εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, οι κανόνες αυτοί οφείλουν ωστόσο, στο πλαίσιο ασκήσεως αυτής της αρμοδιότητας, να τηρούν το κοινοτικό δίκαιο και, ειδικότερα, τις διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την παρεχόμενη σε όλους τους πολίτες της Ενώσεως ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών – Μεταξύ των καταστάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου περιλαμβάνονται, ιδίως, αυτές που άπτονται της ασκήσεως των θεμελιωδών ελευθεριών που προστατεύει η Συνθήκη και της ασκήσεως της ελευθερίας κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, την οποία απονέμει το άρθρο 18 ΕΚ .

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 32/75 - Anita Cristini κατά SNCF

Δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να εφαρμόσει κοινοτικό κανόνα δικαίου σε συγκεκριμένη περίπτωση και να χαρακτηρίσει διάταξη εθνικού δικαίου – Με την προοπτική της ίσης μεταχειρίσεως που επιδιώκει η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του Κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της πρέπει να καθοριστεί έτσι ώστε να περιλαμβάνει όλα τα κοινωνικά και φορολογικά πλεονεκτήματα, είτε συνδέονται είτε δεν συνδέονται με τη σύμβαση εργασίας, όπως είναι οι εκπτώσεις στις τιμές των εισιτηρίων μεταφορικών μέσων υπέρ των πολυτέκνων – Το δίκαιο κάθε κράτους μέλους πρέπει να διασφαλίζει στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών που απασχολούνται στο έδαφός του το σύνολο των πλεονεκτημάτων τα οποία παρέχει στους ίδιους τους υπηκόους του.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 185/96 - Επιτροπή ΕΚ κατά Ελληνικής Δημοκρατίας

Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως στον τομέα των κοινωνικών πλεονεκτημάτων καθώς και των παροχών κοινωνικής ασφάλισης – Παραπομπή της Ελλάδας ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων λόγω μη εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας περί προστασίας των πολύτεκνων οικογενειών στους υπηκόους κρατών μελών της ΕΕ – Κατά πάγια νομολογία, η ύπαρξη παραβάσεως εκτιμάται σε συνάρτηση με την κατάσταση του κράτους μέλους κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας και οι μεταβολές που επήλθαν εν συνεχεία δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο – Όλα τα ευεργετήματα που προβλέπει η ελληνική νομοθεσία υπέρ των πολυμελών οικογενειών συνιστούν κοινωνικά πλεονεκτήματα υπό την έννοια του άρθρου 7, παρ. 2, του Κανονισμού 1612/68 – Οι παροχές στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως που προβλέπει ο Ν. 1910/1944 και οι χρηματικές παροχές του Ν.Δ. 1153/1972 και του άρθρου 63 παρ. 1 έως 4 του Ν. 1892/1990 συνιστούν παροχές κοινωνικής ασφάλειας και οικογενειακές παροχές αντίστοιχα υπό την έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 εδ. α' και η' αντίστοιχα του Κανονισμού 1408/71 – Η έστω

και εντελώς τυπική διατήρηση σε ισχύ νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων, η εφαρμογή των οποίων, εάν οι διατάξεις αυτές δεν είχαν περιπέσει σε αχρησία, θα ήταν αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο, μπορεί να προκαλέσει αβεβαιότητα ασυμβίβαστη προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου, καθόσον οι ενδεχόμενοι δικαιούχοι συναντούν έτσι μεγαλύτερες δυσκολίες προκειμένου να λάβουν γνώση της εκτάσεως των δικαιωμάτων τους – Η διατήρηση σε ισχύ μιας εθνικής ρυθμίσεως που δεν συμβιβάζεται, αυτή καθαυτή, με το κοινοτικό δίκαιο, ακόμη και αν το οικείο κράτος μέλος ενεργεί σύμφωνα με το δίκαιο αυτό, μπορεί να προκαλέσει μια διφορούμενη κατάσταση πραγμάτων, λόγω της διατηρήσεως, όσον αφορά τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα δικαίου, μιας αβεβαιότητας ως προς τις δυνατότητές τους να επικαλεστούν το κοινοτικό δίκαιο – Τα κοινωνικά μέτρα δεν εξαιρούνται από την εφαρμογή των κανόνων του κοινοτικού δικαίου για τον λόγο και μόνον ότι η υπέρ των δικαιούχων εφαρμογή των μέτρων αυτών οφείλεται σε λόγους δημογραφικής πολιτικής.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 212/05 - Gertraud Hartmann κατά Γερμανίας

Επίδομα ανατροφής τέκνων μεθοριακών εργαζόμενων: όταν με βάση την εθνική νομοθεσία, που επιδιώκει ορισμένους σκοπούς στον τομέα της οικογένειας, χορηγείται επίδομα ανατροφής υπέρ των προσώπων που έχουν δημιουργήσει πραγματικό δεσμό με την εθνική κοινωνία και προβλέπεται ότι η σημαντική συνεισφορά στην εθνική αγορά εργασίας αποτελεί επίσης βάσιμο στοιχείο ένταξης στην κοινωνία, δεν επιτρέπεται να προβάλλεται άρνηση χορήγησης του επίμαχου επιδόματος σε ένα ζεύγος που δεν κατοικεί ούτε διαμένει στην εθνική επικράτεια, αλλά του οποίου το ένα σκέλος ασκεί στο κράτος αυτό επαγγελματική δραστηριότητα πλήρους απασχόλησης – Το κοινωνικό πλεονέκτημα πρέπει να παρέχεται λόγω της αντικειμενικής ιδιότητας του ενδιαφερομένου ως εργαζομένου ή λόγω του γεγονότος και μόνο ότι ο εργαζόμενος έχει την κατοικία του στο εθνικό έδαφος – Τεκμαίρεται ότι η παροχή του πλεονεκτήματος στους διακινούμενους εργαζόμενους διευκολύνει την κινητικότητά τους εντός της Κοινότητας – Το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι ενός κράτους μέλους που απασχολούνται σε άλλο κράτος μέλος τυγχάνουν ίσης μεταχειρίσεως προς τους ημεδαπούς εργαζομένους, όσον αφορά τα οφέλη που χορηγούνται στα μέλη των οικογενειών τους, συμβάλλει στην ένταξη των εργαζομένων αυτών στην κοινωνική ζωή της χώρας υποδοχής σύμφωνα με τους σκοπούς της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων – Ο βασικός σκοπός του επιδόματος τέκνων που προβλέπει η γερμανική νομοθεσία είναι η καταβολή ανταμοιβής σε όσους είτε δεν άσκησαν ποτέ βιοποριστική δραστηριότητα είτε τη διέκοψαν πλήρως ή εν μέρει για να ασχοληθούν με την ανατροφή τέκνου, ώστε να αντισταθμιστούν οι αρνητικές οικονομικές συνέπειες της μη άσκησης τέτοιας δραστηριότητας – Με την επιβολή της προϋπόθεσης κατοικίας μπορεί να διασφαλιστεί ότι το επίδομα ανατροφής τέκνων θα χορηγείται σε όσους ανήκουν στον πληθυσμό του κράτους μέλους, στον οποίο περιλαμβάνονται φυσικά όχι μόνο οι Γερμανοί υπήκοοι, αλλά και όλοι όσοι κατοικούν νόμιμα στη Γερμανία, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους: το επίδομα χορηγείται ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και, δεδομένου ότι δεν φαίνεται να τίθενται άλλες προϋποθέσεις ως προς τη διάρκεια της περιόδου κατοικίας ή διαμονής, αυτή η προϋπόθεση κατοικίας μπορεί επίσης να θεωρηθεί ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό – Ο κανόνας για την ίση μεταχείριση, ο οποίος προβλέπεται τόσο στο άρθρο 39 ΕΚ όσο και στο άρθρο 7 του Κανονισμού 1612/68, απαγορεύει όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, αλλά και κάθε μορφή συγκαλυμμένης διάκρισης, η οποία, κατ' εφαρμογή άλλων διαχωριστικών κριτηρίων, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα – Μια διάταξη του εθνικού δικαίου, αν δεν είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη και ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, πρέπει να θεωρείται ότι συνεπάγεται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις, εφόσον μπορεί, από τη φύση της, να θίξει περισσότερο τους διακινούμενους εργαζομένους απ' ό,τι τους ημεδαπούς εργαζομένους και ενέχει, συνεπώς, τον κίνδυνο να θέσει σε δυσμενέστερη μοίρα ειδικότερα τους διακινούμενους εργαζομένους.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 213/05 - Wendy Geven κατά Γερμανίας

Άρνηση χορήγησης κοινωνικού πλεονεκτήματος (επιδόματος ανατροφής τέκνων) σε μεθοριακό εργαζόμενο – Ο πρωταρχικός σκοπός του επιδόματος αυτού συνίσταται στην παροχή στους γονείς της δυνατότητας να μένουν οι ίδιοι μαζί με τα τέκνα τους, διακόπτοντας πλήρως ή εν μέρει την επαγγελματική τους δραστηριότητα για να αφοσιωθούν στην ανατροφή των τέκνων τους κατά την πρώτη φάση της ζωής τους – Κατά πάγια νομολογία, ως «κοινωνικά πλεονεκτήματα» νοούνται όλα εκείνα τα πλεονεκτήματα τα οποία, ανεξαρτήτως του αν συνδέονται ή όχι με σύμβαση εργασίας, αναγνωρίζονται γενικά στους ημεδαπούς εργαζομένους λόγω κυρίως της αντικειμενικής ιδιότητάς τους ως εργαζομένων ή λόγω απλώς του ότι έχουν την κατοικία τους στο εθνικό έδαφος, και των οποίων η χορήγηση κατ'επέκταση και στους εργαζομένους που έχουν την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους εμφανίζεται επομένως ικανή να διευκολύνει την κινητικότητά τους εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας – Η κοινωνική πολιτική εμπίπτει, κατά το παρόν στάδιο της εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα οποία διαθέτουν, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, ευρύ περιθώριο εκτίμησης, το οποίο πάντως δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να καθίστανται κενά περιεχομένου τα δικαιώματα που οι ιδιώτες αντλούν από τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ που κατοχυρώνουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους – Η βασικότερη αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, η οποία καθιερώνεται με το άρθρο 12 ΕΚ, εκφράζεται ειδικότερα σε σχέση με τους εργαζομένους από το άρθρο 39 ΕΚ – Ο σκοπός του άρθρου 42, παρ. 2 του Κανονισμού 1612/68, κατά το οποίο ο εν λόγω Κανονισμός δεν θίγει τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 42 ΕΚ, δηλαδή τον Κανονισμό 1408/71 δημιουργεί επομένως ιεραρχική σχέση μεταξύ των δύο αυτών Κανονισμών, υπό την έννοια ότι ο Κανονισμός 1408/71, ως ειδικότερος κανονισμός, υπερισχύει του άρθρου 7, παρ. 2 του Κανονισμού 1612/68 στις περιπτώσεις που η εφαρμογή των δύο αυτών Κανονισμών οδηγεί σε αντικρουόμενα αποτελέσματα – Η έννοια «εργαζόμενος» δεν επιτρέπεται να οριστεί ή να οριοθετηθεί με βάση το εθνικό δίκαιο, διότι αυτό θα σήμαινε ότι το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται στους κοινοτικούς εργαζομένους μπορεί να μεταβάλλεται μονομερώς από τα κράτη μέλη χωρίς κανένα έλεγχο από τα κοινοτικά όργανα.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-562/07 - Επιτροπή ΕΚ κατά Βασιλείου της Ισπανίας

Οι αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της αгаστής συνεργασίας και της ασφάλειας δικαίου στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 226 ΕΚ – Ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων – Το άρθρο 58, παράγραφος 1 ΕΚ, που εισάγει παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά και δεν μπορεί να νοηθεί υπό την έννοια ότι κάθε φορολογική νομοθεσία που προβλέπει διάκριση μεταξύ των φορολογουμένων αναλόγως του τόπου όπου αυτοί επενδύουν τα κεφάλαιά τους συμβιβάζεται άνευ ετέρου με τη Συνθήκη – Το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος δεν προβλέπει τη δυνατότητα παροχής ορισμένων φορολογικών πλεονεκτημάτων για τους κατοίκους αλλοδαπής, τα οποία παρέχει στους κατοίκους ημεδαπής, δεν συνιστά, κατά γενικό κανόνα, δυσμενή διάκριση, ενόψει των αντικειμενικών διαφορών που υφίστανται μεταξύ της κατάστασης των κατοίκων ημεδαπής και αυτής των κατοίκων αλλοδαπής, από την άποψη τόσο της πηγής εισοδημάτων όσον και της προσωπικής φοροδοτικής ικανότητας ή της στάθμισης της προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης – Επιτακτικός λόγος γενικού συμφέροντος, όπως η ανάγκη διασφάλισης της συνοχής του φορολογικού συστήματος, μπορεί να δικαιολογήσει περιορισμό στην άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει η Συνθήκη

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 123/08 - Dominic Wolzenburg κατά Ολλανδίας

Οι εθνικές διατάξεις με τις οποίες κράτος μέλος θέτει σε εφαρμογή πράξη που εμπίπτει στη Συνθήκη της ΕΕ δεν εκφεύγουν του ελέγχου νομιμότητας από άποψης κοινοτικού δικαίου – Η Απόφαση-Πλαί-

σιο 2003/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13.6.2002 για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης και τις Διαδικασίες Παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, οι δε περιορισμοί που θέτει ο εθνικός νομοθέτης για τον περιορισμό των περιπτώσεων όπου η αρμόδια δικαστική αρχή εκτέλεσης μπορεί να αρνηθεί την παράδοση των εκζητούμενων ενισχύει το σύστημα παράδοσης που θεσπίζει υπέρ ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Για την εκτέλεση στερητικής της ελευθερίας ποινής που έχει επιβληθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση προβλέπεται η άρνηση παράδοσης Ολλανδών πολιτών στη δικαστική αρχή έκδοσης λόγω της ιθαγένειάς τους ενώ για τους πολίτες κρατών μελών της ΕΕ προβλέπεται ως προϋπόθεση παρόμοιας άρνησης η αδιάλειπτη επί πέντε έτη νόμιμη διαμονή τους στην Ολλανδία – Εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας: η διαφορετική μεταχείριση πρέπει να είναι ανάλογη προς το σκοπό που θεμιτώς επιδιώκει το εθνικό δίκαιο

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-135/08 - Janko Rottmann κατά Freistaat Bayern

Η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης ως θεμελιώδης ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών – Η περίπτωση του πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιμετωπίζει μια απόφαση ανάκλησης της πολιτογράφησης του, την οποία έχουν εκδώσει οι αρχές κράτους μέλους και λόγω της οποίας περιέρχεται, αφού έχει απολέσει την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους την οποία είχε αρχικά, σε κατάσταση που είναι δυνατόν να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της ιδιότητας που του απονέμει το άρθρο 17 ΕΚ και των συνακόλουθων δικαιωμάτων, εμπίπτει στο δίκαιο της Ένωσης εξ ορισμού και λόγω των συνεπειών της – Η επιφύλαξη που επιβάλλει την υποχρέωση τήρησης του δικαίου της Ένωσης δεν θίγει την αρχή του διεθνούς δικαίου που έχει αναγνωριστεί από το Δικαστήριο, κατά την οποία τα κράτη μέλη είναι αρμόδια να καθορίζουν τις προϋποθέσεις κτήσης και απώλειας της ιθαγένειας, αλλά θέτει την αρχή ότι, όταν πρόκειται για πολίτες της Ένωσης, η άσκηση της αρμοδιότητας αυτής υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο με γνώμονα το δίκαιο της Ένωσης, εφόσον αφορά στα δικαιώματα που απονέμει και προστατεύει η έννομη τάξη της Ένωσης, όπως συμβαίνει π.χ. στην περίπτωση έκδοσης απόφασης για την ανάκληση της πολιτογράφησης – Εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας κατά την έκδοση απόφασης για την ανάκληση πράξης πολιτογράφησης λόγω τέλεσης απάτης: στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται πάντως να εκτιμήσει κατά πόσον η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας απαιτεί, ενόψει όλων των κρίσιμων περιστάσεων, να προβλέπεται ότι ο ενδιαφερόμενος θα έχει στη διάθεσή του, πριν αρχίσει να παράγει αποτελέσματα η απόφαση ανάκλησης της πολιτογράφησης, ένα εύλογο χρονικό διάστημα εντός του οποίου θα πρέπει να επιδιώξει να ανακτήσει την ιθαγένεια του κράτους μέλους της καταγωγής του – Οι αρχές που συνάγονται από την παρούσα απόφαση σχετικά με την αρμοδιότητα των κρατών μελών στον τομέα της ιθαγένειας και με την υποχρέωσή τους να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους αυτής ισχύουν τόσο για το κράτος μέλος της πολιτογράφησης όσο και για το κράτος μέλος της αρχικής ιθαγένειας

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 34/09 - Gerardo Ruiz Zambrano κατά Office national de l'emploi (ONEm)

Δυνάμει του δικαίου της Ένωσης χορηγείται σε ανήλικο τέκνο δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του, ανεξάρτητα από το αν έχει ασκήσει προηγουμένως το δικαίωμά του να κυκλοφορεί ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών – Χορήγηση, υπό τις ίδιες περιστάσεις, δευτερογενούς δικαιώματος διαμονής στον ανιόντα, πολίτη τρίτου κράτους, ο οποίος συντηρεί το ανήλικο τέκνο – Το άρθρο 20 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει εθνικά μέτρα που έχουν ως αποτέλεσμα να εμποδίζονται οι πολίτες της Ένωσης να απολαύσουν πράγματι, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που αποκτούν από την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 256/11 - Murat Dereci, Vishaka Heiml, Alban Kokollari, Izunna Emmanuel Maduike, Dragica Stevic κατά Bundesministerium für Inneres

Προστασία της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και των οποίων τα μέλη της οικογένειας είναι πολίτες τρίτων χωρών – Σύμφωνα με τη γραμματική, τελεολογική και συστηματική ερμηνεία της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 2 της Οδηγίας 2004/83 ο πολίτης της Ένωσης που δεν έχει ασκήσει ποτέ το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμένει ανέκαθεν στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του δεν εμπίπτει στην έννοια του «δικαιούχου», οπότε η Οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται σε αυτόν – Οι Οδηγίες 2003/86 και 2004/38 δεν έχουν εφαρμογή στους πολίτες τρίτων χωρών που ζητούν να τους χορηγηθεί δικαίωμα διαμονής για να έλθουν, στο πλαίσιο οικογενειακής επανένωσης, να ζήσουν με μέλη της οικογένειάς τους που είναι μεν πολίτες της Ένωσης, αλλά δεν έχουν ασκήσει ποτέ το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία και διαμένουν ανέκαθεν στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς τους – Η κατάσταση ενός πολίτη της Ένωσης ο οποίος δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας δεν μπορεί, για το λόγο αυτό και μόνο, να εξομοιωθεί προς αμιγώς εσωτερική κατάσταση – Το κριτήριο της αποστέρησης της δυνατότητας άσκησης, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που συναρτώνται προς την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης αφορά καταστάσεις των οποίων το χαρακτηριστικό είναι ότι ο πολίτης της Ένωσης αναγκάζεται, στην πράξη, να εγκαταλείψει το έδαφος όχι μόνο του κράτους μέλους του οποίου είναι πολίτης, αλλά και ολόκληρης της Ένωσης – Το γεγονός και μόνο ότι για οικονομικούς λόγους ή προς τον σκοπό της διατήρησης της συνοχής της οικογένειας εντός του εδάφους της Ένωσης θα ήταν ευκαίριο για έναν πολίτη κράτους μέλους να μπορούν τα μέλη της οικογένειάς του που δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους να διαμένουν μαζί του εντός του εδάφους της Ένωσης δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι ο πολίτης της Ένωσης θα αναγκαστεί, σε περίπτωση χορήγησης αυτού του δικαιώματος διαμονής, να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης – Η διάταξη του άρθρου 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει δικαιώματα ανάλογα προς αυτά που έχουν κατοχυρωθεί με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: επομένως στο άρθρο 7 του Χάρτη προσδίδεται η ίδια έννοια και το ίδιο περιεχόμενο όπως και στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως έχει ερμηνευθεί με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου – Το άρθρο 13 της Απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας και η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 41 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου έχουν την ίδια λειτουργία, αλλά αποκλείεται το ενδεχόμενο της ταυτόχρονης εφαρμογής τους δεδομένου ότι για καθεμία τους έχει καθοριστεί με σαφήνεια ιδιαίτερο πεδίο εφαρμογής: η υποχρέωση standstill που περιέχεται στις εν λόγω διατάξεις καλύπτει κατ' αναλογίαν κάθε νέο εμπόδιο στην άσκηση της ελευθερίας εγκατάστασης, της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζόμενων, το οποίο επιδεινώνει τις συνθήκες που υπήρχαν σε συγκεκριμένη ημερομηνία – Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 41 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου έχει άμεσο αποτέλεσμα εντός των κρατών μελών, οπότε είναι δυνατή η επίκληση, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο αυτό στους Τούρκους πολίτες στους οποίους έχει εφαρμογή, προκειμένου να αποκλεισθεί η εφαρμογή αντίθετων κανόνων του εσωτερικού δικαίου – Παρότι δεν παρέχει στους Τούρκους πολίτες, βάσει της νομοθεσίας της Ένωσης και μόνο, δικαίωμα εγκατάστασης και το συνακόλουθο δικαίωμα διαμονής ούτε δικαίωμα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ή δικαίωμα εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους, η ρήτρα standstill της παραγράφου 1 του άρθρου 41 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου απαγορεύει γενικώς τη θέσπιση οποιουδήποτε νέου μέτρου που θα είχε ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα να εξαρτάται η εκ μέρους Τούρκου πολίτη άσκηση των εν λόγω οικονομικών ελευθεριών στο έδαφος του κράτους μέλους από όρους περισσότερο περιοριστικούς από εκείνους που ίσχυαν κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου έναντι του συγκεκριμένου κράτους μέλους – Σε σχέση με εθνική διάταξη που αφορούσε στη χορήγηση άδειας διαμονής σε Τούρκους εργαζόμενους, πρέπει να διασφαλίζεται ότι τα κράτη μέλη δεν αποκλίνουν από τον

επιδιωκόμενο σκοπό, τροποποιώντας διατάξεις που έχουν θεσπίσει υπέρ της ελεύθερης κυκλοφορίας των Τούρκων εργαζόμενων μετά την έναρξη ισχύος της Απόφασης 1/80 στο έδαφός τους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 391/09 - Malgožata Runevič-Vardyn και Łukasz Paweł Wardyn κατά Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Valstybinė lietuvių kalbos komisija, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius

Δεν μπορεί να ερμηνεύεται συσταλτικά το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2000/43 δεδομένου του αντικειμένου της και της φύσης των δικαιωμάτων στην προστασία των οποίων αποσκοπεί καθώς και του γεγονότος ότι αποτελεί εφαρμογή στον οικείο τομέα της αρχής της ισότητας, η οποία συγκαταλέγεται στις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης και κατοχυρώνεται με το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Η νομοθεσία περί του τρόπου γραφής ονομάτων ή επωνύμων στις ληξιαρχικές πράξεις δεν εμπίπτει άμεσα στην έννοια της «υπηρεσίας», όπως αυτή χρησιμοποιείται στην Οδηγία 2000/43 – Δεδομένου ότι οι διατάξεις περί ιθαγένειας της Ένωσης έχουν εφαρμογή από την έναρξη ισχύος τους εφαρμόζονται σε παρόντα αποτελέσματα προγενέστερων καταστάσεων – Το επώνυμο και το όνομα ενός προσώπου αποτελεί συστατικό στοιχείο της ταυτότητάς του και της ιδιωτικής του ζωής, η προστασία των οποίων κατοχυρώνεται με το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών – Στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης έχει αναγνωριστεί η σημασία της διασφάλισης της προστασίας της οικογενειακής ζωής των πολιτών της Ένωσης προκειμένου να εξαιρεθούν τα εμπόδια στην άσκηση των κατοχυρωμένων με τη Συνθήκη θεμελιωδών ελευθεριών – Εθνική ρύθμιση η οποία περιάγει σε δυσμενή θέση ορισμένους ημεδαπούς για το λόγο και μόνον ότι άσκησαν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σε άλλο κράτος μέλος συνιστά περιορισμό των ελευθεριών που διασφαλίζει σε κάθε πολίτη της Ένωσης η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Το άρθρο 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αντίκειται στη δυνατότητα των αρμοδίων αρχών κράτους μέλους να αρνηθούν, κατ' εφαρμογήν εθνικής ρύθμισης δυνάμει της οποίας το επώνυμο και το όνομα ενός προσώπου πρέπει να μεταγράφονται στις εκδιδόμενες στο κράτος αυτό ληξιαρχικές πράξεις μόνο σύμφωνα με τους κανόνες γραφής της επίσημης γλώσσας του κράτους, να τροποποιήσουν τον τρόπο μεταγραφής του επωνύμου που έφερε πολίτης του εν λόγω κράτους προ του γάμου του καθώς και του ονόματός του, εφόσον αυτά καταχωρίστηκαν κατά τη γέννησή του κατ' εφαρμογή της εν λόγω ρύθμισης – Προκειμένου να αποτελεί περιορισμό στην άσκηση των ελευθεριών που κατοχυρώνει το άρθρο 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η άρνηση τροποποίησης του κοινού επωνύμου δυνάμει της εθνικής ρύθμισης πρέπει να μπορεί ως εκ της φύσης της να προκαλέσει «σοβαρά μειονεκτήματα» διοικητικής, επαγγελματικής και ιδιωτικής φύσης στους ενδιαφερομένους – Τυχόν περιορισμός στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο βάσει αντικειμενικών λόγων και εφόσον τελεί σε αναλογία με τον θεμιτώς επιδιωκόμενο από το εθνικό δίκαιο σκοπό – Μέτρα περιοριστικά θεμελιώδους ελευθερίας, όπως αυτή που κατοχυρώνεται με το άρθρο 21 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να δικαιολογηθούν από αντικειμενικούς λόγους, μόνον εφόσον είναι αναγκαία για την προστασία των συμφερόντων στη διασφάλιση των οποίων αποσκοπούν και μόνο στο μέτρο που οι σκοποί αυτοί δεν μπορούν να επιτευχθούν με λιγότερο περιοριστικά μέτρα – Οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης δεν αντιτίθενται στην άσκηση πολιτικής που αποβλέπει στην προάσπιση και προώθηση της γλώσσας κράτους μέλους η οποία είναι συγχρόνως εθνική γλώσσα και πρώτη επίσημη γλώσσα του – Κατά τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών, στην οποία περιλαμβάνεται και η προστα-

σία της επίσημης εθνικής γλώσσας του κράτους – Αρχή της αναλογικότητας: εξισορρόπηση των υφιστάμενων συμφερόντων δηλαδή, αφενός, του δικαιώματος σε σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής τους ζωής και, αφετέρου, της θεμιτής προστασίας από το εμπλεκόμενο κράτος μέλος της επίσημης εθνικής του γλώσσας και των παραδόσεών του (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 155/09 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας

Η χορήγηση απαλλαγής από το φόρο μεταβίβασης για αγορά πρώτης κατοικίας αποκλειστικά και μόνο στα πρόσωπα που κατοικούν μόνιμως στην Ελλάδα, αλλά όχι και στα πρόσωπα που δεν κατοικούν σε αυτήν και προτίθενται να εγκατασταθούν μελλοντικώς σε αυτήν, και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, αποκλειστικά και μόνο σε Έλληνες πολίτες κατοίκους αλλοδαπής, εισάγει ρητή διάκριση εις βάρος των κατοίκων αλλοδαπής που δεν είναι Έλληνες πολίτες και, επομένως, παραβιάζονται οι υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα δυνάμει των άρθρων 12 ΕΚ, 18 ΕΚ, 39 ΕΚ και 43 ΕΚ, καθώς και των άρθρων 4, 28 και 31 της Συμφωνίας ΕΟΧ – Παρότι η άμεση φορολογία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, αυτά οφείλουν να την ασκούν τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης – Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι κανόνες περί ίσης μεταχείρισης απαγορεύουν όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας αλλά και κάθε συγκαλυμμένη μορφή διάκρισης η οποία, κατ' εφαρμογήν άλλων κριτηρίων διαφοροποίησης (όπως είναι το κριτήριο της κατοικίας ή της διαμονής) καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα: το άρθρο 1, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Ν. 1078/1980 στηρίζεται σε αυτό ακριβώς το είδος κριτηρίου, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή επιφυλάσσει το ευεργέτημα της απαλλαγής από τον φόρο μόνο στους μόνιμους κατοίκους Ελλάδας, αφού παρότι εφαρμόζεται ανεξάρτητα από την ιθαγένεια του αγοραστή του ακινήτου, το κριτήριο της κατοικίας εντός του εθνικού εδάφους προκειμένου να χορηγηθεί η απαλλαγή από το φόρο ενέχει τον κίνδυνο να εφαρμόζεται ειδικότερα εις βάρος των προσώπων που δεν είναι Έλληνες πολίτες – Διαπιστώνεται ότι η απαίτηση της κατοικίας στο ελληνικό έδαφος κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Ν. 1078/1980 δεν ενδείκνυται για την επίτευξη των φερόμενων από την ελληνική κυβέρνηση ως επιδιωκόμενων με αυτό σκοπών (δηλαδή της διευκόλυνσης των προσώπων για αγορά πρώτης κατοικίας, της αποτροπής κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων επί ακινήτων και της περιστολής της φοροδιαφυγής και της αποτροπής των καταχρήσεων) και υπερβαίνει το αναγκαίο προς επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών μέτρο – Η διαφορετική μεταχείριση των Ελλήνων πολιτών ή των προσώπων ελληνικής καταγωγής και των πολιτών της Ένωσης που δεν είναι πολίτες της Ελληνικής Δημοκρατίας, καθόσον το άρθρο 1, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του Ν. 1078/1980 απαγορεύει στους τελευταίους το ευεργέτημα της κατά τη διάταξη αυτή απαλλαγής, συνιστά δυσμενή διάκριση αντίθετη προς τα άρθρα 12, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, 39 ΕΚ και 43 ΕΚ – Η κατά το άρθρο 4 της Συμφωνίας ΕΟΧ απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας καθώς και οι κανόνες που απαγορεύουν τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία και στην ελεύθερη εγκατάσταση, κατά τα άρθρα 28 και 31 της εν λόγω Συμφωνίας, ταυτίζονται με τις απαγορεύσεις των άρθρων 12 ΕΚ, 39 ΕΚ και 43 ΕΚ, αντιστοίχως (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-40/11 - Yoshikazu Iida κατά Stadt Ulm

Πολίτης τρίτης χώρας, σύζυγος πολίτη της ΕΕ, που διαμένει σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό της ιθαγένειάς του για λόγους εργασίας – Δυνατότητα υπαγωγής του καθεστώτος διαμονής του πολίτη τρίτης χώρας που διαμένει στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του συζύγου του στην Οδηγία για την 2004/38 που ρυθμίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Προϋποθέσεις εφαρμογής της Οδηγίας για το Καθεστώς των Επί Μακρό Διαμενόντων Μεταναστών – Η ιδιότητα του μέλους της οικογένειας που «συντηρείται» από τον πολίτη της Ένωσης, που είναι κάτοχος του δικαιώματος διαμονής, απορρέει από μια πραγματική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από την υλική

υποστήριξη που εξασφαλίζει στο μέλος της οικογένειας ο κάτοχος του δικαιώματος διαμονής – Η διάταξη του σημείου 2(α) του άρθρου 2 της Οδηγίας 2004/38 δεν απαιτεί το ενδιαφερόμενο πρόσωπο να πληροί άλλες προϋποθέσεις πέραν της ιδιότητας του συζύγου προκειμένου να θεωρηθεί «μέλος της οικογένειας» ενός πολίτη της Ένωσης ο οποίος άσκησε το δικαίωμά του της ελεύθερης κυκλοφορίας – Το ισχύον άρθρο 2, στοιχείο 2(α) της Οδηγίας 2004/38 δεν απαιτεί κανονική κατοικία για την οικογένεια του ενδιαφερόμενου πολίτη της Ένωσης – Στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2004/38, προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου ότι δεν θεωρείται λυμένος ο συζυγικός δεσμός στην περίπτωση των συζύγων που ζουν απλώς χωριστά, ακόμα και αν έχουν την πρόθεση να διαζευχθούν προσεχώς – Οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν στην ιθαγένεια της Ένωσης δεν παρέχουν κανένα αυτοτελές δικαίωμα στους υπηκόους τρίτων χωρών – Όπως και τα δικαιώματα που παρέχει η Οδηγία 2004/38, τα δικαιώματα που παρέχουν στους υπηκόους τρίτων χωρών οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν στην ιθαγένεια της Ένωσης δεν αποτελούν ίδια των υπηκόων αυτών δικαιώματα, αλλά δικαιώματα παρεπόμενα της άσκησης του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας από πολίτη της Ένωσης – Η αμιγώς υποθετική προοπτική τόσο της άσκησης του δικαιώματος κυκλοφορίας όσο και της παρακώλυσής του δεν συνιστά επαρκή δεσμό με το δίκαιο της Ένωσης που να δικαιολογεί την εφαρμογή των διατάξεων τους – Προκειμένου να καθοριστεί αν η άρνηση των εθνικών αρχών να χορηγήσουν σε πολίτη τρίτης χώρας, μέλος οικογένειας πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ, το «δελτίο διαμονής μέλους της οικογένειας πολίτη της Ένωσης» εμπίπτει στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 51 του Χάρτη, πρέπει να εξεταστούν, μεταξύ άλλων, αν η επίμαχη εθνική κανονιστική ρύθμιση αποσκοπεί στην εφαρμογή διάταξης του δικαίου της Ένωσης, ο χαρακτήρας αυτής της ρύθμισης και αν αυτή επιδιώκει σκοπούς διαφορετικούς από αυτούς που καλύπτει το δίκαιο της Ένωσης, έστω και αν ενδέχεται να το επηρεάσει άμεσα, καθώς και αν υφίσταται ρύθμιση του δικαίου της Ένωσης ειδική στον τομέα αυτό ή δυνάμενη να τον επηρεάσει (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Κοινοτικό δίκαιο ασύλου

Οδηγία για Συνθήκες Υποδοχής

Υπόθεση C-179/11 - CIMADE, Groupe d'information et de soutien des immigrés (GISTI) κατά του Υπουργού Εσωτερικών, Υπερπόντιων Εδαφών, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μετανάστευσης

Η εφαρμογή της Οδηγίας 2003/9 για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στις περιπτώσεις εφαρμογής διατάξεων του Κανονισμού 343/2003 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας – Το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2003/9 καλύπτει όλους τους αιτούντες άσυλο που κατέθεσαν αίτηση ασύλου για πρώτη φορά σε κράτος μέλος – Η Οδηγία αποβλέπει στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στην προαγωγή της εφαρμογής των άρθρων 1 και 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/9 είναι: α) να έχει υποβληθεί αίτηση ασύλου στα σύνορα ή στην επικράτεια του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους και β) να έχει επιτραπεί στον αιτούντα άσυλο η παραμονή στο έδαφος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους με αυτήν την ιδιότητά – Δεν μπορεί να υποστηριχθεί ευλόγως ότι οι κατ' ελάχιστο όριο απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο δεν ισχύουν για όσους έχει κινηθεί η διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο λόγω του ότι η διαδικασία αυτή είναι ταχεία – Η όλη οικονομία και ο σκοπός της Οδηγίας 2003/9 καθώς και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως δε οι επιταγές του άρθρου 1 του Χάρτη περί σεβασμού και προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αντιτίθενται, στη μη εξασφάλιση στον αιτούντα άσυλο, έστω και για το διάστημα από την υποβολή της αίτησης

ασύλου μέχρι τη μεταφορά του στο αρμόδιο κράτος μέλος, της προστασίας που του παρέχουν οι κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η εν λόγω Οδηγία – Η υποχρέωση του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου στα σύνορά του ή στο έδαφός του να παράσχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής παύει να υφίσταται μόνο μετά την πραγματική μεταφορά του αιτούντος άσυλο από το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου – Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, που θεσπίστηκε για να ανταποκριθεί στην ανάγκη της δίκαιης κατανομής των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών σε σχέση με το οικονομικό βάρος που απορρέει από την εφαρμογή των κοινών πολιτικών για το άσυλο και τη μετανάστευση, προβλέπει ότι μπορεί να διατίθεται στα κράτη μέλη χρηματοδοτική συνδρομή, μεταξύ άλλων, για τις συνθήκες υποδοχής και τις διαδικασίες παροχής ασύλου

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-79/13 - Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers κατά Selver Saciri και Λοιπών

Παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες άσυλο με τη μορφή οικονομικού βοηθήματος – Έναρξη χρονικού διαστήματος παροχής υλικών συνθηκών υποδοχής: η όλη οικονομία και ο σκοπός της Οδηγίας 2003/9 καθώς και η τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και ιδίως των απαιτήσεων του άρθρου 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επιβάλλει το σεβασμό και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αντιτίθενται στη μη παροχή στον αιτούντα άσυλο, έστω κατά τη διάρκεια προσωρινού χρονικού διαστήματος, μετά την κατάθεση αίτησης ασύλου, της προστασίας που επιβάλλουν οι ελάχιστες απαιτήσεις της Οδηγίας αυτής – Το ύψος του οικονομικού βοηθήματος πρέπει να είναι επαρκές για να εγγυηθεί στους αιτούντες άσυλο βιοτικό επίπεδο αξιοπρεπές και κατάλληλο από άποψης υγείας, για να διασφαλίσει τη συντήρησή τους, παρέχοντάς τους, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα να βρουν στέγη, εν ανάγκη στο πλαίσιο της ιδιωτικής αγοράς μίσθωσης κατοικίας και για να διαφυλάξει την οικογενειακή ενότητα και το απώτερο συμφέρον του τέκνου – Οι διατάξεις της Οδηγίας 2003/9 δεν δύνα-νται να ερμηνευθούν με την έννοια ότι πρέπει να αφήνεται στους αιτούντες άσυλο η επιλογή καταλύματος κατά το δοκούν – Καταβολή του οικονομικού βοηθήματος μέσω οργανισμών που υπάγονται στο σύστημα γενικής δημόσιας αρωγής αρκεί να διασφαλίζεται στους αιτούντες άσυλο η τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ – Ο κορεσμός των δικτύων υποδοχής των αιτούντων άσυλο δεν μπορεί να δικαιολογήσει οποιαδήποτε παρέκκλιση από την τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Οδηγία για το Χαρακτηρισμό του Πρόσφυγα

Υποθέσεις 95/99 – 98/99 & 180/99 - Mervett Khalil κλπ Mohamed Nasser & Meriem Addou κατά Γερμανίας

Από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1954 για το Καθεστώς των Ανιθαγενών και τις Ενδιάμεσες Ευρωπαϊκές Συμφωνίες συνάγεται ότι τα έξι ιδρυτικά μέλη της ΕΕ ανέλαβαν κατ' αρχήν σε διεθνές επίπεδο την υποχρέωση να υπαγάγουν εν γένει τους απάτριδες και τους πρόσφυγες στις ευεργετικές διατάξεις νόμων και κανονισμών κοινωνικής ασφάλισης υπό τις προβλεπόμενες για τους υπηκόους άλλων κρατών προϋποθέσεις – Το άρθρο 42 του Ν. 3001/2002 προβλέπει την προσφυγή στην τεχνική μέθοδο του συντονισμού των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης – Δεν μπορεί να προσάπτεται στο Συμβούλιο ότι, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που του ανατέθηκαν δυνάμει του νυν άρθρου 42 της Συνθήκης ΕΕ, συμπεριέλαβε τους απάτριδες και τους πρόσφυγες που διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών προκειμένου να λάβει υπόψη τις ήδη ανειλημμένες διεθνείς δεσμεύσεις τους – Οι αποβλέποντες σε συντονισμό των

εθνικών νομοθεσιών κανόνες του Κανονισμού 1408/71 εφαρμόζονται και στην περίπτωση προσώπων που δεν έχουν διακινηθεί εντός της Κοινότητας, υπό την προϋπόθεση ότι η περίπτωση τους παρο-
σιάζει κάποιο διασυννοριακό στοιχείο που καθιστά αναγκαίο τον συντονισμό των νομοθεσιών κοινωνι-
κής ασφάλισης – Η έννοια του όρου «εργαζόμενος» στο πλαίσιο του άρθρου 51 και του Κανονισμού
1408/71 δεν συμπίπτει κατ' ανάγκη με την έννοια του ιδίου όρου στο πλαίσιο του άρθρου 48 ΕΚ – Ο
Κανονισμός 1408/71, με βάση το γράμμα του, εφαρμόζεται επί των απάτριδων και των προσφύγων,
οι οποίοι, ως εκ της ιδιότητάς τους αυτής και μόνο, χωρίς να είναι κοινοτικοί υπήκοοι, δεν έχουν
δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ. Οι κανονισμοί εφαρμογής των διατάξεων
της Συνθήκης περί ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων δεν εφαρμόζονται σε περιπτώσεις όπου
όλα τα πραγματικά περιστατικά έχουν χωρήσει εντός του εδάφους ενός και μόνον κράτους μέλους –
Παγίως, το Δικαστήριο ερμηνεύει διασταλτικά το προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 51 και των
δυνάμει αυτού εκδιδόμενων κανονισμών. – Η υπαγωγή των προσφύγων και απάτριδων στο προσω-
πικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1408/71 ανταποκρινόταν απλώς σε διεθνείς υποχρεώσεις που
είχαν ήδη αναληφθεί (τόσο σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών όσο και στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευ-
ρώπης) από τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη της ΕΟΚ. Στην Ευρώπη της δεκαετίας του '50, που αγωνιζόταν
να ξεπεράσει τις συνέπειες του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, κυριαρχούσε αναμφισβήτητα η αί-
σθηση ότι θα ήταν πολιτικά και ηθικά απαράδεκτο ένας από τους πρώτους κανονισμούς της νεότευ-
κτης Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας να αποκλείει του πεδίου εφαρμογής τις κατηγορίες προ-
σώπων που είχαν ρητά συμπεριληφθεί και προστατεύονταν από προγενέστερες συμφωνίες και διε-
θνείς συμβάσεις δεσμευτικές για τα ιδρυτικά κράτη μέλη.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 465/07 - Meki και Noor Elgafaji κατά Κάτω Χωρών

Παροχή επικουρικής προστασίας βάσει σοβαρής και προσωπικής απειλής κατά της ζωής ή της σωματι-
κής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιακρίτης άσκησης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένο-
πλης σύρραξης – Η αδιακρίτως ασκούμενη βία, ως προϋπόθεση εφαρμογής του στοιχείου γ' του άρ-
θρου 15 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ, σημαίνει ότι μπορεί να επεκταθεί σε άτομα ανεξάρτητα από τις
προσωπικές τους περιστάσεις – Όσο περισσότερο ο αιτών είναι σε θέση να αποδείξει ότι θίγεται ειδι-
κά λόγω των χαρακτηριστικών της κατάστασής του, τόσο μικρότερος θα είναι ο βαθμός της αδιακρί-
τως ασκούμενης βίας που απαιτείται προκειμένου ο αιτών να τύχει επικουρικής προστασίας – Το πε-
ριεχόμενο της διάταξης του άρθρου 25, στοιχείο γ' της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ διαφέρει από αυτό του
άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και επομένως ερμηνεύεται αυ-
τοτελώς, τηρουμένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως αυτά διασφαλίζονται από την προαναφε-
ρόμενη Σύμβαση – Η ερμηνεία του άρθρου 15, στοιχείο γ' της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ σε συνδυασμό με
το άρθρο 2 στοιχείο ε' αυτής είναι σύμφωνη με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Αν-
θρώπου – Συμμορφούμενος προς το άρθρο 249, τρίτο εδάφιο ΕΚ, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο, είτε
πρόκειται για προγενέστερες ή μεταγενέστερες από την Οδηγία διατάξεις, ο καλούμενος να το ερμη-
νεύσει εθνικός δικαστής οφείλει να το πράξει στο μέγιστο βαθμό υπό το φως του γράμματος και του
σκοπού της Οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο με αυτήν αποτέλεσμα

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C – 175/08, 176/08, 178/08 και 179/08 - Aydin Salahadin Abdulla, Kamil Hasan, Ahmed Adem και Hamrin Mosa Rashi, Dler Jamal κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

Από την τρίτη, δέκατη έκτη και δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας 2004/83 προκύπτει ότι
η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την
προστασία των προσφύγων και ότι οι διατάξεις της Οδηγίας σχετικά με τις προϋποθέσεις αναγνώρι-
σης του καθεστώτος του πρόσφυγα, καθώς και με το περιεχόμενο του καθεστώτος αυτού θεσπίστη-
καν ούτως ώστε οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς των κρατών μελών να καθοδηγούνται κατά την εφαρμογή

της Σύμβασης αυτής, βασιζόμενοι σε κοινές έννοιες και κοινά κριτήρια – Παύση του καθεστώτος του πρόσφυγα κατά το άρθρο 11 της Οδηγίας λόγω μεταβολής των συνθηκών στη χώρα καταγωγής που οδήγησαν στην αναγνώριση – Προκειμένου να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι ο φόβος του πρόσφυγα ότι θα υποστεί δίωξη δεν είναι πλέον βάσιμος, οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να επαληθεύσουν, λαμβανομένης υπόψη της ατομικής κατάστασης του πρόσφυγα, ότι ο φορέας ή οι φορείς προστασίας της χώρας καταγωγής του έλαβαν εύλογα μέτρα για να αποτρέψουν τη δίωξη, ότι επομένως διαθέτουν, μεταξύ άλλων, αποτελεσματικό νομικό σύστημα για τον εντοπισμό, την ποινική δίωξη και τον κολασμό πράξεων που συνιστούν δίωξη και ότι ο ενδιαφερόμενος πρόσφυγας θα έχει πρόσβαση στην προστασία αυτή, σε περίπτωση παύσης της υπαγωγής του στο καθεστώς του πρόσφυγα – Στο σύστημα που θεσπίζει η Οδηγία 2004/83, η ενδεχόμενη παύση υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα δεν θίγει το δικαίωμα του ενδιαφερόμενου προσώπου να ζητήσει να του χορηγηθεί καθεστώς επικουρικής προστασίας, εφόσον συντρέχουν όλα τα αναφερόμενα στο άρθρο 4 της Οδηγίας απαραίτητα στοιχεία, ώστε να αποδειχθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 15 της Οδηγίας, που δικαιολογούν μια τέτοια προστασία – Οι περιστάσεις που καταδεικνύουν τη δυνατότητα ή μη της χώρας καταγωγής να παράσχει προστασία έναντι πράξεων δίωξης συνιστά καθοριστικό στοιχείο της αξιολόγησης που καταλήγει στη χορήγηση ή, κατά συμμετρικό τρόπο, ενδεχομένως στην παύση του καθεστώτος πρόσφυγα – Πρόσωπο που, έχοντας διαμείνει ως πρόσφυγας εκτός της χώρας καταγωγής του για πολλά έτη, επικαλείται άλλες περιστάσεις, προκειμένου να δικαιολογήσει φόβο ότι θα υποστεί δίωξη, δεν έχει, κατά κανόνα, τις ίδιες δυνατότητες να αξιολογήσει τον κίνδυνο στον οποίο θα εξετίθετο στη χώρα καταγωγής του, σε σχέση με κάποιον αιτούντα που εγκατέλειψε προσφάτως τη χώρα καταγωγής του.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 31/09 - Nawras Bolbol κατά Ουγγαρίας

Κατευθυντήριες Οδηγίες (του 2002 και του 2009) της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την εφαρμογή του άρθρου 1 Δ στους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες – Σύμφωνα με τις Ενοποιημένες Οδηγίες Υπαγωγής και Εγγραφής στην UNRWA (2009) παρότι ο όρος «Παλαιστίνιος πρόσφυγας» αναφέρεται για τις ανάγκες της UNRWA στα «πρόσωπα με συνήθη διαμονή στην Παλαιστίνη κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Ιουνίου 1946 και 15ης Μαΐου 1948 που απώλεσαν τις εστίες και τα υπάρχοντά τους λόγω της σύρραξης του 1948», και άλλα πρόσωπα μπορούν να τύχουν της συνδρομής ή της προστασίας της UNRWA, συμπεριλαμβανομένων των «μη εγγεγραμμένων [προσώπων] που εκτοπίστηκαν λόγω των εχθροπραξιών του 1967 και των εχθροπραξιών που ακολούθησαν» – Στο πεδίο εφαρμογής του 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, υπάγονται οι Παλαιστίνιοι που πράγματι τυγχάνουν της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C – 57/09 & 101/09 - B. και D. κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

Οι πράξεις τρομοκρατικού χαρακτήρα, που χαρακτηρίζονται από την άσκηση βίας σε άμαχο πληθυσμό, έστω και αν τελούνται προς εξυπηρέτηση τυχόν πολιτικού σκοπού, πρέπει να θεωρούνται σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο β' της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ – Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να εφαρμόσουν το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ και σε πρόσωπα τα οποία, στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε οργάνωση που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του παραρτήματος της Κοινής Θέσης 2001/931, αναμείχθηκαν σε πράξεις τρομοκρατίας διεθνών διαστάσεων: όμως το γεγονός απλώς και μόνον ότι ο αιτών υπήρξε μέλος τέτοιου είδους οργάνωσης δεν μπορεί να συνεπάγεται αυτομάτως

τον αποκλεισμό του από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει των εν λόγω διατάξεων – Οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο της Κοινής Θέσης 2001/931 οι δύο οργανώσεις, μέλη των οποίων ήταν οι προσφεύγοντες στην κύρια δίκη, δεν είναι δυνατό να συγκριθούν με την κατ' ιδίαν αξιολόγηση συγκεκριμένων γεγονότων που πρέπει να προηγείται κάθε απόφασης αποκλεισμού προσώπου από το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', της Οδηγίας – Προκειμένου να θεωρηθεί ότι συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των στοιχείων β' ή γ' του άρθρου 12, παράγραφος 2, της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ, πρέπει να είναι δυνατό να καταλογισθεί στον αιτούντα, λαμβανομένων υπόψη των προδιαγραφών απόδειξης που επιβάλλει η εν λόγω παράγραφος 2, μέρος της ευθύνης για τις πράξεις που τέλεσε η επίμαχη οργάνωση την περίοδο κατά την οποία αυτός ήταν μέλος της – Ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα δεν εξαρτάται από την ύπαρξη ενεστώτος κινδύνου για το κράτος μέλος υποδοχής – Η αρχή της αναλογικότητας δεν έχει εφαρμογή κατά τον αποκλεισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα καθόσον, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12, παράγραφος 2, της Οδηγίας, ο αποκλεισμός δεν συνεπάγεται τη λήψη θέσης όσον αφορά το διακριτό ζήτημα αν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πρέπει να απελαθεί προς τη χώρα καταγωγής του – Λαμβανομένου υπόψη του σκοπού των λόγων αποκλεισμού της Οδηγίας, που συνίσταται στη διαφύλαξη της αξιοπιστίας του συστήματος διεθνούς προστασίας που αυτή προβλέπει, τηρουμένης της Σύμβασης της Γενεύης, η επιφύλαξη του άρθρου 3 της Οδηγίας απαγορεύει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ διατάξεις που χορηγούν το προβλεπόμενο από την Οδηγία καθεστώς του πρόσφυγα σε πρόσωπο που έχει αποκλειστεί από αυτό δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2 (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-71/11 και C-99/11 – Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά Υ και Ζ

Ερμηνεία της θρησκείας, ως λόγου δίωξης στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ – Για να χαρακτηριστεί δίωξη, κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 9 της Οδηγίας, τυχόν προσβολή του κατοχυρωμένου με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του Χάρτη δικαιώματος είναι καθοριστικής σημασίας η σοβαρότητα των μέτρων και των κυρώσεων που ελήφθησαν ή μπορούν να ληφθούν σε βάρος του ενδιαφερομένου – Το πεδίο προστασίας του λόγου δίωξης που συνδέεται με τη θρησκεία καλύπτει τόσο τις μορφές ατομικής ή συλλογικής συμπεριφοράς που το πρόσωπο θεωρεί αναγκαίες για το ίδιο, δηλαδή αυτές «που στηρίζονται σε θρησκευτικές πεποιθήσεις», όσο και αυτές που επιβάλλει το θρησκευτικό δόγμα, δηλαδή αυτές «που υπαγορεύονται από τις εν λόγω θρησκευτικές πεποιθήσεις» – Για να εκληφθούν ως δίωξη οι πράξεις προσβολής της θρησκευτικής ελευθερίας απαιτείται να συνιστούν «σοβαρή παραβίαση» που πλήττει ιδιαιτέρως τον ενδιαφερόμενο: στις πράξεις που ενδεχομένως αποτελούν «σοβαρή παραβίαση» περιλαμβάνονται και οι σοβαρές πράξεις που θίγουν την ελευθερία του αιτούντος όχι μόνο να ομολογεί την πίστη του εμπράκτως στη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής του αλλά και να τη βιώνει δημοσίως – Οι πράξεις, που λόγω της εγγενούς σοβαρότητάς τους και των συνεπειών τους για το θιγόμενο πρόσωπο, μπορούν να εκλαμβάνονται ως δίωξη, δεν πρέπει να προσδιορίζονται βάσει του στοιχείου της θρησκευτικής ελευθερίας το οποίο θίγεται αλλά βάσει της φύσης και των συνεπειών του επιβαλλόμενου κολασμού για τον ενδιαφερόμενο – Το υποκειμενικό στοιχείο ότι η τήρηση ορισμένης θρησκευτικής πρακτικής δημοσίως έχει ιδιαίτερη σημασία για τον ενδιαφερόμενο, όσον αφορά στη διατήρηση της θρησκευτικής ταυτότητάς του, αποτελεί κρίσιμη παράμετρο κατά την εκτίμηση του βαθμού του κινδύνου στον οποίο ο αιτών εκτίθεται στη χώρα καταγωγής του εξαιτίας της θρησκείας του, έστω και αν η τήρηση της συγκεκριμένης θρησκευτικής πρακτικής δεν συνιστά βασικό στοιχείο για την οικεία θρησκευτική κοινότητα – Εφόσον αποδεικνύεται ότι ο ενδιαφερόμενος θα θρησκεύει εμπράκτως αφού επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του με αποτέλεσμα να εκτίθεται σε πραγματικό κίνδυνο δίωξης θα πρέπει να του χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 13 της Οδηγίας (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-364/11 Mostafa Abed El Karem El Kott, Chadi Amin A Radi και Hazem Kamel Ismail κατά Bevánadorlási és Állampolgársági Hivatal παρισταμένης της ENSZ Menekültügyi Főbiztossága

Ερμηνεία του άρθρου 1Δ της Σύμβασης της Γενεύης, όπως έχει μεταφερθεί στην ενωσιακή έννομη τάξη με το άρθρο 12 παράγραφος 1(α) του Οδηγίας 2004/84/ΕΚ – Επιβάλλεται η συσταλτική ερμηνεία του προβλεπόμενου στο άρθρο 1Δ λόγου αποκλεισμού από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων – Σκοπός της διάταξης της παραγράφου 1(α) του άρθρου 12 είναι, ιδίως, η διασφάλιση της συνέχειας της προστασίας των Παλαιστίνιων προσφύγων με αποτελεσματικά μέσα προστασίας ή συνδρομής και όχι μόνο με την εξασφάλιση της ύπαρξης οργάνου ή οργανισμού επιφορτισμένου με την παροχή της ως άνω συνδρομής ή προστασίας, όπως προκύπτει επίσης από τον συνδυασμό των παραγράφων 20 του Ψηφίσματος 302 (IV) και 6 του Ψηφίσματος 2252 (ES-V) της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών – Οι διατάξεις της Οδηγίας 2004/83 πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού της, τηρουμένων της Σύμβασης της Γενεύης και των λοιπών συναφών συμβάσεων που ορίζει η παράγραφος 1 του άρθρου 78 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λαμβάνοντας υπόψη το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζει ο Χάρτης – Η απλή απουσία ή η εκούσια αναχώρηση από τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA δεν αρκεί για την άρση του προβλεπόμενου αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα – Από τη φράση «[σ]ε περίπτωση που η εν λόγω προστασία ή συνδρομή έχει παύσει», με την οποία αρχίζει η πρώτη περίοδος της παραγράφου 1(α) του άρθρου 12 της Οδηγίας 2004/83, προκύπτει ότι προκειμένου να μην εφαρμοσθεί ο σχετικός λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα πρέπει πρωτίστως να παύσει η όντως παρεχόμενη από το UNRWA προστασία και όχι να παύσει η λειτουργία του – Δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι απλή απουσία από τη ζώνη επιχειρησιακής δράσης του UNRWA ή η εκούσια απόφαση εγκατάλειψής της συνιστούν παύση της συνδρομής – Κατά την εξέταση των περιστάσεων που οδήγησαν στην αναχώρηση από τη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA, οι εθνικές αρχές οφείλουν να συνεκτιμούν το σκοπό του άρθρου 1 Δ της Σύμβασης της Γενεύης, στο οποίο παρέμπει η διάταξη της παραγράφου 1 (α) του άρθρου 12 της Οδηγίας, ο οποίος είναι η διασφάλιση της συνέχειας της προστασίας των Παλαιστίνιων προσφύγων, υπ' αυτή τους την ιδιότητα, έως ότου διευθετηθεί οριστικά η κατάστασή τους σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών – Η φράση «δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της [...] Οδηγίας» της δεύτερης περιόδου της παραγράφου 1 (α) του άρθρου 12 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί ως αναφορά μόνο στο καθεστώς του πρόσφυγα, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή εμπνέεται από το άρθρο 1 Δ της Σύμβασης της Γενεύης, υπό το πρίσμα του οποίου πρέπει να ερμηνευθεί η ως άνω οδηγία – Το γεγονός ότι ορισμένο πρόσωπο δικαιούται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της εν λόγω Οδηγίας κατά την έννοια της παραγράφου 1(α) του άρθρου 12 δεν συνεπάγεται ανεπιφύλακτο δικαίωμα να του χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα – Το πρόσωπο που δικαιούται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της Οδηγίας 2004/83 δεν υποχρεούται κατ' ανάγκην να αποδείξει φόβο δίωξης, αλλά να καταθέσει αίτηση για τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα που οφείλουν να εξετάσουν οι αρμόδιες αρχές του υπεύθυνου κράτους μέλους – Από το συνδυασμό των διατάξεων της παραγράφου 1 (στ) του άρθρου 11 και της παραγράφου 1 του άρθρου 14 της Οδηγίας 2004/83 συνάγεται ότι ο ενδιαφερόμενος παύει να έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα εάν αποκτήσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στη ζώνη επιχειρήσεων του UNRWA, στην οποία είχε τη συνήθη διαμονή του, επειδή έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα – Η ερμηνεία της φράσης «δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της [ως άνω] οδηγίας» της παραγράφου 1(α) του άρθρου 12 της Οδηγίας δεν συνεπάγεται διάκριση απαγορευόμενη από την αρχή της ίσης μεταχείρισης που κατοχυρώνει το άρθρο 20 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C-199/12 έως C-201/12 - Minister voor Immigratie en Asiel κατά X. (C-199/12), Y. (C-200/12) και Z. κατά Minister voor Immigratie en Asiel (C-201/12)

Ο γενετήσιος προσανατολισμός ως λόγος φόβου δίωξης, εμπίπτει στην έννοια της «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας» του ορισμού του πρόσφυγα – Η ισχύς νομοθεσίας που ποινικοποιεί την ομοφυλοφιλία καθιστά δυνατή τη διαπίστωση ότι τα πρόσωπα αυτά αποτελούν διακριτή ομάδα η οποία από τον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο γίνεται αντιληπτή ως διαφορετική – Μόνη η ποινή φυλάκισης ή κάθειρξης με την οποία συνοδεύεται νομοθετική διάταξη η οποία ποινικοποιεί ομοφυλοφιλικές πράξεις δύναται να αποτελέσει πράξη δίωξης κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 9 της Οδηγίας, αρκεί όντως να εφαρμόζεται στη χώρα καταγωγής η οποία θέσπισε μια τέτοια νομοθεσία – Αντιθέτως, μόνη η ποινικοποίηση των ομοφυλοφιλικών σχέσεων δεν πληροί το επίπεδο σοβαρότητας που είναι αναγκαίο για να θεωρηθεί ότι δίωξη κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 9 της Οδηγίας – Είναι ανεπίτρεπτο να αναμένεται από τον αιτούντα άσυλο να αποκρύπτει την ομοφυλοφιλία του στη χώρα καταγωγής του προκειμένου να αποφύγει τη δίωξη του – Θα πρέπει να παρέχεται καθεστώς πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 13 της Οδηγίας όταν ο αιτών άσυλο αποδεικνύει ότι, αν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, η ομοφυλοφιλία του θα τον εκθέσει σε πραγματικό κίνδυνο δίωξης: στο πλαίσιο αυτό δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι θα μπορούσε να αποφύγει τον κίνδυνο επιδεικνύοντας μεγαλύτερη συγκράτηση απ' ό,τι ένας ετεροφυλόφιλος κατά την εξωτερίκευση του γενετήσιου προσανατολισμού του

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-285/12 - Aboubacar Diakité κατά Commissaire Général aux Réfugiés et aux Apatrides

Η έννοια του όρου «εσωτερική ένοπλη σύρραξη» στο άρθρο 15 (γ) της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ – Ο νομοθέτης της Ένωσης χρησιμοποίησε την έκφραση «διεθνής ή εσωτερική ένοπλη σύρραξη», η οποία διαφέρει από τις έννοιες που αποτελούν τη βάση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, το οποίο διακρίνει μεταξύ, αφενός, των «διεθνών ενόπλων συρράξεων» και, αφετέρου, των «ενόπλων συρράξεων οι οποίες δεν έχουν διεθνή χαρακτήρα» – Μολονότι το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο αποσκοπεί στην παροχή, εντός της ζώνης σύρραξης, προστασίας στους αμάχους πληθυσμούς, διά του περιορισμού των αποτελεσμάτων του πολέμου επί των προσώπων και των αγαθών, δεν προβλέπει, αντιθέτως προς το άρθρο 2, στοιχείο ε', της Οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, στοιχείο γ', της Οδηγίας αυτής, την παροχή διεθνούς προστασίας σε ορισμένους αμάχους εκτός της ζώνης σύρραξης και του εδάφους των κρατών που εμπλέκονται στη σύρραξη – Το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και το καθεστώς επικουρικής προστασίας το οποίο προβλέπει η Οδηγία επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς και θεσπίζουν σαφώς διαχωριζόμενους μηχανισμούς προστασίας – Το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο διατηρεί στενούς δεσμούς με το διεθνές ποινικό δίκαιο, ενώ μια τέτοια σχέση δεν υφίσταται ως προς τον μηχανισμό επικουρικής προστασίας τον οποίο προβλέπει η Οδηγία – Ελλείψει οποιουδήποτε ορισμού, στην Οδηγία 2004/83/ΕΚ, της έννοιας της εσωτερικής ένοπλης σύρραξης, η σημασία και το περιεχόμενο των όρων αυτών πρέπει να καθορίζονται, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το σύνηθες νόημά τους στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου αυτοί χρησιμοποιούνται και των σκοπών που επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία εντάσσονται

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C-148/13 έως C-150/13 - A, B, C κατά Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Αξιολόγηση των ισχυρισμών φόβου δίωξης που οφείλεται στο γενετήσιο προσανατολισμό του αιτούντα άσυλο – Προσαρμογή των κανόνων αξιολόγησης των ισχυρισμών για το φόβο δίωξης στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χωριστής κατηγορίας αίτησης ασύλου για τη διασφάλιση του

σεβασμού των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαίωμα σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής – Υποχρέωση συνεργασίας των κρατών μελών με τους αιτούντες άσυλο κατά το στάδιο του προσδιορισμού των στοιχείων που τεκμηριώνουν την αίτηση διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν στο γενετήσιο προσανατολισμό – Η αδυναμία του αιτούντα άσυλο να απαντήσει σε ερωτήσεις που αφορούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για το γενετήσιο προσανατολισμό δεν συνιστά αφ' εαυτής επαρκή λόγο για να συναχθεί η αναξιοπιστία του – Οι ερωτήσεις που αφορούν στις λεπτομέρειες των σεξουαλικών πρακτικών του αιτούμενου διεθνή προστασία προσβάλλουν τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, και, ειδικότερα, το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής που προβλέπει το άρθρο 7 – Στοιχεία όπως είναι η τέλεση ομοφυλοφιλικών πράξεων, η υποβολή σε «τεστ» για την απόδειξη της ομοφυλοφιλίας ή η οικειοθελής προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, όπως είναι οι βιντεοσκοπημένες λήψεις ερωτικών συνευρέσεων, δεν έχουν κατ' ανάγκην αποδεικτική αξία και ενδέχεται να συνεπάγονται και προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, το σεβασμό της οποίας εγγυάται το άρθρο 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ – Λαμβανομένου υπόψη του ευαίσθητου χαρακτήρα των ζητημάτων που αφορούν την προσωπική σφαίρα ενός προσώπου και, ειδικότερα, τη σεξουαλικότητά του, δεν μπορεί να κριθεί αναξίопιστη η δήλωση του προσώπου αυτού σχετικά με το γενετήσιο προσανατολισμό του αποκλειστικά και μόνο λόγω του γεγονότος ότι, εξαιτίας της διστακτικότητάς του να αποκαλύψει προσωπικές πτυχές της ζωής του, δεν δήλωσε εξ αρχής την ομοφυλοφιλία του

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-542/13 - Mohamed M'Bodj κατά Βελγικού Δημοσίου

Κοινωνική αρωγή και ιατρική περίθαλψη των άρθρων 28 και 29 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ στους δικαιούχους άδειας διαμονής που χορηγείται δυνάμει εθνικής νομοθεσίας για ανθρωπιστικούς λόγους (ασθένεια που συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο για τη ζωή ή την προσωπική ακεραιότητα του ενδιαφερόμενου ή κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης επειδή δεν υπάρχει κατάλληλη θεραπευτική αγωγή στη χώρα καταγωγής ή διαμονής του) συνεπεία γεγονότων που συνέβησαν στη χώρα υποδοχής – Το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ δεν καλύπτει τα πρόσωπα που επιτρέπεται να διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών βάσει διακριτικής ευχέρειας, για λόγους συμπόνιας ή για ανθρωπιστικούς λόγους και, επομένως, τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν υποχρεούνται να χορηγούν τις προβλεπόμενες από τα άρθρα 28 και 29 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ παροχές σε πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στην επικράτειά τους βάσει της εθνικής νομοθεσίας τους παρά μόνο σε περίπτωση που η άδεια διαμονής τους θεωρείται ότι συνεπάγεται χορήγηση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας – Ο νομοθέτης της Ένωσης προβλέπει τη χορήγηση του καθεστώτος της επικουρικής προστασίας μόνο στις περιπτώσεις που ο αιτών άσυλο υφίσταται βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση στη χώρα καταγωγής του – Από το συνδυασμό των άρθρων 15 (β) και 6 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ προκύπτει ότι τα βασανιστήρια ή η απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή η τιμωρία του αιτούντος διεθνή προστασία πρέπει να απορρέουν από συμπεριφορά τρίτου και δεν μπορούν να αποτελούν απλώς και μόνο συνέπεια των γενικών ανεπαρκειών του συστήματος υγείας της χώρας καταγωγής – Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται εν γένει ο πληθυσμός ή τμήμα του πληθυσμού μιας χώρας δεν συνιστούν συνήθως, αυτοί καθαυτοί, προσωπική απειλή που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως σοβαρή βλάβη κατά την έννοια του άρθρου 15 (β) της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ – Η ανυπαρξία της κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής στη χώρα καταγωγής του αιτούντος άσυλο δεν σημαίνει ότι είναι υποχρεωτικό να του χορηγηθεί άδεια διαμονής σε κράτος μέλος δυνάμει του καθεστώτος επικουρικής προστασίας που προβλέπει η Οδηγία 2004/83/ΕΚ – Είναι αντίθετη στην όλη οικονομία και τους σκοπούς της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ η χορήγηση των καθεστώτων που αυτή προβλέπει σε υπηκόους τρίτων χωρών ευρισκόμενους σε

καταστάσεις που ουδόλως σχετίζονται με τη λογική της διεθνούς προστασίας – Η παροχή από κράτος μέλος καθεστώτος εθνικής προστασίας για λόγους διαφορετικούς από την ανάγκη διεθνούς προστασίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ, δηλαδή βάσει διακριτικής ευχέρειας για λόγους συμπόνιας ή για ανθρωπιστικούς λόγους, δεν εμπίπτει, όπως διευκρινίζει η αιτιολογική σκέψη 9 της Οδηγίας, στο πεδίο εφαρμογής της – Εθνική νομοθεσία που προβλέπει τη χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους συμπόνιας ή για ανθρωπιστικούς λόγους δεν μπορεί να χαρακτηριστεί, δυνάμει του άρθρου 3 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ, ευνοϊκότερη διάταξη προκειμένου να καθοριστεί ποιος δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Οικογενειακή επανένωση μεταναστών και προσφύγων

Υπόθεση C-540/03 - Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου της ΕΕ

Προσφυγή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ακύρωση των διατάξεων της Οδηγίας για την Οικογενειακή Επανένωση που περιορίζουν τις προϋποθέσεις άσκησής του στις περιπτώσεις των παιδιών ηλικίας άνω των δώδεκα και των δέκα πέντε ετών, που φθάνουν στη χώρα υποδοχής ανεξάρτητα από την υπόλοιπη οικογένειά τους – Προστασία της οικογένειας ως θεμελιώδους ατομικού δικαιώματος – Τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση των οποίων εξασφαλίζει το Δικαστήριο εμπνεόμενο από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και από τις ενδείξεις που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για τις οποίες έχουν συνεργαστεί ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη. Η σημασία της ΕΣΔΑ είναι, συναφώς, ιδιαίτερη – Το Δικαστήριο έχει υπενθυμίσει ότι το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα συγκαταλέγεται μεταξύ των διεθνών πράξεων περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου τις οποίες λαμβάνει υπόψη για την εφαρμογή των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου. Τούτο ισχύει και για τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία, όπως και το ως άνω Σύμφωνο, δεσμεύει όλα τα κράτη μέλη – Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, ακόμη και αν η ΕΣΔΑ δεν κατοχυρώνει ως θεμελιώδες το δικαίωμα εισόδου ή διαμονής αλλοδαπού σε συγκεκριμένο κράτος, ο αποκλεισμός ενός προσώπου από χώρα στην οποία ζουν οι οικείοι του μπορεί να αποτελέσει περιορισμό του δικαιώματος σεβασμού της οικογενειακής ζωής, όπως αυτό κατοχυρώνεται με το άρθρο 8, παρ. 1 της εν λόγω Συμβάσεως – Η ΕΣΔΑ, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων υπογραμμίζουν τη σημασία της οικογενειακής ζωής για το παιδί και συνιστούν στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη το συμφέρον του, αλλά δεν γεννούν υπέρ των μελών μιας οικογένειας δικαίωμα εισόδου και διαμονής στο έδαφος κράτους και δεν δύνανται να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι περιορίζουν την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη κατά την εξέταση των αιτήσεων οικογενειακής επανενώσεως – Στο πλαίσιο Οδηγίας που επιβάλλει στα κράτη μέλη συγκεκριμένες θετικές υποχρεώσεις, τα κράτη αυτά διατηρούν περιορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως το οποίο δεν διαφέρει από αυτό που τους αναγνωρίζει, με τη σχετική προς το δικαίωμα αυτό νομολογία του, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, προκειμένου να προβαίνουν σε κατά περίπτωση στάθμιση των εμπλεκόμενων συμφερόντων – Το κριτήριο ενσωματώσεως, δεν προκύπτει ότι είναι καθαυτό αντίθετο προς το δικαίωμα για σεβασμό της οικογενειακής ζωής, όπως αυτό κατοχυρώνεται με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Η αναγκαιότητα ενσωματώσεως μπορεί να σχετίζεται με τους θεμιτούς σκοπούς του άρθρου 8 παρ. 2 ΕΣΔΑ. Ο κοινοτικός νομοθέτης δεν συγχέει το κριτήριο ενσωματώσεως του άρθρου 4 παρ. 1 τελευταίο εδάφιο της Οδηγίας με το σκοπό ενσωματώσεως των ανηλίκων – Η συνύπαρξη διαφορετικών καταστάσεων, αναλόγως της επιλογής των κρατών μελών να κάνουν χρήση ή όχι της δυνατότητας επιβολής προθεσμίας δύο ετών ή τριών ετών, όταν η ισχύουσα κατά την ημερομηνία έκδοσης της οδηγίας νομοθεσία λαμβάνει υπόψη

την ικανότητά τους υποδοχής, αποτελεί έκφανση των δυσχερειών που παρουσιάζει η προσέγγιση των νομοθεσιών σε έναν τομέα ο οποίος, μέχρι τούδε, ενέπιπτε στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών – Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπάρχουν περιπτώσεις όπου μπορεί να θεμελιώνεται αξίωση των μελών της οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας για μετοίκηση: ορθά το άρθρο 10 παρ. 1 της Οδηγίας αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 1, τελευταίο εδάφιο στις περιπτώσεις των προσφύγων – Κατά πάγια νομολογία, είναι απαράδεκτη η μερική προσβολή πράξεως, όταν τα προσβαλλόμενα τμήματα της πράξεως συνδέονται αναπόσπαστα με άλλες διατάξεις της, η δε εξ ολόκληρου ακύρωση της πράξεως θα έβαινε πέραν του αιτήματος της προσφυγής (*ultra petita*) – Κατά πάγια νομολογία, οι επιταγές που απορρέουν από τη διασφάλιση των γενικών αρχών που ισχύουν εντός της κοινοτικής έννομης τάξεως, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, δεσμεύουν ομοίως τα κράτη μέλη όταν αυτά εφαρμόζουν κοινοτικές κανονιστικές ρυθμίσεις και, συνεπώς, τα κράτη μέλη οφείλουν, κατά το μέτρο του δυνατού, να εφαρμόζουν τις ρυθμίσεις αυτές κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις εν λόγω επιταγές.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-578/08 - Rhimou Chakroun κατά Minister van Buitenlandse Zaken

Επαρκές εισόδημα και προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 7 της Οδηγίας 2003/86/EK σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωση – Δεδομένου ότι, κατά γενικό κανόνα, η οικογενειακή επανένωση επιτρέπεται, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς η δυνατότητα που παρέχει η διάταξη του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ' της Οδηγίας και επιτρέπει στα κράτη να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο των κατώτατων μισθών και συντάξεων – Οι διατάξεις της Οδηγίας πρέπει να ερμηνεύονται από το φως των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και, ειδικότερα του δικαιώματος σεβασμού της οικογενειακής ζωής που κατοχυρώνεται τόσο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσο και από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Η διάταξη του άρθρου 17 της Οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να εξετάζουν σε εξατομικευμένη βάση τις αιτήσεις επανένωσης – Διάκριση ανάλογα με το εάν οι οικογενειακοί δεσμοί δημιουργήθηκαν πριν ή μετά την είσοδο του συντηρούντος στο κράτος μέλος υποδοχής: τα κράτη μέλη δεν έχουν περιθώριο εκτίμησης που τους επιτρέπει να θεσπίσουν παρόμοια διάκριση με την εθνική νομοθετική ρύθμιση για τη μεταφορά της Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο – Μόνον το σχετικό με τους πρόσφυγες άρθρο 9 παράγραφος 2 της Οδηγίας προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να περιορίζουν την οικογενειακή επανένωση στους πρόσφυγες των οποίων οι οικογενειακοί δεσμοί είναι προγενέστεροι της εισόδου τους στο κράτος υποδοχής: η διάταξη αυτή επεξηγείται από την ευνοϊκότερη μεταχείριση που απολαμβάνουν οι πρόσφυγες κατά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C- 356/11 και 357/11 - O., S. κατά Maahanmuuttovirasto και Maahanmuuttovirasto κατά L.

Δικαίωμα διαμονής σε κράτος μέλος της ΕΕ πολίτη τρίτης χώρας, συζύγου νόμιμα διαμένοντος πολίτη τρίτης χώρας που είναι γονέας (από προηγούμενο γάμο) και έχει την επιμέλεια ανήλικου τέκνου που έχει την ιθαγένεια της Ένωσης – Από την Οδηγία 2004/38 αντλούν δικαιώματα εισόδου και διαμονής σε κράτος μέλος μόνον οι υπήκοοι τρίτων χωρών που είναι μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης που άσκησε το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας εγκαθιστάμενος σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο του οποίου είναι υπήκοος – Το κριτήριο της αδυναμίας της άσκησης των δικαιωμάτων που συναρτώνται με την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης έχει πολύ ιδιαίτερο χαρακτήρα καθόσον αφορά καταστάσεις όπου κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να μη χορηγηθεί άδεια διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας που είναι μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης γιατί δεν θα είχε πραγματική αποτελεσμα-

τικότητα η ιθαγένεια της Ένωσης που έχει ο υπήκοος του κράτους μέλους – Το γεγονός και μόνο ότι, για οικονομικούς λόγους ή για τη διατήρηση της συνοχής της οικογένειας εντός του εδάφους της Ένωσης, θα ήταν ευκαίριο τα μέλη οικογένειας αποτελούμενης από υπηκόους τρίτων χωρών και ανήλικο πολίτη της Ένωσης να διαμένουν μαζί με τον εν λόγω υπήκοο εντός του εδάφους της Ένωσης στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι ο πολίτης της Ένωσης θα αναγκαστεί, σε περίπτωση μη χορήγησης αυτού του δικαιώματος διαμονής, να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης – Δεν αποκλείεται η εφαρμογή της Οδηγίας για την οικογενειακή επανένωση που επιδιώκει τη διευκόλυνση της διατήρησης της οικογενειακής συνοχής και την προστασία των πολιτών τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων, λόγω του γεγονότος και μόνον ότι ο ένας εκ των δύο γονέων του ανηλίκου, που είναι πολίτης τρίτης χώρας είναι επίσης γονέας πολίτη της Ένωσης από τον πρώτο γάμο – Η διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 1(γ) της Οδηγίας για την οικογενειακή επανένωση (που ορίζει για τους επαρκείς πόρους που οφείλει να αποδείξει ο συντηρών) δεν μπορεί να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται με τρόπο που παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα που εγγυώνται οι διατάξεις των άρθρων 7 (προστασία της οικογενειακής ζωής) και 24 (προστασία του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού) του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι τα κράτη μέλη δεν έχουν περιθώριο εκτίμησης κατά την εξέταση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-338/13 - Marjan Noorzia κατά Bundesministerin für Inneres

Κατώτατο όριο ηλικίας για την οικογενειακή επανένωση συζύγων – Αποτροπή εξαναγκαστικών γάμων – Νομοθεσία που απαιτεί τη συμπλήρωση κατώτατου ορίου ηλικίας κατά την κατάθεση της αίτησης για την οικογενειακή επανένωση δεν αντιβαίνει στην Οδηγία 2003/86/ΕΚ

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Οδηγία για τις Διαδικασίες κατά τον Καθορισμό του Καθεστώτος του Πρόσφυγα

Υπόθεση C – 69/10 - Brahim Samba Diouf κατά Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration

Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στο κοινοτικό δίκαιο ασύλου: προκειμένου να είναι αποτελεσματική η άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, ο εθνικός δικαστής πρέπει να μπορεί να ελέγχει το βάσιμο των λόγων που οδήγησαν την αρμόδια διοικητική αρχή να κρίνει αβάσιμη ή καταχρηστική την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, χωρίς να ισχύει για τους λόγους αυτούς αμάχητο τεκμήριο νομιμότητας – Η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας παρέχει στον πολίτη δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο και όχι περισσότερους βαθμούς δικαιοδοσίας – Στις ταχύρρυθμες διαδικασίες, η προθεσμία άσκησης προσφυγής των δεκαπέντε ημερών δεν είναι, κατ' αρχήν, ουσιαστικά ανεπαρκής για την προετοιμασία και την άσκηση αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος, και είναι εύλογη και ανάλογη σε σχέση με τα δικαιώματα και διακυβευόμενα συμφέροντα – Το δικαίωμα άσκησης αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος κατά των αποφάσεων περί κρίσης της βασιμότητας της αίτησης ασύλου κατ' εφαρμογήν της ταχύρρυθμης διαδικασίας: η μη ύπαρξη ενδίκου βοηθήματος επί του παρόντος σταδίου της διαδικασίας δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος άσκησης αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος, υπό την προϋπόθεση ότι η νομιμότητα της τελικής απόφασης που λαμβάνεται κατ' εφαρμογήν της ταχύρρυθμης διαδικασίας, και ιδίως οι λόγοι που οδήγησαν την αρμόδια αρχή να απορρίψει ως αβάσιμη την αίτηση παροχής ασύλου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ενδελεχούς εξέτασης από τον εθνικό δικαστή, στο πλαίσιο προσφυγής κατά της απόφασης που απορρίπτει την εν λόγω αίτηση – Δεν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης η ερμηνεία εθνικής ρύθμισης, κατά την έννοια ότι οι λόγοι που οδήγησαν την αρμόδια διοικητική αρχή να

εξετάσει την αίτηση παροχής ασύλου κατ' εφαρμογήν της ταχύρρυθμης διαδικασίας δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κανενός δικαστικού ελέγχου – Η Οδηγία 2005/85 δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας της ταχύρρυθμης διαδικασίας – Δεν εμπίπτουν στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 39 της Οδηγίας 2005/85 οι αποφάσεις που είναι προπαρασκευαστικές της επί της ουσίας απόφασης ή οι αποφάσεις που αφορούν στην οργάνωση της διαδικασίας – Η αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να χρησιμοποιούν κάθε δυνατότητα εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του εσωτερικού δικαίου και εφαρμόζοντας μεθόδους ερμηνείας που αναγνωρίζονται από το δίκαιο αυτό, προκειμένου να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της επίμαχης Οδηγίας και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη προς το σκοπό που επιδιώκει η Οδηγία αυτή (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C- 277/11 - Μ. κατά Minister for Justice, Equality and Law Reform της Ιρλανδίας και του Attorney General

Υποχρέωση των κρατών μελών της ΕΕ να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης και να μεριμνούν να μην στηρίζονται σε ερμηνεία αντίθετη με τα θεμελιώδη δικαιώματα που προασπίζει η έννομη τάξη της Ένωσης ή με τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης – Περιεχόμενο της χρηστής διοίκησης κατά την αυτοτελή εξέταση της αίτησης επικουρικής προστασίας – Το δικαίωμα ακρόασης στη διαδικασία της αυτοτελούς εξέτασης της αίτησης επικουρικής προστασίας – Από το γράμμα της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2004/83 που προβλέπει την απαίτηση συνεργασίας των εθνικών αρχών με τον αιτούντα την παροχή διεθνούς προστασίας ουδόλως απορρέει η κατοχύρωση του δικαιώματος ακρόασης στη σχετική διαδικασία – Η εν λόγω απαίτηση συνεργασίας που βαρύνει το κράτος μέλος έχει επακριβώς την έννοια ότι, εάν για οποιονδήποτε λόγο τα στοιχεία που έχει προσκομίσει ο αιτών την παροχή διεθνούς προστασίας δεν είναι πλήρη, πρόσφατα ή συναφή, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να συνεργαστεί ενεργώς, στο συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας, με τον αιτούντα προκειμένου να καταστεί δυνατή η συλλογή όλων των στοιχείων που τεκμηριώνουν την εν λόγω αίτηση, δεδομένου ότι οι κρατικές αρχές έχουν καλύτερη πρόσβαση από τον αιτούντα σε ορισμένα είδη εγγράφων – Εναπόκειται αποκλειστικά στην αρμόδια εθνική αρχή να εξετάσει τη βασιμότητα της αίτησης ασύλου, με αποτέλεσμα, στο εν λόγω στάδιο της διαδικασίας, να μην είναι λυσιτελής η προβλεπόμενη στη δεύτερη περίοδο της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2004/83 απαίτηση συνεργασίας της αρχής αυτής με τον αιτούντα – Το δικαίωμα ακρόασης που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της θεμελιώδους αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας κατοχυρώνεται με τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που εγγυώνται το σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος για δίκαιη δίκη στο πλαίσιο κάθε δικαστικής διαδικασίας, αλλά και με το άρθρο 41 του Χάρτη, που διασφαλίζει το δικαίωμα χρηστής διοίκησης – Όταν ένα κράτος μέλος έχει επιλέξει να θεσπίσει δύο αυτοτελείς και διαδοχικές διαδικασίες για την εξέταση της αίτησης ασύλου και της αίτησης επικουρικής προστασίας, πρέπει το δικαίωμα ακρόασης του ενδιαφερομένου, λαμβανομένου υπόψη του θεμελιώδους χαρακτήρα του, να διασφαλίζεται πλήρως στο πλαίσιο μιας εκάστης των ανωτέρω δύο διαδικασιών (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-175/11 - Η. Ι. D., Β. Α. κατά Refugee Applications Commissioner, Refugee Appeals Tribunal, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland Attorney General

Απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων ασύλου: η ιθαγένεια του αιτούντος άσυλο αποτελεί παράγοντα που μπορεί να ληφθεί υπόψη για τη δικαιολόγηση της κατά προτεραιότητα ή της ταχύρρυθμης εξέτασης αίτησης ασύλου – Η καθιέρωση κατά προτεραιότητα διαδικασίας, με βάση την ιθαγένεια των αιτούντων πρέπει να επιτρέπει την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η Οδηγία 2005/85 στους αιτούντες άσυλο οι οποίοι

πρέπει να διαθέτουν επαρκή προθεσμία ώστε να συγκεντρώσουν και να υποβάλουν τα αναγκαία στοιχεία προκειμένου να θεμελιώσουν την αίτησή τους, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στην αποφαινόμενη αρχή να διενεργήσει δίκαιη και πλήρη εξέταση των αιτήσεων και να διασφαλίσει ότι δεν εκτίθενται σε κινδύνους στη χώρα καταγωγής τους – Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων) – Η έννοια της ανεξαρτησίας, που είναι συμφυής προς το δικαιοδοτικό έργο, προϋποθέτει κυρίως ότι το οικείο όργανο έχει την ιδιότητα τρίτου έναντι της αρχής που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη με την προσφυγή απόφαση – Οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά στη σύνθεση του οργάνου, στον διορισμό των μελών του, στη διάρκεια της θητείας τους και στους λόγους εξάρσεως ή παύσεως τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη στεγανότητα του εν λόγω οργάνου έναντι των εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιμαχόμενων συμφερόντων – Η αποτελεσματικότητα της προσφυγής όσον αφορά στην εξέταση των γεγονότων που επικαλείται ο αιτών άσυλο εξαρτάται από το διοικητικό και δικαστικό μηχανισμό κάθε κράτους μέλους ως σύνολο (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-604/12 - H. N. κατά Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General

Η Οδηγία 2005/85 έχει εφαρμογή στην περίπτωση αιτήσεων παροχής επικουρικής προστασίας μόνον οσάκις κράτος μέλος έχει θεσπίσει ενιαία διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας εξετάζει αίτηση υπό το πρίσμα των δύο μορφών διεθνούς προστασίας, δηλαδή αυτής του καθεστώτος του πρόσφυγα και αυτής που αφορά την επικουρική προστασία – Αρχή διαδικαστικής αυτονομίας – Διακριτή διαδικασία για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα και του καθεστώτος του δικαιούχου επικουρικής προστασίας – Αρχή της χρηστής διοίκησης – Η επικουρική προστασία είναι συμπληρωματική της προστασίας που εγγυάται η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων – Εναπόκειται στην εθνική αρχή να καθορίσει το καταλληλότερο καθεστώς προστασίας που δικαιούται ο αιτούμενος διεθνή προστασία – Δεν αντιβαίνει στην Οδηγία 2004/83 εθνική ρύθμιση που προβλέπει την εξέταση των προϋποθέσεων για την αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα πριν την εξέταση των προϋποθέσεων για την παροχή επικουρικής προστασίας – Αποτελεσματική πρόσβαση στο καθεστώς της επικουρικής προστασίας: σε περίπτωση κατά την οποία υπήκοος τρίτου κράτους καταθέτει αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας από την οποία δεν συνάγεται κανένα στοιχείο που καθιστά δυνατή τη διαπίστωση ότι υφίσταται βάσιμος φόβος δίωξης, εναπόκειται στην αρμόδια αρχή να διαπιστώσει, το ταχύτερο δυνατό, ότι πρόκειται για πρόσωπο που δεν μπορεί να ζητήσει υπαγωγή στο καθεστώς του πρόσφυγα, προκειμένου να είναι δυνατή η έγκαιρη εξέταση της αίτησης παροχής επικουρικής προστασίας – Οι απαιτήσεις που απορρέουν από το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, ιδίως δε το δικαίωμα κάθε προσώπου στην αμερόληπτη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του, έχουν εφαρμογή στο πλαίσιο δια-δικασίας για την παροχή της επικουρικής προστασίας – Η απαίτηση περί αμεροληψίας, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αντικειμενική αμεροληψία, κατά την οποία η εθνική αρχή πρέπει να παρέχει επαρκή εχέγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας περί ενδεχόμενης μεροληψίας (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού

Υπόθεση C – 403/09 PPU - Jasna Detiček κατά Maurizio Sgueglia

Σκοπός του Κανονισμού 2201/2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας είναι η αποτροπή των παράνομων μετακινήσεων ή μη επιστροφών τέκνων μεταξύ των κρατών μελών – Δικαιολογητική βάση του Κανονισμού

είναι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων που εκδίδονται στα κράτη μέλη που στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών – Ο Κανονισμός αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που προασπίζει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, μεριμνώντας ειδικότερα για το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού, που εγγυάται το άρθρο 24 και συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση τακτικών προσωπικών σχέσεων και άμεσης επαφής με τους δύο γονείς του – Για την ερμηνεία διάταξης του κοινοτικού δικαίου δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο το γράμμα της και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, αλλά και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος – Ερμηνεία των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 20, παράγραφος 1, του Κανονισμού 2201/2003 που εξουσιοδοτεί τα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου βρίσκεται το τέκνο να λάβουν τα προσωρινά ή συντηρητικά μέτρα που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους αυτού, ακόμη και αν ο Κανονισμός αυτός αναγνωρίζει τη δικαιοδοσία ετέρου κράτους μέλους ως προς την ουσία – Η προϋπόθεση του επείγοντος αφορά τόσο στην κατάσταση που βρίσκεται το τέκνο όσο και στην αδυναμία προσφυγής ενώπιον του αρμόδιου να αποφανθεί επί της ουσίας δικαστηρίου για πρακτικούς λόγους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Επί μακρό διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών

Υπόθεση C-571/10 - Servet Kamberaj κατά Istituto per l'Edilizia sociale della Provincia autonoma di Bolzano (IPES), Giunta della Provincia autonoma di Bolzano, Provincia autonoma di Bolzano

Άρνηση χορήγησης στεγαστικού επιδόματος σε πολίτη τρίτης χώρας, κάτοχο άδειας διαμονής αορίστου χρόνου – Αρχή της ίσης μεταχείρισης και παρεκκλίσεις από την εφαρμογή της δυνάμει των διατάξεων της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ για το καθεστώς των πολιτών τρίτων χωρών που είναι επί μακρό διαμένοντες – Η παραπομπή του άρθρου 11 της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, όσον αφορά στις έννοιες «κοινωνική ασφάλιση», «κοινωνική αρωγή» και «κοινωνική προστασία», που δεν ερμηνεύονται αυτοτελώς και με τρόπο ενιαίο με βάση το δίκαιο της Ένωσης, δεν σημαίνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θίγουν την πρακτική αποτελεσματικότητα της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ – Η Οδηγία 2003/109 δεν παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να περιορίζουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης για παροχές κοινωνικής αρωγής ή κοινωνικής προστασίας που χορηγούνται από τις δημόσιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο και βοηθούν το άτομο να καλύψει τις βασικές ανάγκες του, όπως είναι η τροφή, η κατοικία και η υγεία – Η εφαρμογή διαφορετικών συντελεστών που προβλέπει ο μηχανισμός κατανομής των πιστώσεων που προορίζονται για το στεγαστικό επίδομα έχει ως αποτέλεσμα τη δυσμενέστερη μεταχείριση των πολιτών τρίτων χωρών σε σύγκριση με τους Ιταλούς ή άλλους πολίτες της ΕΕ – Στο πλαίσιο της Οδηγίας 2003/109 η έννοια των βασικών ωφελημάτων ή πλεονεκτημάτων καλύπτει τουλάχιστον το ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης, την αρωγή σε περίπτωση ασθένειας ή κύησης και επίδομα λόγω γονικής ή μακροχρόνιας μέριμνας, η ανωτέρω δε απαρίθμηση είναι ενδεικτική, όπως αποδεικνύει η χρήση της λέξης «τουλάχιστον» – Η έννοια και το περιεχόμενο του όρου «βασικά πλεονεκτήματα» της παραγράφου 4 του άρθρου 11 της Οδηγίας 2003/109 πρέπει να αναζητηθούν στο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται αυτό το άρθρο και με βάση το σκοπό που επιδιώκει η Οδηγία, δηλαδή την κοινωνική ένταξη των πολιτών που διαμένουν νόμιμα από μακρού στα κράτη μέλη – Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ως μη ρυθμίζουσα τη σχέση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των εννόμων τάξεων των κρατών μελών δεν επιβάλλει στον εθνικό δικαστή την υποχρέωση, σε περίπτωση αντίθεσης ενός κανόνα του εθνικού δικαίου προς τη Σύμβαση αυτή, να εφαρμόζει άμεσα τις διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης και να μην εφαρμόζει τον κανόνα του εθνικού δικαίου που δεν συμβιβάζεται με τη Σύμβαση αυτή (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-508/10 – Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου Κάτω Χωρών

Ύψος τελών για τη χορήγηση άδειας διαμονής στους πολίτες τρίτων χωρών που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας για τους επί μακρό διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών – Τα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν περιθώριο εκτίμησης κατά τον καθορισμό των τελών αφού η Οδηγία 2003/109 δεν ρυθμίζει ειδικότερα αυτό το ζήτημα – Η εξουσία εκτίμησης των κρατών μελών περιορίζεται από την αρχή της αναλογικότητας: το ύψος των τελών δεν μπορεί να έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία εμποδίου στην απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρό διαμένοντος γιατί έτσι καταστρατηγούνται ο σκοπός και το πνεύμα της Οδηγίας – Το σύστημα κανόνων που διέπει τις διαδικασίες για την εξέταση της αίτησης χορήγησης του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος δεν θα πρέπει να αποτελεί μέσο παρεμπόδισης της άσκησης του δικαιώματος διαμονής – Τέλη που είναι επταπλάσια του ποσού που καταβάλλουν οι πολίτες του κράτους μέλους υποδοχής για την απόκτηση εθνικού δελτίου ταυτότητας είναι δυσανάλογα και συνεπάγονται σημαντική οικονομική επιβάρυνση για τους πολίτες τρίτων χωρών που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2003/109 (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Δουβλίνο (Κανονισμός 343/2003)

Υπόθεση C – 19/08 - Migrationsverket κατά Petrosian

Δικαίωμα ασύλου – Κανονισμός 343/2003 περί εκ νέου ανάληψης από κράτος μέλος του αιτούντος άσυλο του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε και ο οποίος βρίσκεται εντός άλλου κράτους μέλους, όπου υπέβαλε νέα αίτηση ασύλου – Έναρξη της προθεσμίας για την πραγματοποίηση της μεταφοράς του αιτούντος άσυλο – Διαδικασία μεταφοράς που έχει αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής με ανασταλτικό αποτέλεσμα – Σεβασμός της δικαστικής προστασίας: ο κοινοτικός νομοθέτης δεν είχε πρόθεση να θυσιάσει τη δικαστική προστασία που εγγυώνται τα κράτη μέλη των οποίων τα δικαστήρια μπορούν να αναστείλουν την εκτέλεση μιας απόφασης περί μεταφοράς, παρέχοντας κατά τον τρόπο αυτόν τη δυνατότητα στον αιτούντα άσυλο να βάλει αποτελεσματικά κατά των αποφάσεων των οποίων αποτελεί αντικείμενο, χάριν της επιταγής της ταχείας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου – Θα παραβίαζε την κοινοτική αρχή της δικονομικής αυτοτέλει των κρατών μελών η ερμηνεία του άρθρου 20 παράγραφος 1, στοιχείο δ' του Κανονισμού 343/2003, κατά την οποία η προθεσμία πραγματοποίησης της μεταφοράς τρέχει ήδη από την ημερομηνία έκδοσης της προσωρινής απόφασης που έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, στο μέτρο που το εθνικό δικαστήριο που θα ήθελε να συμβιβάσει την τήρηση της προθεσμίας αυτής με το σεβασμό της έχουσας ανασταλτικό αποτέλεσμα προσωρινής δικαστικής απόφασης θα υποχρεωνόταν να αποφανθεί επί του νομοτύπου της διαδικασίας μεταφοράς πριν από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας, με απόφαση η οποία, ενδεχομένως, λόγω έλλειψης του απαραίτητου χρόνου που παρέχεται στους δικαστές, δεν ήταν δυνατόν να λάβει υπόψη κατά τρόπο ικανοποιητικό τον περίπλοκο χαρακτήρα της διαφοράς.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C – 411/10 και 493/10

N.S. κατά Secretary of State for the Home Department και M.E., A.S.M., M.T., K.P., E.H. κατά Refugee Applications Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform

Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003: μεταφορά αιτούντα άσυλο στο υπεύθυνο κράτος μέλος – Κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου: το κράτος μέλος που ασκεί την εξουσία εκτίμησης που προβλέπει το άρθρο 3 παράγραφος 2 του Κανονισμού 323/2003 εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 51 του Χάρτη – Κατά το άρθρο 80 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης η πολιτική περί ασύλου και η εφαρμογή της διέπεται από την αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, σε οικονομικό επίσης επίπεδο – Η υλοποίηση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στο

τεκμήριο ότι τα κράτη μέλη τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα: θα ήταν αντίθετο προς τους σκοπούς και το σύστημα του Κανονισμού 343/2003 να γίνει δεκτό ότι η παραμικρή παραβίαση των Οδηγιών 2003/9, 2004/83 ή 2005/85 αρκεί για να παρακωλύσει κάθε μεταφορά αιτούντα άσυλο προς το καταρχήν αρμόδιο κράτος μέλος – Μαχητό το τεκμήριο περί του ότι το καταρχήν αρμόδιο κράτος μέλος σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα: εάν γινόταν δεκτό ότι ο Κανονισμός 343/2003 επιβάλλει αμάχητο τεκμήριο σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τότε θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι θέτει ο ίδιος εν αμφιβόλω τις εγγυήσεις που σκοπούν στον εκ μέρους της Ένωσης και των κρατών μελών σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων – Σημασία των εκθέσεων της Επιτροπής και των προτάσεων της περί τροποποιήσεων του Κανονισμού 343/2003, των οποίων την ύπαρξη δεν είναι δυνατόν να αγνοεί το κράτος μέλος, που πρέπει να προβεί στη μεταφορά του αιτούντα άσυλο δεδομένης της συμμετοχής του στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο καταλέγεται μεταξύ των αποδεκτών των εγγράφων αυτών – Κράτος μέλος παραβαίνει το άρθρο 4 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων όταν μεταφέρει αιτούντα άσυλο στο υπεύθυνο κράτος μέλος, κατά την έννοια του Κανονισμού 343/2003, όπου έχουν διαπιστωθεί συστηματικές πλημμέλειες στη διαδικασία χορήγησης ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος αυτό όπου για σοβαρούς και αποδεδειγμένους λόγους πιστεύεται ότι ο αιτών διατρέχει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση – Κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μην ερμηνεύουν νομοθέτημα του παράγωγου δικαίου κατά τρόπο αντίθετο με τα θεμελιώδη δικαιώματα που προασπίζει η έννομη τάξη της Ένωσης ή με τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 620/10 – Migrationsverket κατά Nurije Kastrati, Valdrina Kastrati, Valdrin Kastrati

Εφαρμογή του Κανονισμού 343/2003 στην περίπτωση της ανάκλησης της αίτησης ασύλου πριν το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου δεχθεί το αίτημα ανάληψης της ευθύνης εξέτασής της – Οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 5 και των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 16 του Κανονισμού 343/2003 προϋποθέτουν την ύπαρξη αίτησης ασύλου την οποία το υπεύθυνο κράτος μέλος πρέπει να εξετάσει, εξετάζει ή επί της οποίας έχει ήδη αποφανθεί (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 245/11 - Κ κατά Bundesasylamt

Ερμηνεία της ανθρωπιστικής ρήτρας της παραγράφου 2 του άρθρου 15 του Κανονισμού 343/2003 που προβλέπει τη δυνατότητα επανένωσης αιτούντα άσυλο με συγγενή του που βρίσκεται σε ένα από τα κράτη μέλη εφόσον ο οικογενειακός δεσμός υπήρχε στη χώρα καταγωγής στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εξαρτάται από τη βοήθεια του άλλου λόγω εγκυμοσύνης ή πρόσφατου τοκετού, σοβαρής ασθένειας, σοβαρής αναπηρίας ή μεγάλης ηλικίας – Η παράγραφος 2 του άρθρου 15 του Κανονισμού 343/2003 αφορά και στις περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη «τοποθετούν μαζί» τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα που βρίσκονται ήδη στο έδαφος κράτους μέλους που δεν είναι το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του Κανονισμού 343/2003 – Λαμβανομένου υπόψη του ανθρωπιστικού σκοπού που επιδιώκει, η παράγραφος 2 του άρθρου 15 του Κανονισμού 343/2003 οριοθετεί, βάσει του κριτηρίου της σχέσης εξάρτησης ιδίως λόγω σοβαρής ασθένειας ή σοβαρής αναπηρίας, τον κύκλο των μελών της οικογένειας του αιτούντος άσυλο, ο οποίος είναι κατ' ανάγκην ευρύτερος εκείνου που ορίζεται στο στοιχείο θ' του άρθρου 2 του Κανονισμού – Η παράγραφος 2 του άρθρου 15 του Κανονισμού 343/2003 εφαρμόζεται όταν οι μνημονευόμενοι σε αυτό ανθρωπιστικοί λόγοι συντρέχουν στο πρόσωπο ενός εξαρτώμενου προσώπου, κατά την έννοια της διάταξης αυτής, το οποίο, χωρίς να είναι μέλος της οικογένειας κατά την έννοια του στοιχείου θ' του άρθρου 2 του Κανονισμού, έχει οικογενειακούς δε-

σμούς με τον αιτούντα άσυλο, που είναι σε θέση να παρέχει πραγματικά την αναγκαία βοήθεια κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 11 του Κανονισμού 1560/2003 – Ο σκοπός της ταχείας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να απαντηθεί εάν δικαιολογείται η εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 15 του Κανονισμού 343/2003 ακόμη και όταν το «υπεύθυνο κράτος μέλος» δεν έχει υποβάλει το προβλεπόμενο από την παράγραφο 1 του άρθρου 15 του Κανονισμού αίτημα – Στην περίπτωση όπου δεν τίθεται ζήτημα «επανένωσης» των μελών της ίδιας οικογένειας κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 15 του Κανονισμού 343/2003, η απαίτηση να υποβληθεί αίτημα από το «υπεύθυνο κράτος μέλος» θα ερχόταν σε σύγκρουση με την υποχρέωση ταχείας εξέτασης του αιτήματος ασύλου του ενδιαφερόμενου, διότι θα είχε ως συνέπεια την άνευ λόγου επιμήκυνση της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-528/11

Zuheyr Frayeh Halaf κατά Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet

Ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στο πλαίσιο συνεργασίας με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ασύλου και ιδίως του Κανονισμού 343/2003 : τα έγγραφα που εκδίδει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες είναι κάποια από τα μέσα που μπορούν να καταστήσουν εφικτή στα κράτη μέλη την αξιολόγηση της λειτουργίας του συστήματος ασύλου στο κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του Κανονισμού και, συνακόλουθα, την εκτίμηση των κινδύνων που ενδέχεται να διατρέξει ο αιτών άσυλο σε περίπτωση μεταφοράς του στο εν λόγω κράτος μέλος – Το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο δεν υποχρεούται, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους, να ζητήσει από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες να παρουσιάσει την άποψή της συναφώς, όταν από τα έγγραφα του εν λόγω οργανισμού προκύπτει ότι το κράτος μέλος που ορίζεται ως υπεύθυνο δυνάμει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του Κανονισμού 343/2003 παραβιάζει τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ασύλου – Τα ερωτήματα που αφορούν στην ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι κατά τεκμήριο λυσιτελή – Δυνάμει της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του Κανονισμού 343/2003 η άσκηση της εξουσίας κράτους μέλους να αναλάβει την εξέταση αίτησης ασύλου για την οποία είναι υπεύθυνο, βάσει των κριτηρίων του Κανονισμού 343/2003, δεν υπόκειται σε καμία ιδιαίτερη προϋπόθεση: ο κανόνας αυτός θεσπίστηκε προκειμένου να καταστήσει δυνατό σε κάθε κράτος μέλος να αποφασίζει κυριαρχικά, βάσει εκτιμήσεων πολιτικής

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-648/11

M.A., B.T., D.A. κατά Secretary of State for the Home Department

Η μεταχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων κατά την εφαρμογή του Κανονισμού 343/2003: μείζον συμφέρον του παιδιού – Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του Κανονισμού 343/2003 θέτει το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να εφαρμόζονται τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση του αιτήματος ασύλου – Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 6 του Κανονισμού 343/2003 πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένου υπόψη, του σκοπού του, που συνίσταται στο να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στους ασυνόδευτους ανηλίκους, και, αφετέρου, του βασικού σκοπού του εν λόγω Κανονισμού, ο οποίος, βάσει των αιτιολογικών σκέψεων 3 και 4, αποβλέπει στην κατοχύρωση της πραγματικής πρόσβασης των αιτούντων άσυλο στις διαδικασίες προσδιορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα – Δεδομένου ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αποτελούν μια ιδιαίτερος ευάλωτη κατηγορία προσώπων, επιβάλλεται να μην επιμηκύνεται πέραν του απολύτως αναγκαίου μέτρου η διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, πράγμα

που σημαίνει, καταρχήν, ότι δεν πρέπει να μεταφέρονται σε άλλο κράτος μέλος – Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 25 της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Αναγνώρισης του Καθεστώτος του Πρόσφυγα τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό του ως πρόσφυγα όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-4/11

Bundesrepublik Deutschland κατά Kaveh Puid

Εφαρμογή Κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 – Με την επιφύλαξη της ευχέρειας του κράτους μέλους να εξετάσει το ίδιο την αίτηση που προβλέπει η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του Κανονισμού, η αδυναμία μεταφοράς αιτούντος στο κράτος που ορίστηκε αρχικώς υπεύθυνο, δυνάμει των κριτηρίων του Κεφαλαίου III του Κανονισμού, υποχρεώνει το κράτος μέλος που όφειλε να προβεί στη μεταφορά αυτή να συνεχίσει την εξέταση των κριτηρίων που προβλέπονται στο εν λόγω Κεφάλαιο προκειμένου να διακριβώσει αν κάποιο από αυτά καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό άλλου κράτους μέλους ως υπεύθυνου για την εξέταση της αίτησης ασύλου – Σε κάθε περίπτωση, το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο αιτών άσυλο οφείλει να μεριμνά να μην επιδεινωθεί η κατάσταση τυχόν προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου αιτούντος άσυλο εφαρμόζοντας μη εύλογης χρονικής διάρκειας διαδικασία προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι υποχρεούται να εξετάσει την αίτηση ασύλου βάσει της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του Κανονισμού.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-394/12

Shamsu Abdullahi κατά Bundesasylamt

Δικαίωμα του αιτούντα άσυλο να προσβάλλει την απόφαση κράτους μέλους να μην εξετάσει το αίτημά του για παροχή διεθνούς προστασίας και να διατάξει τη μεταφορά του στο υπεύθυνο να την εξετάσει, κατ' εφαρμογήν του κριτηρίου της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του Κανονισμού 343/2003 (ΕΚ), κράτος μέλος, που έχει ήδη αποδεχθεί τη σχετική ευθύνη – Λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ο νομοθέτης της Ένωσης εξέδωσε τον Κανονισμό 343/2003 προκειμένου να εξορθολογίσει την εξέταση των αιτήσεων ασύλου και να αποτρέψει τη συμφόρηση του συστήματος την οποία θα προκαλούσε η υποχρέωση των αρχών των κρατών να εξετάζουν πλείονες αιτήσεις του ιδίου αιτούντος, να ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου όσον αφορά στον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αποτρέψει το «forum shopping», έχοντας ως κύριο σκοπό την επιτάχυνση της εξέτασης των αιτήσεων προς το συμφέρον τόσο των αιτούντων άσυλο όσο και των μετεχόντων κρατών – Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 3 (καλούμενη «ρήτρα κυριαρχίας») και η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 15 (ανθρωπιστική ρήτρα) του Κανονισμού 343/2003 που αποβλέπουν στη διαφύλαξη των προνομίων των κρατών μελών κατά την άσκηση του δικαιώματος χορήγησης ασύλου, ανεξαρτήτως του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων που ορίζει ο ως άνω Κανονισμός αποτελούν προαιρετικές διατάξεις, και, ως εκ τούτου, παρέχουν στα κράτη μέλη ευρεία εξουσία εκτίμησης

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Απομάκρυνση και επιστροφή πολιτών τρίτων χωρών

Υπόθεση C-357/09 - Said Shamilovich Kadzoev (Huchbarov) κατά Βουλγαρίας

Η Οδηγία 2008/115 δεν μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για την κράτηση ενός ατόμου για λόγους δη-

μόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας – Σκοπός των διατάξεων της Οδηγίας 2008/115 είναι να διασφαλίζεται ότι η διάρκεια της κράτησης ενόψει απομάκρυνσης δεν θα υπερβαίνει σε καμία περίπτωση τους δεκαοκτώ μήνες – Το χρονικό διάστημα του εγκλεισμού ενός ατόμου σε κέντρο προσωρινής κράτησης βάσει απόφασης που έχει ληφθεί σύμφωνα με τις εθνικές και τις κοινοτικές διατάξεις που αφορούν τους αιτούντες άσυλο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως χρόνος κράτησης ενόψει απομάκρυνσης κατά την έννοια του άρθρου 15 της οδηγίας 2008/115 – Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει κατά πόσον η παραμονή στο κέντρο προσωρινής κράτησης κατά την περίοδο κατά την οποία είχε την ιδιότητα του αιτούντος άσυλο ήταν σύμφωνη με τις προϋποθέσεις που θέτουν οι κοινοτικές και οι εθνικές διατάξεις περί ασύλου – Οι διατάξεις της Οδηγίας θέτουν όρια στη διάρκεια της κράτησης ενόψει της απομάκρυνσης και όχι στην εκτέλεση της ίδιας της διαδικασίας απομάκρυνσης – Η κράτηση ενόψει απομάκρυνσης διατηρείται μόνο για όσο χρόνο εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια η διαδικασία απομάκρυνσης, εφόσον η διατήρηση αυτή είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η επιτυχής απομάκρυνση

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-61/11 PPU - Hassen El Dridi ή Soufi Karim κατά Ιταλίας

Καταδίκη σε φυλάκιση πολίτη τρίτης χώρας λόγω παράνομης διαμονής στην Ιταλία μετά την παράλειψη συμμόρφωσης με τη διαταγή προς αναχώρησης – Αρχή της καλόπιστης συνεργασίας και διασφάλιση της πρακτικής αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης – Η Οδηγία 2008/115 επιδιώκει την καθιέρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομάκρυνσης και επαναπατρισμού, με βάση κοινούς κανόνες, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να επιστρέφουν με ανθρώπινους όρους και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και της αξιοπρέπειάς τους – Από τη γενική οικονομία της Οδηγίας αυτής συνάγεται ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αποκλίνουν από τους κανόνες που θεσπίζει και τις διαδικασίες που προβλέπει παρά μόνον υπό τις συνθήκες που αυτή ορίζει – Η Οδηγία 2008/115 παρέχοντας στα κράτη μέλη την ευχέρεια να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ διατάξεις που είναι ευνοϊκότερες για τους παρανόμως διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών από εκείνες που καθιερώνει, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω διατάξεις είναι συμβατές προς αυτήν, δεν επιτρέπει στα κράτη να εφαρμόσουν αυστηρότερους κανόνες στον τομέα που αυτή διέπει – Παρότι, κατ' αρχήν, η ποινική νομοθεσία και οι κανόνες της ποινικής δικονομίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, εντούτοις, ο εν λόγω τομέας του δικαίου μπορεί να επηρεάζεται από το δίκαιο της Ένωσης – Επιδίωξη της Οδηγίας 2008/115 είναι να λαμβάνεται υπόψη τόσο η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατά την οποία η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει να μην παρατείνεται για δυσανάλογο χρονικό διάστημα η κράτηση προσώπου εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απέλασης ή έκδοσης, ήτοι να μην υπερβαίνει το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, όσο και η όγδοη από τις «Είκοσι κατευθυντήριες αρχές σχετικά με την αναγκαστική επιστροφή», τις οποίες υιοθέτησε η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 4.5.2005 και στις οποίες παραπέμπει η Οδηγία με την τρίτη αιτιολογική της σκέψη – Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εφαρμόσουν μια ρύθμιση, έστω και ποινικής φύσης, ικανή να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει μια Οδηγία και, συνεπώς, να της αφαιρέσουν την πρακτική της αποτελεσματικότητα: τούτο σημαίνει ότι δεν μπορούν, προς αντιμετώπιση της αποτυχίας των αναγκαστικών μέτρων που ελήφθησαν προς εκτέλεση της αναγκαστικής απομάκρυνσης σύμφωνα με την Οδηγία 2008/115, να προβλέπουν ποινή στερητική της ελευθερίας – Η επιβολή ποινής για την παράνομη διαμονή στο έδαφος κράτους μέλους, εξαιτίας των προϋποθέσεων της και του τρόπου εφαρμογής της, παρακωλύει ενδεχομένως την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η Οδηγία 2008/115, δηλαδή την καθιέρωση μιας αποτελεσματικής πολιτικής απομάκρυνσης και επαναπατρισμού των παρανόμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-329/11 - Alexandre Achughbabian κατά Préfet du Val-de-Marne

Η Οδηγία 2008/115 αφορά αποκλειστικά στην επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων εντός κράτους μέλους πολιτών τρίτων χωρών και, συνεπώς, δεν αποσκοπεί στην εναρμόνιση του συνόλου των εθνικών κανόνων που αφορούν στη διαμονή των αλλοδαπών και δεν απαγορεύει την κράτηση με σκοπό τον καθορισμό του νόμιμου ή μη χαρακτήρα της διαμονής υπηκόου τρίτης χώρας – Οι προϋποθέσεις της αρχικής σύλληψης των πολιτών τρίτων χωρών που είναι ύποπτοι για παράνομη διαμονή εντός κράτους μέλους εξακολουθούν να διέπονται από την εθνική νομοθεσία – Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να διαθέτουν βραχεία μεν, πλην όμως εύλογη προθεσμία για την ταυτοποίηση του ελεγχόμενου προσώπου και για την αναζήτηση των στοιχείων που επιτρέπουν να καθοριστεί κατά πόσον το πρόσωπο αυτό είναι παρανόμως διαμένων πολίτης τρίτης χώρας – Στην Οδηγία 2008/115 αντιβαίνει ρύθμιση που μπορεί να οδηγήσει σε φυλάκιση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής την οποία διέπει η εν λόγω Οδηγία – Η επιβολή και η εκτέλεση ποινής φυλάκισης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής που προβλέπει η Οδηγία 2008/115 δεν συνιστά «μέτρο» ή «αναγκαστικό μέτρο» κατά την έννοια του άρθρου 8 της Οδηγίας – Η Οδηγία 2008/115 δεν εναντιώνεται στην επιβολή ποινικών κυρώσεων, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες ποινικής δικονομίας, σε πολίτες τρίτης χώρας στους οποίους εφαρμόστηκε η διαδικασία επιστροφής που θεσπίζει η Οδηγία αυτή και οι οποίοι διαμένουν παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς να υπάρχει λόγος που να δικαιολογεί τη μη επιστροφή – Πολίτες τρίτης χώρας οι οποίοι, πέραν του πλημμελήματος της παράνομης διαμονής, έχουν διαπράξει ένα ή πλείονα άλλα πλημμελήματα, μπορούν, ενδεχομένως, δυνάμει της παραγράφου 2 (β) του άρθρου 2 της Οδηγίας 2008/115, να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2011](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-430/11 - Δημοκρατία της Ιταλίας κατά Md Sagor

Οδηγία για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών – Ποινική δίωξη για παράνομη είσοδο και διαμονή – Αντικατάσταση της προβλεπόμενης από την εθνική νομοθεσία χρηματικής ποινής με την ποινή της απέλασης – Αντικατάσταση της προβλεπόμενης από την εθνική νομοθεσία χρηματικής ποινής με την ποινή της κατ' οίκον κράτησης – Η απομάκρυνση που προβλέπει η Οδηγία 2008/115/ΕΚ μπορεί να διατάσσεται στο πλαίσιο της ποινικής δίκης – Υποχρέωση των κρατών μελών να μην εφαρμόζουν εθνικές διατάξεις που αντιβαίνουν στην Οδηγία 2008/115 (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2012](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-534/11 - Mehmet Arslan κατά Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie

Κράτηση παρανόμως διαμένοντα σε κράτος μέλος της ΕΕ πολίτη τρίτης χώρας με σκοπό την απομάκρυνσή του – Κατάθεση αίτησης διεθνούς προστασίας μετά την έναρξη της κράτησης – Νομιμότητα διαμονής αιτούντων άσυλο στη χώρα υποδοχής διαρκούς της διαδικασίας εξέτασης του αιτήματός τους διεθνούς προστασίας – Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των αιτούντων άσυλο στη χώρα υποδοχής σύμφωνα με τα οριζόμενα στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών – Η κράτηση ενόψει απομάκρυνσης, που διέπεται από την Οδηγία 2008/115, και η κράτηση που διατάσσεται κατά του αιτούμενου διεθνή προστασία, δυνάμει, μεταξύ άλλων, των Οδηγιών 2003/9 και 2005/85 και των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου, υπάγονται σε διαφορετικά νομικά καθεστώτα – Παρότι η Οδηγία 2008/115 είναι προσωρινώς ανεφάρμοστη διαρκούς της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ασύλου, τούτο ουδόλως σημαίνει ότι σταματά οριστικά η διαδικασία επιστροφής, καθόσον αυτή μπορεί να συνεχιστεί στην περίπτωση της απόρριψης της αίτησης ασύλου – Στο παρόν στάδιο εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου, ούτε η Οδηγία 2003/9 ούτε η Οδηγία 2005/85 προβαίνουν σε εναρμόνιση των λόγων για τους οποίους μπορεί να διαταχθεί η κράτηση ενός αιτούντος άσυλο: επί του παρόντος εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν, τηρώντας πλήρως τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν τόσο από το διεθνές δίκαιο όσο και από το δίκαιο της Ένωσης, τους

λόγους για τους οποίους μπορεί να διαταχθεί ή να παραμείνει υπό κράτηση πρόσωπο που αιτείται διεθνή προστασία – Εθνική διάταξη που επιτρέπει τη δι-ατήρηση της κράτησης του αιτούντος άσυλο είναι συμβατή με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 18 της Οδηγίας 2005/85, εφόσον το περιοριστικό της προσωπικής ελευθερίας μέτρο δεν προκύπτει από την υποβολή της αίτησης ασύλου, αλλά από τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν την ατομική συμπεριφορά του αιτούντος αυτού πριν και κατά την υποβολή της αυτής της αίτησης (όταν για παράδειγμα η συμπεριφορά του δημιουργεί φόβους ότι, σε αντίθετη περίπτωση, θα διέφευγε και θα παρεμπόδιζε την απομάκρυνσή του και η αίτηση ασύλου φαίνεται να έχει υποβληθεί με μοναδικό σκοπό να καθυστερήσει, ή ακόμη και να υπονομεύσει, την εκτέλεση της απόφασης περί επιστροφής που εκδόθηκε κατ' αυτού) – Προϋποθέσεις παραδεκτού της υποβολής αιτήματος για έκδοση προδικαστικής απόφασης (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-383/13 PPU

M. G., N. R. κατά Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Συνέπειες της παράβασης της υποχρέωσης διασφάλισης του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης κατά το δίκαιο της ΕΕ σε υποθέσεις κράτησης παρανόμως διαμενόντων σε κράτος μέλος της ΕΕ πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την απομάκρυνσή τους – Κατά πάγια νομολογία, τα δικαιώματα άμυνας, στα οποία ανήκουν το δικαίωμα ακρόασης και το δικαίωμα πρόσβασης στο φάκελο, περιλαμβάνονται στα θεμελιώδη δικαιώματα που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης και κατοχυρώνονται με τον Χάρτη – Η διαπίστωση της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να αξιολογείται σε συνάρτηση με τις ειδικές περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, και, ιδίως, με τη φύση της επίμαχης πράξης, το πλαίσιο στο οποίο εκδόθηκε και τους νομικούς κανόνες που διέπουν το ζήτημα που ρυθμίζει – Η υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας των αποδεκτών αποφάσεων οι οποίες θίγουν αισθητώς τα συμφέροντά τους βαρύνει, κατ' αρχήν, τις διοικητικές αρχές των κρατών μελών όταν αυτές λαμβάνουν μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης – Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου της νομολογίας σχετικά με το σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και του συστήματος της Οδηγίας 2008/115, τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της διαδικαστικής αυτονομίας τους, οφείλουν, αφενός, να καθορίσουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες πρέπει να διασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος ακρόασης των παρανόμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών και, αφετέρου, να συναγάγουν τις συνέπειες της μη τήρησης αυτού του δικαιώματος – Κάθε πλημμέλεια κατά την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας παράτασης της με σκοπό την απομάκρυνση κράτησης πολίτη τρίτης χώρας δεν προσβάλλει κατ' ανάγκην αυτά τα δικαιώματα – Ο εθνικός δικαστής οφείλει να εξακριβώσει όταν εκτιμά ότι πρόκειται για πλημμέλεια που θίγει το δικαίωμα ακρόασης, αν, σε συνάρτηση με τις πραγματικές και νομικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, η επίμαχη διοικητική διαδικασία θα είχε καταλήξει σε δι-αφορετικό αποτέλεσμα λόγω του ότι οι ενδιαφερόμενοι πολίτες τρίτων χωρών θα είχαν τη δυνατότητα να προβάλουν στοιχεία ικανά να δικαιολογήσουν την απόλυσή τους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-297/12 - Gjoko Filev και Adnan Osmani

Στο πλαίσιο της Οδηγίας 2008/115 ο περιορισμός της διάρκειας της απαγόρευσης εισόδου δεν μπορεί να εξαρτάται από την υποβολή αίτησης από τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό που είναι πολίτης τρίτης χώρας – Ο κανόνας της διάρκειας της απαγόρευσης εισόδου που θέτει η Οδηγία 2008/115 είναι η πενταετής διάρκεια εκτός εάν συντρέχουν στη συγκεκριμένη περίπτωση λόγοι δημόσιας τάξης, δημόσιας και εθνικής ασφάλειας – Κράτος μέλος δεν μπορεί να επιβάλλει ποινική κύρωση σε περίπτωση παραβίασης της απαγόρευσης εισόδου που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2008/115 εάν η διατήρηση των αποτελεσμάτων της απαγόρευσης αυτής δεν συνάδει με τη διάταξη

της παραγράφου 2 του άρθρου 11 της εν λόγω Οδηγίας – Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, πλην των προβλεπομένων παρεκκλίσεων, ένας νέος κανόνας εφαρμόζεται πάραυτα στα μελλοντικά αποτελέσματα μιας κατάστασης που δημιουργείται υπό το κράτος παλαιότερου κανόνα – Η διάταξη της παραγράφου 2(β) του άρθρου 2 της Οδηγίας 2008/115 επιτρέπει στα κράτη μέλη να αποφασίσουν να μην την εφαρμόσουν στους πολίτες τρίτων χωρών που υπόκεινται, μεταξύ άλλων, σε ποινική κύρωση που προβλέπει ή έχει ως συνέπεια την επιστροφή τους σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο – Περιορισμός των προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2008/115, δυνάμει της διάταξης της παραγράφου 2(β) του άρθρου 2, ο οποίος συντελείται μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς της Οδηγίας αυτής στην εσωτερική έννομη τάξη, δεν μπορεί να αντιταχθεί ούτε έναντι προσώπου στο οποίο επιβλήθηκε το μέτρο της απομάκρυνσης πριν την έναρξη ισχύος της και το οποίο εισήλθε στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μετά την έναρξη ισχύος των εθνικών κανόνων, με τους οποίους έγινε χρήση της προβλεπόμενης στην εν λόγω διάταξη ευχέρειας (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2013](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-146/14 PPU - Bashir Mohamed Ali Mahdi

Επαναπροώθηση απορριφθέντα αιτούντα άσυλο στα σύνορα – Απαγόρευση εισόδου πολίτη τρίτης χώρας στη χώρα υποδοχής – Οικειοθελής επιστροφή του πολίτη τρίτης χώρας στη χώρα καταγωγής – Παράταση της κράτησης λόγω της άρνησης των διπλωματικών αρχών της χώρας καταγωγής του κρατούμενου να του χορηγήσουν έγγραφο ταυτότητας για να ταξιδέψει στη χώρα του, επειδή δήλωσε την άρνησή του στην εκούσια απομάκρυνσή του στην πατρίδα του – Μόνο το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας δεν διαθέτει έγγραφα ταυτότητας δεν μπορεί να δικαιολογήσει παράταση της κράτησής του – Σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των πολιτών τρίτων χωρών – Αρχή της αναλογικότητας – Έννοια της «έλλειψης συνεργασίας» ως λόγος παράτασης της κράτησης κατά την Οδηγία 2008/115 – Η συνέχιση της κράτησης αποφασίζεται με πράξη πραγματικώς και νομικώς αιτιολογημένη – Η επανεξέταση κάθε παρατεινόμενης κράτησης πολίτη τρίτης χώρας πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο ελέγχου από δικαστική αρχή – Δικαστική αρχή αποφαινόμενη επί αιτήματος παράτασης κράτησης πρέπει να είναι σε θέση να αποφαινεται επί κάθε κρίσιμου πραγματικού και νομικού στοιχείου για να προσδιορίσει αν δικαιολογείται παράταση της κράτησης – Κατά πάγια νομολογία, ελλείψει κανόνων του δικαίου της Ένωσης σχετικά με τους διαδικαστικούς όρους της πράξης επανεξέτασης της κράτησης, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι αρμόδια, σύμφωνα με την αρχή της διαδικαστικής αυτονομίας, να ρυθμίζουν το ζήτημα αυτό, διασφαλίζοντας παράλληλα το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης γι' αυτήν την πράξη – Σκοπός της Οδηγίας 2008/115 είναι η αποτελεσματική πολιτική απομάκρυνσης και επαναπατριsmού με βάση κοινούς κανόνες και ενιαίες νομικές εγγυήσεις – Η παράταση της κράτησης εποπτεύεται από δικαστική αρχή – Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής – Δυνατότητα των κρατών μελών να χορηγούν άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικούς ή φιλευσπλαχνίας στις περιπτώσεις όπου δικαστήριο διατάσσει να αφεθεί ελεύθερος ο πολίτης τρίτης χώρας επειδή δεν υπάρχει λογική προοπτική απομάκρυνσης – Υποχρέωση των κρατών μελών να χορηγούν στους πολίτες τρίτων χωρών που απολύονται από τα κρατητήρια έγγραφη επιβεβαίωση της κατάστασής τους (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C-473/13 και C-514/13 - Adala Bero κατά Regierungspräsidium Kassel και Ettayebi Bouzalmate κατά Kreisverwaltung Kleve

Ανυπαρξία ειδικών εγκαταστάσεων κράτησης παρανόμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών ενόψει της απομάκρυνσής τους σε ομόσπονδα κρατίδια – Η προβλεπόμενη από την πρώτη περίοδο της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 16 της Οδηγίας 2008/115 υποχρέωση εξασφάλισης της κράτησης, κατά κανόνα, σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης επιβάλλεται στα κράτη μέλη αυτά

καθαυτά και όχι στα κράτη μέλη αναλόγως της αντίστοιχης διοικητικής ή συνταγματικής δομής τους – Πάντως κράτος μέλος με ομοσπονδιακή δομή δεν έχει υποχρέωση να δημιουργήσει ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης σε κάθε ομόσπονδο κράτος (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-166/13 - Sophie Mukarubega κατά Préfet de police και Préfet de la Seine-Saint-Denis

Το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης στη διαδικασία έκδοσης απόφασης επιστροφής μετά από απόρριψη αιτήματος ασύλου – Η Οδηγία 2008/115/ΕΚ δεν εμποδίζει την έκδοση απόφασης για τη λήξη της νόμιμης διαμονής ταυτόχρονα με την έκδοση απόφασης επιστροφής – Το δικαίωμα ακρόασης πριν την έκδοση απόφασης περί επιστροφής δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ως μέσο προς επανεκκίνηση της διοικητικής διαδικασίας στο διηνεκές και τούτο προκειμένου να διατηρείται η ισορροπία μεταξύ του θεμελιώδους δικαιώματος του ενδιαφερομένου να τύχει ακρόασης πριν από την έκδοση βλαπτικής γι' αυτόν πράξης και της υποχρέωσης των κρατών μελών να καταπολεμούν την παράνομη μετανάστευση – Οι συντάκτες της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ δεν διευκρίνισαν αν, και υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να διασφαλίζεται το δικαίωμα των πολιτών τρίτων χωρών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της ούτε τις συνέπειες που πρέπει να έχει η παράλειψη τήρησης του δικαιώματος αυτού – Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, αναπόσπαστο μέρος των οποίων είναι το δικαίωμα ακρόασης σε κάθε διαδικασία, συνιστά θεμελιώδη αρχή του δικαίου της Ένωσης – Η υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας των αποδεκτών αποφάσεων οι οποίες θίγουν αισθητώς τα συμφέροντά τους βαρύνει, κατ' αρχήν, τις διοικητικές αρχές των κρατών μελών όταν αυτές λαμβάνουν μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης – Το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης συνεπάγεται την υποχρέωση της διοίκησης να μελετά με τη δέουσα προσοχή τις παρατηρήσεις που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος, εξετάζοντας με επιμέλεια και αμεροληψία όλα τα συναφή στοιχεία της οικείας υπόθεσης και αιτιολογώντας εμπεριστατωμένως την απόφασή της, η δε υποχρέωση αρκούντως εξειδικευμένης και συγκεκριμένης αιτιολόγησης της απόφασης ώστε να παρέχεται στον ενδιαφερόμενο η δυνατότητα να κατανοήσει τους λόγους απόρριψης της αίτησής του αποτελεί αναγκαίο συμπλήρωμα της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας – Λαμβανομένου υπόψη ότι κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, δεν αποτελούν απόλυτα προνόμια, οι περιορισμοί που περιέχουν πρέπει να εκτιμώνται σε συνάρτηση με τις ειδικές περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης υπόθεσης, ιδίως σε συνάρτηση με τη φύση της επίμαχης απόφασης, το πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε καθώς και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα – Από την υποχρέωση έκδοσης της απόφασης περί επιστροφής που προβλέπει η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ όσον αφορά πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην επικράτειά τους κατόπιν δίκαιης και διαφανούς διαδικασίας, προκύπτει ότι τα κράτη μέλη πρέπει, στο πλαίσιο της διαδικαστικής αυτοτέλειας που διαθέτουν, αφενός, να προβλέπουν ρητώς στο εθνικό τους δίκαιο την υποχρέωση εγκατάλειψης της επικράτειας σε περίπτωση παράνομης διαμονής και, αφετέρου, οι αρμόδιες εθνικές αρχές να διασφαλίζουν ότι ο ενδιαφερόμενος τυγχάνει λυσιτελούς ακρόασης στο πλαίσιο της διαδικασίας σχετικά με την αίτηση διαμονής του ή, κατά περίπτωση, σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής του (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-249/13 - Khaled Boudjlida κατά Préfet des Pyrénées-Atlantiques

Ερμηνεία του δικαιώματος ακρόασης σε οποιαδήποτε διαδικασία στο πλαίσιο του άρθρου 6 της Οδηγίας 2008/115 – Το δικαίωμα ακρόασης σε οποιαδήποτε διαδικασία κατοχυρώνεται από το άρθρο 41 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, που προβλέπει ότι το δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση περιλαμβάνει το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση πριν ληφθεί ατομικό μέτρο σε βάρος του – Από το γράμμα του άρθρου 41 του Χάρτη προκύπτει σαφώς ότι αυτό δεν απευθύνεται

στα κράτη μέλη, αλλά μόνο στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης – Ο αιτούμενος άδεια διαμονής δεν μπορεί να αντλήσει από το άρθρο 41 του Χάρτη δικαίωμα ακρόασης σε κάθε σχετική με την αίτησή του διαδικασία – Ο σεβασμός του δικαιώματος ακρόασης επιβάλλεται ακόμα και όταν η εφαρμοστέα κοινοτική νομοθεσία δεν προβλέπει ρητά μια τέτοια διατύπωση – Η υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας των αποδεκτών των αποφάσεων που θίγουν αισθητως τα συμφέροντά τους βαρύνει, καταρχήν, τις διοικητικές αρχές των κρατών μελών όταν αυτές λαμβάνουν μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης – Όταν δεν καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ούτε οι συνθήκες στις οποίες πρέπει να διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας των πολιτών τρίτων χωρών που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις νόμιμης διαμονής ούτε οι συνέπειες της προσβολής των δικαιωμάτων αυτών, εναπόκειται στο εθνικό δίκαιο ο καθορισμός των εν λόγω συνθηκών και συνεπειών, αρκεί τα μέτρα που θεσπίζονται προς την κατεύθυνση αυτή να είναι της ίδιας τάξης με εκείνα που ισχύουν για τους ιδιώτες σε ανάλογες καταστάσεις εθνικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας) και να μην καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από την έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) – Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, άπαξ και διαπιστωθεί το παράνομο της διαμονής, οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν, δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 6 της Οδηγίας 2008/115 και με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5 του άρθρου 6 της Οδηγίας αυτής, να εκδίδουν απόφαση επιστροφής – Όταν η αρμόδια εθνική αρχή προτίθεται να εκδώσει απόφαση επιστροφής, οφείλει υποχρεωτικά να τηρεί τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 5 της Οδηγίας 2008/115 και να ακούει ως προς το ζήτημα αυτό την άποψη του ενδιαφερομένου – Το δικαίωμα ακρόασης πριν την έκδοση απόφασης επιστροφής έχει την έννοια ότι ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εκθέσει λυσιτελώς και αποτελεσματικώς την άποψή του όσον αφορά στον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής του και στους λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν, δυνάμει του εθνικού δικαίου, τη μη έκδοση απόφασης επιστροφής από την αρμόδια αρχή – Σε κάθε περίπτωση ο ενδιαφερόμενος παρανόμως διαμένων πολίτης τρίτης χώρας θα έχει την ευκαιρία να αμφισβητήσει την εκ μέρους της διοίκησης εκτίμηση της κατάστασής του, εφόσον το επιθυμεί, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας – Δικαίωμα νομικής αρωγής στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ: προβλέπεται μόνον μετά την έκδοση της απόφασης επιστροφής ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή αρμόδιου οργάνου που απαρτίζεται από μέλη αμερόληπτα και απολαμβάνοντα εχέγγυα ανεξαρτησίας – Η διάρκεια της ακρόασης παρανόμως διαμένοντα πολίτη τρίτης χώρας δεν είναι καθοριστικής σημασίας κατά την άσκηση του δικαιώματος ακρόασης όπως αυτό ισχύει στο πλαίσιο της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-562/13 - Centre Public d'Action Sociale d' Ottignies-Louvain-la-Neuve κατά Moussa Abdida

Απόφαση επιστροφής πολίτη τρίτης χώρας πάσχοντος από σοβαρή ασθένεια – Περιεχόμενο της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας: ο πολίτης τρίτης χώρας πρέπει να διαθέτει αποτελεσματικό μέσο παροχής ένδικης προστασίας κατά της απόφασης επιστροφής που λαμβάνεται σε βάρος του – Η οικεία προσφυγή πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που κατοχυρώνει την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, η οποία αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης – Η αποτελεσματικότητα της προσφυγής κατά της απόφασης επιστροφής, η εκτέλεση της οποίας είναι ικανή να εκθέσει τον πολίτη τρίτης χώρας σε σοβαρό κίνδυνο οξείας και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της υγείας του, πρέπει να έχει ανασταλτικό χαρακτήρα, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η απόφαση επιστροφής δεν θα εκτελεστεί πριν η αρμόδια αρχή εξετάσει την αιτίαση περί παράβασης του άρθρου 5 της Οδηγίας 2008/115, ερμηνευμένου υπό το πρίσμα της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Χάρτη – Ανασταλτικό το αποτέλεσμα της προσφυγής κατά της απόφασης επιστροφής – Η εκτέλεση απόφασης επιστροφής

που συνεπάγεται την απομάκρυνση πολίτη τρίτης χώρας πάσχοντος σοβαρή ασθένεια προς χώρα στην οποία δεν υπάρχει κατάλληλη θεραπευτική αγωγή μπορεί να συνιστά, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, παράβαση του άρθρου 5 της Οδηγίας 2008/115
(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2014](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Σύμβαση Εφαρμογής Σένγκεν

Υποθέσεις 187/2001 και 385/2001 - Huseyin Gozutok κατά Γερμανίας & Klaus Brugge κατά Βελγίου

Η εφαρμογή μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση του κεκτημένου του Σένγκεν, μέρος του οποίου αποτελεί το άρθρο 54 της Σύμβασης Εφαρμογής, αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ενοποίησης και, ιδίως, στην ταχύτερη ανάπτυξη της Ένωσης σε ένα τέτοιο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, η διατήρηση και η ανάπτυξη του οποίου αποτελεί στόχο της Ένωσης – Συνάγεται από το γράμμα του άρθρου 54 της Σύμβασης Εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο και το σκοπό του, ότι η χρήση της φράσης «καταδικάσθηκε αμετάκλητα» δεν απαγορεύει την ερμηνεία της υπό την έννοια ότι μπορεί να έχει επίσης εφαρμογή στις διαδικασίες με τις οποίες εξαλείφεται η δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης, στις οποίες δεν παρεμβαίνει κανένα δικαστήριο.
(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υποθέσεις C-261/08 και C-348/08 - María Julia Zurita García και Aurelio Choque Cabrera κατά Βασιλείου της Ισπανίας

Σύμφωνα με τη Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν, στην περίπτωση κατά την οποία υπήκοος τρίτης χώρας διαμένει παρανόμως στο έδαφος κράτους μέλους διότι δεν πληροί ή έχει παύσει να πληροί τους όρους σχετικά με τη διάρκεια παραμονής που ισχύουν στο κράτος μέλος αυτό, τούτο δεν υποχρεούται να εκδώσει εις βάρος του απόφαση απέλασης – Εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της δικαστικής απόφασης που πρόκειται να εκδοθεί, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής απόφασης για την έκδοση της δικής του απόφασης όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο – Το πνεύμα συνεργασίας που πρέπει να πρυτανεύει κατά τη λειτουργία της διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής απόφασης συνεπάγεται ότι το εθνικό δικαστήριο σέβεται την αποστολή που έχει ανατεθεί στο Δικαστήριο, η οποία συνίσταται στη συμβολή του στην απονομή της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών και όχι στη διατύπωση συμβουλευτικών γνώμων επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων – Η ανάγκη ενιαίας εφαρμογής, συνεπώς δε και ενιαίας ερμηνείας μιας κοινοτικής πράξης δεν επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη αυτή μεμονωμένα όπως έχει αποδοθεί σε μία γλώσσα, αλλά επιτάσσει να ερμηνεύεται σε σχέση τόσο με την αληθή βούληση εκείνου που την εξέδωσε, όσο και με το σκοπό που ο τελευταίος επιδίωκε, υπό το πρίσμα ιδίως των αποδόσεων της σε όλες τις γλώσσες – Η διατύπωση που χρησιμοποιείται σε μία από τις γλωσσικές αποδόσεις κοινοτικής διάταξης δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως μόνη βάση για την ερμηνεία της διάταξης αυτής ούτε μπορεί να της αναγνωριστεί, προς το σκοπό αυτό, υπεροχή έναντι των άλλων γλωσσικών αποδόσεων αφού μια τέτοια αντιμετώπιση θα ήταν ασύμβατη προς την επιταγή ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου
(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Κώδικας Συνόρων Σένγκεν

Υποθέσεις C-188/10 και C-189/10 - Aziz Melki (C-188/10) & Sélim Abdeli (C-189/10) κατά Γαλλίας

Οι προϋποθέσεις κατά τις οποίες δεν αντιβαίνει στο άρθρο 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους που καθιερώνει παρεμπόδιση διαδικα-

σία συνταγματικότητας των εθνικών νόμων – Τα εθνικά δικαστήρια έχουν ευρύτατη ευχέρεια να απευθύνονται στο Δικαστήριο, όταν θεωρούν ότι η υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν τους θέτει ζητήματα ερμηνείας ή εκτίμησης του κύρους διατάξεων του δικαίου της Ένωσης επί των οποίων πρέπει να αποφασίσουν – Το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν συνιστά ένδικο βοήθημα παρεχόμενο στους διαδίκους διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου – Το εθνικό δικαστήριο, στο οποίο έχει υποβληθεί διαφορά σχετική με το δίκαιο της Ένωσης και το οποίο κρίνει ότι μια διάταξη του εθνικού δικαίου είναι όχι μόνο αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και αντισυνταγματική, ούτε χάνει την κατά το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ευχέρεια ούτε απαλλάσσεται από την κατά το ίδιο άρθρο υποχρέωσή του να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ζητήματα ερμηνείας ή κύρους του δικαίου της Ένωσης για τον λόγο ότι η αναγνώριση της αντισυνταγματικότητας μιας διάταξης του εσωτερικού δικαίου προϋποθέτει υποχρεωτικά την προσφυγή ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου – Η κατά προτεραιότητα εφαρμογή μιας παρεμπύπτουσας διαδικασίας ελέγχου της συνταγματικότητας ενός εθνικού νόμου του οποίου το περιεχόμενο περιορίζεται απλώς στη μεταφορά των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων μιας Οδηγίας της Ένωσης στο εσωτερικό δίκαιο δεν θίγει την αρμοδιότητα διαπίστωσης της ακυρότητας των πράξεων της Ένωσης, και συγκεκριμένα των Οδηγιών, την οποία έχει μόνο το Δικαστήριο και η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, ώστε να υπάρχει ασφάλεια δικαίου – Το άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προσδίδει στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης την ίδια ισχύ που έχουν οι Συνθήκες – Προϋποθέσεις εφαρμογής εθνικής νομοθετικής ρύθμισης που προβλέπει έλεγχο ταυτότητας στα σύνορα υπό το φως των άρθρων 20 και 21 του Κανονισμού 562/2002 «Κώδικας Συνόρων του Σένγκεν» (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Υποθέσεις C-402/05 P και C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου ΕΕ και Επιτροπής ΕΚ

Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) – Σύστημα «ευφυνών κυρώσεων» σε βάρος προσώπων και οντοτήτων συνδεδεμένων με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν χαρακτηριζόμενο από την απουσία οιασδήποτε σχέσης μεταξύ των κυρώσεων και του εδάφους ή του καθεστώτος μιας τρίτης χώρας – Η νομική ισχύς των ψηφισμάτων που υιοθετούνται δυνάμει του Κεφαλαίου VII του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών στην κοινοτική έννομη τάξη – Πράξεις κοινοτικών οργάνων που διατάσσουν μέτρα κατά των προσώπων και των οντοτήτων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο που έχει καταρτίσει η Επιτροπή Κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. – Η εφαρμογή περιοριστικών μέτρων (δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων) που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, μέσω της χρησιμοποίησης μιας κοινοτικής νομοθετικής δυνατότητας, δεν υπερβαίνει το γενικό πλαίσιο που προκύπτει από το σύνολο των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ, εφόσον τα μέτρα αυτά, από τη φύση τους, έχουν σύνδεσμο και με την κοινή αγορά (άρθρα 60, 301 και 308 ΕΚ) – Προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την ακύρωση πράξεων που εκδόθηκαν από κοινοτικά όργανα για την εφαρμογή των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ – Δικαιοδοσία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: το Δικαστήριο εγγυάται την αυτονομία του κοινοτικού νομικού συστήματος, που αποτελεί κατά τη νομολογία του μια από τις βάσεις της Κοινότητας – Ο σεβασμός των συνταγματικών αρχών της Συνθήκης ΕΚ, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αποτελεί προϋπόθεση της νομιμότητας των κοινοτικών πράξεων, που το Δικαστήριο ελέγχει στο πλαίσιο πλήρους συστήματος μέσων παροχής ένδικης προστασίας που καθιερώνει η Συνθήκη – Οι αρχές της διεθνούς έννομης τάξης του ΟΗΕ δεν αποκλείουν τη δυνατότητα του δικαστικού ελέγχου της εσωτερικής νομιμότητας κοινοτικής πράξης με κριτήριο τα θεμελιώδη δικαιώματα – Η αρχή της αποτελε-

σματικής δικαστικής προστασίας αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου που απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και έχει καθιερωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: υποχρέωση του κοινοτικού δικαστή να εφαρμόσει μεθόδους που συνδυάζουν την εύλογη ανάγκη ασφάλειας των πηγών πληροφόρησης και την ανάγκη παροχής στον πολίτη της δυνατότητας να επωφεληθεί από τις προβλεπόμενες διαδικασίες – Η παράλειψη του Συμβουλίου να σεβαστεί το δικαίωμα ακρόασης των προσφευγόντων ενημερώνοντάς τους και γνωστοποιώντας τους τα επιβαρυντικά στοιχεία επί τη βάσει των οποίων προέβη στην καταχώρησή τους στον Κατάλογο των τρομοκρατικών οργανώσεων είχε ως συνέπεια να στερηθούν τη δυνατότητα να προασπίσουν τα δικαιώματά τους έναντι αυτών των στοιχείων ενώπιον του κοινοτικού δικαστή – Δικαίωμα προστασίας της ιδιοκτησίας: αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου (ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) που δεν έχει τη μορφή απόλυτου προνομίου, αλλά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε σχέση με τη λειτουργία της εντός της κοινωνίας (αρχή της αναλογικότητας)
(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-550/09 - Ε. και F. κατά Γερμανίας

Το Δικαστήριο δεν υποχρεούται να διακριβώσει αν η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης κατά την έννοια του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδόθηκε σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί δικονομίας και οργάνωσης των δικαστηρίων – Έλεγχος του κύρους των διατάξεων του Κανονισμού 2580/2001 που προβάλλονται προς στήριξη κατηγοριών που επισύρουν ποινές στερητικές της ελευθερίας, λόγω της διάθεσης κεφαλαίων για την εξυπηρέτηση των σκοπών της οργάνωσης ΔΗΚΡ-Κ – Κάθε διάδικος δικαιούται, στο πλαίσιο εθνικής δίκης, να προβάλει, ενώπιον του δικαστηρίου το οποίο έχει επιληφθεί της υπόθεσης, την ακυρότητα διατάξεων που περιέχονται σε πράξεις της Ένωσης και οι οποίες αποτελούν το έρεισμα εθνικής απόφασης ή πράξης που τον θίγει και να παρωθήσει το εν λόγω δικαστήριο, το οποίο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί του κύρους, να υποβάλει συναφώς προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο – Η υποχρέωση αιτιολόγησης κατά το άρθρο 296 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του κύρους των διατάξεων του Κανονισμού 2580/2001, σκοπεί να καταστήσει δυνατό, αφενός μεν, στους ενδιαφερομένους να πληροφορηθούν την αιτιολογία της σχετικής διάταξης προκειμένου να εκτιμήσουν το βάσιμό της, αφετέρου δε, στο αρμόδιο δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του – Η έλλειψη αιτιολογίας της καταχώρισης της οργάνωσης ΔΗΚΡ-Κ στον κατάλογο του Κανονισμού 2580/2001, κατά το χρονικό διάστημα προ της 29ης Ιουνίου 2007, μπορεί να καταστήσει αδύνατο τον αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο της νομιμότητάς της επί της ουσίας, ιδίως όσον αφορά στη διακρίβωση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων και πληροφοριών που προβλήθηκαν προς στήριξή της – Αρχή της μη αναδρομικότητας των ποινικών διατάξεων: ακόμη κι αν υποτεθεί ότι το Συμβούλιο, εκδίδοντας την Απόφαση 2007/445, είχε ως σκοπό να καλύψει την έλλειψη αιτιολογίας της επίμαχης καταχώρισης για το προ της 29ης Ιουνίου 2007 χρονικό διάστημα, η Απόφαση αυτή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συναποτελέσει, σε συνδυασμό με τις σχετικές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, το έρεισμα ποινικής καταδίκης για πράξεις που τελέσθηκαν κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα, άλλως θα εθίγετο η αρχή της μη αναδρομικότητας των διατάξεων που δύνανται να αποτελέσουν το έρεισμα τέτοιας καταδίκης – Ερμηνεία των άρθρων 2 και 3 του Κανονισμού 2580/2001 που αφορούν στη μεταβίβαση, από μέλος νομικού προσώπου, ομάδας ή οντότητας που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 3, του Κανονισμού αυτού, προς αυτό το νομικό πρόσωπο, την ομάδα ή την οντότητα κεφαλαίων, άλλων χρηματικών περιουσιακών στοιχείων ή οικονομικών πόρων που συγκεντρώθηκαν ή αποκτήθηκαν από τρίτα προς την οργάνωση πρόσωπα: ο Κανονισμός 2580/2001, στις αποδόσεις του στις διάφορες γλώσσες, δεν περιλαμβάνει κανένα στοιχείο το οποίο εξαιρεί από την έννοια της διάθεσης τη μεταβίβαση κεφαλαίων από μέλος οργάνωσης που περιλαμβάνεται στον κα-

τάλογο αυτόν προς την εν λόγω οργάνωση αυτή καθαυτήν – Κατά την ερμηνεία του Κανονισμού 2580/2001, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το περιεχόμενο και ο σκοπός της Κοινής Θέσης 2001/931 καθώς και το γράμμα και ο σκοπός του Ψηφίσματος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ 1373 (2001) – Λαμβανομένης υπόψη της δομής της οργάνωσης ΔΗΚΡ-С, η οποία αποτελείται από κεντρικά όργανα διοίκησης και από τέσσερα κύρια τμήματα, τα οποία, με τη σειρά τους, αποτελούνται από εθνικά, περιφερειακά και τοπικά τμήματα, η κατοχή, από μέλη της οργάνωσης αυτής, κεφαλαίων που ελήφθησαν από τρίτα πρόσωπα δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι τα ηγετικά κλιμάκια που στελεχώνουν την εν λόγω οργάνωση, η οποία αναφέρεται ως τέτοια στον κατάλογο που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 3, του Κανονισμού 2580/2001, έχουν τα ίδια στη διάθεσή τους τα κεφάλαια αυτά: απαιτείται η μεταβίβαση των κεφαλαίων αυτών στα εν λόγω κλιμάκια προκειμένου η οργάνωση ΔΗΚΡ-С να αποκτήσει πράγματι την εξουσία πλήρους διάθεσής τους, την οποία δεν είχε έως τότε, προς επίτευξη των σκοπών του – Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού 2580/2001 είναι άνευ σημασίας ο ισχυρισμός των κατηγορουμένων περί του ότι δεν αποδείχθηκε ότι τα κεφάλαια που μεταβίβασαν χρησιμοποιήθηκαν πράγματι από την οργάνωση ΔΗΚΡ-С για τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, κυρίως επειδή τα κεφάλαια τα οποία τίθενται στη διάθεση οργάνωσης που περιλαμβάνεται στον κατάλογο που προβλέπει ο Κανονισμός ενέχουν αυτά καθαυτά τον κίνδυνο χρησιμοποίησής τους για την υποστήριξη τέτοιων δραστηριοτήτων

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2010](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Συμφωνία Σύνδεσης ΕΟΚ – Τουρκίας

Υπόθεση 340/97 - Nazli και άλλοι κατά Γερμανίας

Συμφωνία Σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας – Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων – Ένταξη στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους – Καταδίκη για εμπλοκή σε λαθρεμπόριο ναρκωτικών – Απέλαση για λόγους γενικής πρόληψης – Ο τούρκος εργαζόμενος δεν χάνει τα δικαιώματα απασχόλησης και διαμονής παρά μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι εγκατέλειψε οριστικά την αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής – Το τεκμήριο της αθωότητας σημαίνει ότι ο προφυλακισθείς δεν αποκλείστηκε με υπαιτιότητά του από την αγορά εργασίας – Από τη στιγμή που αναγνωρίζεται ένα δικαίωμα διαμονής η δυνατότητα ενός κράτους μέλους να λάβει κατά του εργαζόμενου ένα μέτρο απέλασης πρέπει κατ' ανάγκη να είναι οριοθετημένη – Η οδηγία 64/221 διευκρινίζει περισσότερο παρά συμπληρώνει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που κατοχυρώνει το άρθρο 48 της Συνθήκης – Η κοινοτική έννοια της δημόσιας τάξης προϋποθέτει, εκτός από τη διατάραξη της κοινωνικής τάξης που συνεπάγεται κάθε παράβαση νόμου, πραγματική και αρκούντως σοβαρή απειλή που θίγει θεμελιώδεις συμφέρον της κοινωνίας.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2002](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-16/05 - Veli Tum και Mehmet Dari κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Απορριφθέντες αιτούντες άσυλο από την Τουρκία – Το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες είχαν υποβάλει, πριν από τις αιτήσεις τους για τη χορήγηση αδείας εισόδου στο Ηνωμένο Βασίλειο προς άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως, αιτήσεις παροχής ασύλου, τις οποίες όμως απέρριψαν οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους αυτού, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά, από μόνο του, κατάχρηση ή απάτη – Μη εκτελεσθείσα απόφαση απέλασης – Συμφωνία Σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας: κατά το άρθρο 2, παρ. 1 σκοπός της συμφωνίας είναι η «προαγωγή της συνεχούς και ισορρόπου ενισχύσεως των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των μερών, λαμβανομένης πλήρως υπόψη της ανάγκης εξασφάλισης της επιταχυνόμενης αναπτύξεως της τουρκικής οικονομίας και της ανυψώσεως του επιπέδου απασχολήσεως και των όρων διαβίωσης του τουρκικού λαού» – Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Συμφωνίας Σύνδεσης ΕΟΚ – Τουρκίας – Αντιθέτως προς τις τελωνειακές ενώσεις, οι κοινές αγορές σκοπούν στην εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγα-

θών, των υπηρεσιών και των συντελεστών παραγωγής και επομένως πρέπει να διασφαλίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και των κεφαλαίων και την ελευθερία εγκαταστάσεως – Οι διατάξεις της Συμφωνίας Συνδέσεως και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου επί του ζητήματος αυτού αποτελούν κυρίως προγραμματικές δηλώσεις και τοποθετούν απλώς το σημείο εκκινήσεως της ελευθερώσεως σε μεταγενέστερη ημερομηνία – Εφόσον τα σύνορα μεταξύ των κρατών μελών και της Τουρκίας δεν έχουν καταργηθεί προς διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας, όπως στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας, το δικαίωμα εισόδου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αναγκαία προϋπόθεση της ασκήσεως των δικαιωμάτων που σχετίζονται με την εγκατάσταση, στο πλαίσιο της συνδέσεως με την Τουρκία – Μπορεί να γίνει επίκληση της διατάξεως του άρθρου 41 παρ. 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου σε δίκη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων – Η ρήτρα που καθιερώνει το άρθρο 41, παρ. 1, του Προσθέτου Πρωτοκόλλου δεν είναι αφ' εαυτής ικανή να παράσχει σε Τούρκο υπήκοο το ευεργέτημα του δικαιώματος εγκαταστάσεως, καθώς και του δικαιώματος διαμονής το οποίο αποτελεί το επιστέγασμα αυτού – Η πρώτη είσοδος ενός Τούρκου υπηκόου στο έδαφος κράτους μέλους διέπεται αποκλειστικά από το εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους και ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να επικαλείται, βάσει του κοινοτικού δικαίου, ορισμένα δικαιώματα σχετικά με την έμμισθη ή μη έμμισθη απασχόληση και, συνακόλουθα, σχετικά με τη διαμονή παρά μόνον αν διαμένει νομίμως στο οικείο κράτος μέλος – Τα κράτη μέλη δικαιούνται να θεσπίζουν τις προϋποθέσεις που διέπουν την είσοδο υπηκόων τρίτων χωρών στο έδαφός τους και, ειδικότερα, να τους δέχονται μόνο κατόπιν εξετάσεως του συγκεκριμένου προσώπου περί του οποίου πρόκειται και των λόγων για τους οποίους αυτός ή αυτή επιδιώκει να εισέλθει στο έδαφός τους – Σε τομέα όπως η πολιτική μεταναστεύσεως, το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τις οποίες διατηρούν τα κράτη μέλη – Το δικαίωμα εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών σε κράτος μέλος διακρίνεται πλήρως από το δικαίωμα διαμονής σε σχέση με την ελευθερία εγκαταστάσεως και δεν μπορεί να θεωρείται απλώς ως εξυπακουόμενο από την ελευθερία αυτή, χωρίς περαιτέρω εξήγηση από το Δικαστήριο – Οι Τούρκοι υπήκοοι μπορούν να διεκδικούν οικονομικά δικαιώματα σε κράτος μέλος υποδοχής, μόνο κατά το μέτρο που διαμένουν νόμιμα στο κράτος μέλος αυτό – Το άρθρο 41, παρ. 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου δεν απονέμει άμεσα οικονομικά δικαιώματα σε Τούρκους υπηκόους, αλλά απλώς προβλέπει ότι τα δικαιώματα που μπορούν να προβάλλουν οι υπήκοοι αυτοί εντός του κράτους μέλους υποδοχής πρέπει να καθορίζονται με αναφορά στο εθνικό δίκαιο ως είχε όταν το Πρόσθετο Πρωτόκολλο άρχισε να ισχύει ως προς το κράτος μέλος αυτό – Το δικαίωμα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τους Τούρκους υπηκόους που έχουν γίνει δεκτοί σε κράτος μέλος ως μισθωτοί εργαζόμενοι και αποφασίζουν μετά από κάποιο διάστημα να συστήσουν δική τους επιχείρηση, οπότε μπορούν να εφαρμοσθούν ως προς αυτούς λιγότερο αυστηρές προϋποθέσεις μεταναστεύσεως – Ρήτρα όπως αυτή του άρθρου 41, παρ. 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου, δεν λειτουργεί ως ουσιαστικός κανόνας, καθιστώντας ανεφάρμοστο το σχετικό ουσιαστικό δίκαιο, το οποίο αντικαθιστά, αλλά ως οιονεί διαδικαστικός κανόνας, ο οποίος προβλέπει, *ratione temporis*, ποιες είναι οι διατάξεις της κανονιστικής ρυθμίσεως ενός κράτους μέλους υπό το πρίσμα των οποίων πρέπει να εκτιμάται η κατάσταση Τούρκου υπηκόου ο οποίος επιθυμεί να κάνει χρήση της ελευθερίας εγκαταστάσεως εντός κράτους μέλους – Το κοινοτικό δίκαιο δεν πρέπει να εφαρμόζεται και να ερμηνεύεται έτσι ώστε να διευκολύνει και ακόμη και να προκαλεί την καταστρατήγηση εθνικών κανόνων οι οποίοι, επιπλέον, εξακολουθούν να εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών – Το Δικαστήριο έχει παγίως αποφανθεί ότι η άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως μεταξύ των κρατών μελών προϋποθέτει κατ' ανάγκην το δικαίωμα εισόδου στο κράτος μέλος υποδοχής.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2007](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση 294/06 - Ezgi Payir, Burhan Akyuz, Birol Ozturk κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Η Απόφαση 1/80 του Συμβουλίου Σύνδεσης δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να ρυθμίζουν την είσοδο στο έδαφός τους των Τούρκων πολιτών και τις προϋποθέσεις της πρώτης τους απα-

σχόλησης αλλά αποσκοπεί στη σταδιακή παγίωση της κατάστασης των Τούρκων εργαζομένων στο κράτος μέλος υποδοχής – Δικαίωμα των Τούρκων πολιτών που εισέρχονται σε κράτος μέλος της ΕΕ ως σπουδαστές ή απασχολούμενοι *au pair* να επικαλούνται την ιδιότητα του ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας εργαζόμενου για να στηρίξουν αίτημα ανανέωσης της άδειας εργασίας και παραμονής – Έννοια της νόμιμης αγοράς εργασίας – Έννοια της ένταξης στη νόμιμη αγορά εργασίας – Η διάρκεια της σύμβασης εργασίας δεν αρκεί για να αμφισβητηθεί η νομιμότητα της θέσης απασχόλησης που ο ενδιαφερόμενος νομίμως κατέχει – Τα κράτη μέλη δεν δικαιούνται να επικαλούνται τη διάρκεια της σύμβασης εργασίας για να αμφισβητήσουν το ευεργέτημα των δικαιωμάτων που οι Τούρκοι πολίτες μπορούν να επικαλούνται απευθείας δυνάμει της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 6 της Απόφασης 1/80 – Οι εθνικές αρχές δεν έχουν την ευχέρεια να εξαρτούν από όρους (λόγοι για τους οποίους χορηγήθηκε η άδεια εισόδου, δήλωση πρόθεσης των ενδιαφερομένων για παραμονή ή αναστολή από την επικράτεια του κράτους μέλους) ή να περιορίζουν την άσκηση των δικαιωμάτων, απορρέουν από την Απόφαση 1/80 γιατί θα ετίθετο υπό αμφισβήτηση η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων της – Η Οδηγία 2004/114 για τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία αποκλείει τη συσταλτική ερμηνεία της Απόφασης 1/80 και δεν μπορεί να αποτελέσει κριτήριο για την ερμηνεία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 6 – Από την οικονομία της Οδηγίας 2004/114 συνάγεται ότι σκοπός του κοινοτικού νομοθέτη είναι να παράσχει στους σπουδαστές τη δυνατότητα να εργαστούν, χωρίς πάντως να θεωρούνται μισθωτοί εργαζόμενοι και, κατά συνέπεια, χωρίς να μπορούν με τον τρόπο αυτό να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C-337/07 - Ibrahim Altun κατά Αυστρίας

Συμφωνία Σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας – Δικαίωμα διαμονής τέκνου Τούρκου εργαζομένου που καταδικάστηκε για αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου και διατάχθηκε η απέλασή του από τη χώρα – Ένταξη του εργαζόμενου στη νόμιμη αγορά εργασίας – Ακούσια ανεργία – Εφαρμογή της Συμφωνίας Σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας στους Τούρκους που απολαμβάνουν την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα δυνάμει της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων – Δικαιώματα χορηγηθέντα στους πρόσφυγες δυνάμει διατάξεων εκτός της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (άρθρο 5) – Αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου: οι κανόνες δικαίου πρέπει να είναι σαφείς και ακριβείς, τα δε αποτελέσματά τους να μπορούν να προβλεφθούν, ιδίως όταν ενδέχεται να έχουν δυσμενείς συνέπειες για τους ιδιώτες.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2008](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Υπόθεση C – 228/06 - Mehmet Soysal και Ibrahim Savatli κατά Γερμανίας

Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 41 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Συμφωνίας Σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας έχει άμεσο αποτέλεσμα καθιερώνοντας με όρους σαφείς, ακριβείς και ανεπιφύλακτους μια μη αμφίσημη ρήτρα *standstill*, που περιλαμβάνει αναληφθείσα από τα συμβαλλόμενα μέρη υποχρέωση που αναλύεται νομικά σε απλή αποχή από ενέργεια – Η υπεροχή των συναπτομένων από την Κοινότητα διεθνών συμφωνιών έναντι των πράξεων του παραγώγου κοινοτικού δικαίου απαιτεί να συνάδει η ερμηνεία των τελευταίων, στο μέτρο του δυνατού, προς τις εν λόγω συμφωνίες – Προκειμένου για Τούρκους υπηκόους, που προτίθενται να κάνουν χρήση στο έδαφος κράτος μέλους του δικαίωματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών δυνάμει της Συμφωνίας Σύνδεσης, ΕΟΚ – Τουρκίας εθνική ρύθμιση που εξαρτά τη δραστηριότητα αυτή από τη χορήγηση θεώρησης εισόδου, υποχρέωση που δεν μπορεί, εξάλλου, να επιβληθεί στους κοινοτικούς υπηκόους, είναι ικανή να παρεμποδίσει την ουσιαστική άσκηση αυτής της ελευθερίας κυρίως λόγω των προσθέτων και κατ'επανάληψη επιβαλλομένων επιβαρύνσεων σε τέλη και δαπάνες που συνεπάγεται η λήψη της θεώρησης

αυτής, η ισχύς της οποίας είναι χρονικώς περιορισμένη – Σύμφωνα με το άρθρο 59 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου η Τουρκική Δημοκρατία δεν μπορεί να απολαύει περισσότερη ευνοϊκής μεταχείρισης από εκείνη που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης (Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2009](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Συμφωνία ΕΟΚ – Αλγερίας

Υπόθεση 113/97 - Henia Babahenini κατά Βελγίου

Απαγόρευση διάκρισης λόγω ιθαγένειας όσον αφορά επίδομα χορηγούμενο βάσει της κοινωνικής ασφάλισης από το κράτος μέλος στα μειονεκτούντα άτομα – Συμφωνία ΕΟΚ- Αλγερίας: σκοπός της Συμφωνίας είναι να προαγάγει τη συνεργασία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σε όλους τους τομείς, για να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Αλγερίας και να ευνοήσει την ενίσχυση των σχέσεων των δύο μερών – Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο στόχος της Συμφωνίας, που συνίσταται στην προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σε όλους τους τομείς και ιδίως στον τομέα του εργατικού δυναμικού, επιβεβαιώνει ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που διατυπώνεται στο άρθρο 39, παράγραφος 1, μπορεί να διέπει ευθέως τη νομική κατάσταση των ιδιωτών.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)

Συμφωνία ΕΟΚ – Μαρόκου

Υπόθεση 416/1996 - Nour Eddline El-Yassini κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Η Συμφωνία ΕΟΚ-Μαρόκου έχει στόχο την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης του Βασιλείου του Μαρόκου και καθιερώνει τη συνεργασία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών χωρίς να έχει ως αντικείμενο τη σύνδεση ή τη μελλοντική προσχώρηση της τρίτης οικείας χώρας στην Κοινότητα – Αρχή της απαγόρευσης κάθε διάκρισης λόγω ιθαγένειας όσον αφορά στους όρους εργασίας και αμοιβής των Μαροκινών εργαζομένων που διακινούνται στο έδαφος κράτους μέλους σε σχέση με τους υπηκόους του κράτους αυτού – Η αρχή της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά στους όρους εργασίας και αμοιβής δεν απαγορεύει στις αρχές του κράτους μέλους υποδοχής να αρνούνται την παράταση ισχύος της άδειας διαμονής ενός Μαροκινού διακινούμενου εργαζόμενου που απασχολείται στο έδαφος αυτού του κράτους, έστω και αν το μέτρο αυτό δεν μπορεί, ως εκ της φύσεώς του, να πλήξει τους υπηκόους του οικείου κράτους μέλους: η πρακτική αποτελεσματικότητα αυτής της αρχής συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι σε περίπτωση που σε Μαροκινό υπήκοο επιτράπη νομίμως να ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα σε κράτος μέλος για ορισμένη περίοδο, ο ενδιαφερόμενος απολαμβάνει καθόλην αυτήν την περίοδο, των δικαιωμάτων που του παρέχει η Συμφωνία ΕΟΚ-Μαρόκου – Διαφορές των Συμφωνιών ΕΟΚ-Μαρόκου και ΕΟΚ-Τουρκίας: η πρώτη, αντίθετα προς ό,τι συμβαίνει με τη δεύτερη δεν προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θα εξετάσουν, κάποτε τη δυνατότητα προσχώρησης της οικείας τρίτης χώρας στην Κοινότητα, ούτε έχει ως αντικείμενο την προοδευτική πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων – Η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τους κανόνες Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας δεν μπορεί να τύχει κατ' αναλογίαν εφαρμογής επί της Συμφωνίας ΕΟΚ-Μαρόκου.

(Δημοσιευμένη σε [ΕΔΠΑ 2005](#), Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα)